BIBLIOTHECA BUDDHICA · XXIX

PRAJÑĀ PĀRAMITĀ-RATNA-GUṆA-SAṂCAYA-GĀTHĀ

SANSCRIT AND TIBETAN TEXT

edited by E. OBERMILLER

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
New Delhi

ИЗДАТЕЛЬСТВО АКАДЕМИИ НАУК СССР
МОСКВА — 1937 — ЛЕНИНГРАД

Напечатано по распоряжению Академии Наук СССР
Декабрь 1936 г.

Непременный секретарь академик *Н. Горбунов*

Редактор издания академик Ф. И. Щербатский

Технический редактор К. А. Гранстрем

Ученый корректор А. А. Мирошников

Сдано в набор 19 февраля 1935 г. — Подписано к печати 9 декабря 1936 г.

125 стр.

Форм. бум. 62 × 94 см. — $7^7/_8$ печ. л. — 9,95 уч.-авт. л. — 49770 печ. зн. в л.
Тираж 850
Ленгорлит № 26984. — АНИ № 182. — Заказ № 1318

Типография Академии Наук СССР. В. О., 9 линия, 12

INTRODUCTION

The present fasciculus of the «Bibliotheca Buddhica» contains the edition of the original text of the *Prajñā-pāramitā-ratna-guṇa-saṃcaya-gāthā* or simply *Saṃcaya* and of its Tibetan translation. It has been prepared on the foundation of a Chinese xylograph which has been discovered by Prof. M. Tubiansky in Mongolia, in the monastery of Mañjuśrī (Mandzuśriin kiit) among other valuable texts, the most important of which is Nāgārjuna's Catuḥstava in the original, to be edited by Prof. Tubiansky himself.

The xylograph of the *Saṃcaya* consists of 109 folia on hard grey Chinese paper with Tibetan numerals on the left and Chinese numerals on the right side of each *recto*; the Chinese numerals stand moreover on the right side of each *verso*. The upper part of fol. 1 is painted yellow and contains the title आर्यप्रज्ञापारमितारत्नगुणसंचयगाथा नाम विह्वरति स्म । in the *vartu* characters with Tibetan transliteration and Tibetan translation below:

འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཞེས་བྱ་བ་བཅུགས་སོ༎

The text itself is printed in the *lañcā* characters, two lines on each folium, *recto* and *verso* with Tibetan transliteration and translation. It would be very interesting to compare our xylograph with the Cambridge MS of the *Saṃcaya* indicated in Prof. C. Bendall's catalogue.

The *Prajñā-pāramitā-ratna-guṇa-saṃcaya* represents a summary of the *Prajñā-pāramitā in verse*, its *gāthā* portion, similar to the *gāthās* of the *Lankāvatāra* and those of the *Daśubhūmaka-sūtra*, edited by Drs. J. Rahder and S. Susa. Besides its appearing

as a separate text, it is included in the Prajñā-Pāramitā of 18000 ślokas and forms its 24-th chapter. The whole of it is written in an irregular *vasantatilakā* metre for which the Tibetan has verses of 11 syllables.

Its language is the Gāthā dialect or, as Prof. M. Winternitz considers it more proper to be called, «mixed sanscrit», extremely irregular with many awkward forms and constant substitutions of long vowels for short ones and the reverse *metri causa*. Among the most irregular forms we have in the first place the *dvandva* compound *raha-pratyaya* where the first member stands for *arhat* and the second for *pratyekabuddha!*

At the end of the whole text we have two verses in the *śārdūlaávikrīḍita* metre which belong to the celebrated ācārya Haribhadra by whom the text of the *Saṃcaya* has been revised and who most probably has arranged the text in accordance with the chapters of the *Aṣṭasāhasrikā-prajñā-pāramitā* in which form it appears in our edition.

The Tibetan translation of the *Saṃcaya* as a separate text has been made by the famous *lo-tsa-va* Pal-tseg (དཔལ་བརྩེགས་) The version of the *Saṃcaya* as the 84-th chapter of the *Aṣṭādaśasahasrika* is the work of Ye-Sei-De (ཡེ་ཤེས་སྡེ་) the chief translator of the Sūtras in the Kangyur.

As concerns the commentaries on the *Saṃcaya*, the three that are known to us explain the *Saṃcaya* from the standpoint of the teaching of the Path to Enlightenment and establish the concordance between the *gāthās* of the *Saṃcaya* and the *kārikās* of the *Abhisamayālaṃkāra*. These three commentaries are counted among the 21 commentaries on the *Abhisamayālaṃkāra* are as follows:

1. The *Saṃcaya-gāthā-pañjikā Subodhinī nāma* of Haribhadra (དཀའ་འགྲེལ་རྟོགས་སླ་ Tangyur MDO, VIII, 1—93).

2. The *Saṃcaya-gāthā-pañjikā* of Ḥaribhadra's pupil Buddha-śrījñāna (སྡུད་པའི་དཀའ་འགྲེལ་ Tg. MDO, VIII, 135—223).

3. The *Prajñā-pāramitā-kośa-tāla* ascribed to Dharmaśrī (མཛོད་ཀྱི་ལྡེ་མིག་ Tg. MDO, XI, 331—340).

The last of these works is not held in esteem by the Tibetan scholars. Its authorship is dubious and it is characterized by Tsoṅ-kha-pa as «a feeble work of some unknown Tibetan author». As regards the *Subodhinī*, Haribhadra's authorship is denied by the Pandit *Sthīrapāla* or *Trilakṣa* (འབུམ་ཕྲག་གསུམ་པ་) and the Great Translator N̄og Lo-dan-śei-rab. But, as says Tsoṅ-kha-pa, we shall nevertheless be right if we take it as the work of Haribhadra, since the Paṇdit Abhayākaragupta in his *Marmakaumudī* speaks of it as such.[1]

At the beginning of the *Subodhinī* we have the interesting statement that the *Saṃcaya* had been first delivered in the dialect of Central India or, as we have it in Bu-ston's History of Buddhism,[2] in the dialect of Magadha. We could, perhaps, take this as an indication, that there must have existed somewhere a Prakritic Prajñā-pāramitā in verse.

In the present edition we have shown throughout the concordance between the *Saṃcaya* and the *Aṣṭasāhasrikā prajñā-pāramitā*.

---

1 For all these references see my Doctrine of Prajnā-pāramitā, Acta Orientalia, v. XI, p. 10.

2 Translation, v. II, p. 51.

आर्यप्रज्ञापारमितारत्नगुणसंचयगाथा ।

नम[1] आर्यमञ्जुश्रिये ।

༄༅༅། །འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།

अथ खलु भगवांस्तासां चतसृणां पर्षदां संप्रहर्षणार्थं पुनरपीमां प्रज्ञापारमितां परिदीपयमानस्तस्यां वेलायामिमा गाथा अभाषत ।

དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འཁོར་བཞི་པོ་དེ་དག་ཡང་དག་པར་རབ་ཏུ་དགའ་བར་མཛད་པའི་ཕྱིར་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་འདི་སྟོན་ཅིང་དེའི་ཚེ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི་དག་བཀའ་སྩལ་ཏོ།།

परप्रेमगौरवप्रसाद उपस्थपित्वा
प्रजहित्व आवरणक्लेश मलातिक्रान्ताः ।
शृणुता जगार्थमभिप्रस्थितसूरतानां
प्रज्ञाय पारमित यत्र चरन्ति शूराः ॥ १ ॥

དགའ་དང་གུས་དང་དད་པའི་མཆོག་ནི་ཉེར་བཞག་སྟེ། །
སྒྲིབ་པ་ཉོན་མོངས་བསལ་ནས་དྲི་མ་ལས་འདས་པ། །
འགྲོ་དོན་མངོན་ཞུགས་ངེས་པའི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན། །
གང་ལ་དཔའ་རྣམས་སྤྱོད་པ་དེ་ནི་མཉན་པར་གྱིས།། ༡ ॥

यावन्ति नद्य प्रवहन्ति हि जम्बुद्वीपे
फलपुष्पऔषधिवनस्पति रोहयन्ति ।

---

[1] Xyl.: नमो ऽर्यमुञ्जश्रिये

भुजगेन्द्रनागपतिनिश्रय नोपतन्ते
तस्यानुभावश्रियसा भुजगाधिपस्य॥ २॥

འཛམ་བུའི་གླིང་འདིར་ཆུ་ཀླུང་ཇི་སྙེད་ཅིག་འབབ་ཅིང་། །
མི་དོག་འབྲས་ལྡན་སྨན་དང་ནགས་ཚལ་སྐྱེར་བྱེད་པ། །
མ་དྲོས་གནས་པའི་ཀླུ་དབང་ཀླུ་བདག་བརྟེན་གནས་ཏེ། །
དེ་ནི་ཀླུ་ཡི་བདག་པོ་དེ་ཡི་མཐུ་དཔལ་ཡིན॥ ༢ ॥

यावन्ति धर्म जिनश्रावक देशयन्ति
भाषन्ति युक्तिसहितांश्च उदीरयन्ति।
परमार्थसौख्यक्रियतत्फलप्रापिता च
सर्वो ऽयं पुरुषकारु तथागतस्य॥ ३॥ A. 4 6-8

རྒྱལ་བའི་ཉན་ཐོས་པ་དག་ཇི་སྙེད་ཆོས་སྟོན་དང་། །
འཆད་དང་རིགས་པ་དག་དང་ལྡན་པར་བརྗོད་པ་དང་། །
མཆོག་འཕགས་བདེ་བ་བྱེད་དང་དེ་ཡི་འབྲས་ཐོབ་པ། །
དེ་དག་ཀུན་ཀྱང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱེས་བུའི་མཐུ॥ ༣ ॥

किं कारणं यज्जिनु भाषति धर्मनेत्री
तत्राभिशिक्षित नरर्षभशिष्यभूताः।
साक्षात्करित्व यथशिक्षित देशयन्ति
बुद्धानुभाव न पुनात्मबलानुभावा॥ ४॥ A. 4. 8 sqq.

ཅི་ཕྱིར་ཞེ་ན་རྒྱལ་བས་ཆོས་ཚུལ་གང་བསྟན་པ། །
དེ་ལ་མི་མཆོག་སློབ་མར་གྱུར་པས་མངོན་བསླབས་ཤིང་། །
མངོན་སུམ་བྱས་ནས་བསླབས་པ་ཇི་བཞིན་སྟོན་བྱེད་དེ། །
སངས་རྒྱས་མཐུས་བྱེད་རང་གི་སྟོབས་ཀྱི་མཐུས་མ་ཡིན॥ ༤ ॥

यस्मिन्न प्रज्ञावरपारमितोपलब्धि
न च बोधिसत्त्वउपलब्धि न चित्त बोधेः[1]।
एवं श्रुणित्व न च मुह्यति नास्ति त्रासो
सो बोधिसत्त्व चरते सुगतान प्रज्ञां॥ ५॥ A. 4. 18—5. 10.

གང་ལ་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་མི་དམིགས་ཤིང་། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མི་དམིགས་བྱང་ཆུབ་སེམས་མི་དམིགས། །
དེ་སྐད་ཐོས་ནས་རྨོངས་པ་མེད་ཅིང་མི་སྐྲག་པ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་བདེ་གཤེགས་ཤེས་རབ་སྤྱོད།། ༥ ||

न च रूपवेदन न संज्ञ न चेतना च
विज्ञानस्थानु अणु[2]मात्र लभोन्ति तस्य।
सो सर्वधर्म अस्थितो अनिकेतचारी
अपरिगृह्णीत लभते सुगतान बोधिं॥ ६॥ A. 8. 3—20.

གཟུགས་མེད་ཚོར་བ་མེད་ཅིང་འདུ་ཤེས་སེམས་པ་མེད། །
དེ་ལ་རྣམ་ཤེས་གནས་ནི་རྡུལ་ཙམ་ཡོད་པ་མིན། །
དེ་ཆོས་ཀུན་ལ་མི་གནས་གནས་པ་མེད་པར་སྤྱོད། །
ཡོངས་སུ་གཟུང་མེད་བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་འཐོབ།། ༦ ||

अथ श्रेणिकस्य अभुती परिव्राजकस्य
ज्ञानोपलम्भु न हि स्कन्धविभावना च।
यो बोधिसत्त्व परिजानति एव धर्म
न च निर्वृतिं स्पृशति सो विहराति प्रज्ञां॥ ७॥ A. 8. 20—10. 1.

ཇི་ལྟར་ཀུན་ཏུ་རྒྱུ་བ་སྲེད་ཅན་ཤེས་པ་ཡིས། །
དམིགས་མེད་ཕུང་པོ་རྣམ་པར་འཇིག་པ་འབྱུང་བ་ལྟར། །

---

[1] Xyl. बोधे   [2] Xyl. अनुमात्र

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་དེ་ལྟར་ཆོས་ཤེས་པ། །
རྒྱུ་དང་འདས་ལ་མི་རེག་དེ་ནི་ཤེས་རབ་གནས༎ ༧ ༎

व्युपरीक्षते पुनरयं कतरेषु प्रज्ञा
कस्मात्कुतो व इमि शून्यक सर्वधर्माः।
व्युपरीक्षमाणु न च लीयति नास्ति त्रासो
आसन्नु[1] सो भवति बोधयि बोधिसत्त्वो॥ ८॥ A. 10. 1—11. 12.

ཡང་འདི་ཤེས་རབ་འདི་ནི་གང་ཡིན་སུ་ཡི་ཡིན། །
གང་ལས་ཡིན་ཞེས་ཆོས་འདི་ཐམས་ཅད་སྟོང་པར་རྟོག །
ཉེ་བར་བརྟགས་ནས་ཞུམ་པ་མེད་ཅིང་སྐྲག་མེད་པ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཉེ་བ་ཡིན༎ ༨ ༎

स चि रूपसंज्ञा अपि वेदन चेतना च
विज्ञानस्कन्ध चरती अप्रजानमानो।
इमि स्कन्ध शून्य परिकल्पयि बोधिसत्त्वो
चरतो निमित्त अनुपादपदे[2] असक्तो॥ ९॥ A. 11. 12—12. 10.

གལ་ཏེ་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་གཟུགས་སུ་འདུ་ཤེས་ཤེང་། །
ཚོར་བ་སེམས་པ་རྣམ་ཤེས་ཕུང་པོར་སྤྱོད་བྱེད་ན། །
ཕུང་འདི་སྟོང་ཞེས་རྟོག་ནའང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། །
མཚན་མ་ལ་སྤྱོད་སྐྱེ་མེད་གནས་ལ་དད་མ་ཡིན༎ ༩ ༎

न च रूपवेदन न संज्ञ न चेतनाया
विज्ञानि यो न चरती अनिकेतचारी।
चरतीति सो न[3] उपगच्छति प्रज्ञधीरो
अनुपादधो स्पृशति शान्तिसमाधिश्रेष्ठां॥ १०॥ A. 12. 11—13. 11.

---

[1] Xyl. आसत्तु [2] Sic metr. causa for: अनुत्पाद° [3] Xyl. नु

གང་ཞིག་གཟུགས་ཟིན་ཚོར་མིན་འདུ་ཤེས་སེམས་པ་མིན། །
རྣམ་པར་ཤེས་ལ་མི་སྤྱོད་གནས་པ་མེད་པར་སྤྱོད། །
དེ་ནི་སྤྱོད་ཅེས་བྱ་བར་མི་དམིགས་ཤེས་རབ་བརྟན། །
སྐྱེ་མེད་བློ་ལྡན་ཏིང་འཛིན་ཞི་བ་མཆོག་ལ་རེག། ༡༠ ||

एवात्मशान्त विहरन्निह[1] बोधिसत्त्वो
सो व्याकृतो पुरमकेहि तथागतेहि
न च मन्यते अहु समाहितु व्युस्थितो वा
कस्मार्थ धर्मप्रकृती[2] परिजानयित्वा॥ ११ ॥ A. 13. 12—17.

བྱང་ཆུབ་སེམས་གང་དེ་ལྟར་འདིར་བདག་ཞིར་གནས་པ། །
དེ་ནི་སྔོན་གྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ལུང་བསྟན་ཡིན། །
བདག་ནི་མཉམ་པར་བཞག་ཅེའམ་ལངས་ཞེས་རློམ་སེམས་མེད། །
ཅི་ཕྱིར་ཞེ་ན་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོངས་ཤེས་ཕྱིར། ༡༡ ||

एवं चरन्तु चरती सुगतान प्रज्ञां
नो चापि सो लभति यत्र चराति धर्मा।
चरणं च सो अचरणं[3] च प्रजानयित्वा
[6 a.] एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ १२ ॥ A. 14. 15 sqq.

དེ་ལྟར་སྤྱོད་ན་བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་སྤྱོད། །
དེས་ན་སྤྱོད་མེད་སྤྱོད་པ་ཡིན་པར་རབ་ཤེས་ཕྱིར། །
ཆོས་གང་སྤྱོད་པ་དེ་ཡང་དམིགས་པ་མི་འགྱུར་ཏེ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན། ༡༢ ||

---

1 Xyl. विहरत्तिह

2 Xyl. धर्मप्रकृति

3 Xyl. अचणाम्र

यो सौ न विद्यति स एष अविद्यमानो
ता बालु कल्पयि अविद्य करोति विद्यां।
विद्या अविद्य उभि एति असन्त धर्मा
निर्याति यो इमि प्रजानति बोधिसत्त्वो॥ १३॥ A. 15. 4—16. 1.

གང་ཞིག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་དེ་ནི་མེད་ཅེས་བྱ། །
བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་བརྟགས་ཡོད་དང་མེད་པར་བྱེད། །
ཡོད་དང་མེད་པ་འདི་གཉིས་མེད་པའི་ཆོས་ཡིན་ཏེ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་གིས་འདི་ཤེས་ངེས་པར་འབྱུང་ ༎ ༡༣ ༎

मायोपमा य इह जानति पञ्च स्कन्धान्
[7 a.] न च माय अन्य न च स्कन्ध करोति अन्यान्[1]।
नानात्वसंज्ञविगतो उपशान्तचारी
एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ १४॥ A. 16. 2—17. 7.

གང་འདི་ཕུང་པོ་ལྔ་དག་སྒྱུ་མ་འདྲ་ཤེས་ཤིང་། །
སྒྱུ་མ་གཞན་དང་ཕུང་པོ་གཞན་དུ་མི་བྱེད་ལ། །
སྣ་ཚོགས་འདུ་ཤེས་བྲལ་ཞིང་ཉེ་བར་ཞི་སྤྱོད་པ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན༎ ༡༤ ༎

कल्याणमित्रसहितस्य विपश्यकस्य[2]
त्रासो न भेष्यति श्रुणित्व जिनान मातां।
यो पापमित्रसहितो च परप्रणेयो
[7 b.] सो आमभाजन यथोदकस्पृष्ट भिन्नो॥ १५॥ A. 17. 8—18. 3.

དགེ་བའི་བཤེས་དང་ལྡན་ཞིང་ལྷག་མཐོང་ལྡན་གྱུར་པ། །
རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཡུམ་ཐོས་སྐྲག་པར་ཡོང་མི་འགྱུར། །
གང་ཞིག་སྡིག་པའི་གྲོགས་ལྡན་གཞན་གྱི་དྲིང་འཇོག་པ། །
དེ་ནི་སྣོད་སོ་མ་བདང་ཆུས་རེག་ཞིག་པ་བཞིན༎ ༡༥ ༎

---

1 Xyl. अन्यां. 2 Xyl. विपस्यकस्य

किं कारणं अयु प्रवुच्यति बोधिसत्त्वो
सर्वत्र सङ्गक्षय[1] इच्छति सङ्गच्छेदी।
बोधिं स्पृशिष्यति जिनान असङ्गभूतां
तस्माद्धि[2] नाम लभते अयु बोधिसत्त्वो॥ १६ ॥ A. 3—9.

ཅི་ཕྱིར་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱ་ཞེ་ན། །
ཆགས་པ་གཅོད་བྱེད་ཀུན་ལ་ཆགས་པ་ཟད་པར་འདོད། །
རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཆགས་མེད་གྱུར་ལ་རེག །
དེས་ན་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མིང་ཐོབ་བོ། ༡༦ ॥

[8 a.] महसत्त्व सो ऽय केनोच्यति कारणेन
महताय अग्र अयु भेष्यति सत्त्वराशे।
दृष्टीगतां महति छिन्दति सत्त्वधातो
महसत्त्व तेन हि प्रवुच्यति कारणेन॥ १७ ॥ A. 18. 10—19. 5

ཅི་ཕྱིར་དེ་ནི་སེམས་དཔའ་ཆེ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། །
སེམས་ཅན་ཚོགས་རྣམས་མང་པོའི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། །
སེམས་ཅན་ཁམས་ཀྱི་ལྟ་རྣམས་ཆེན་པོ་གཅོད་པ་སྟེ། །
དེ་ཕྱིར་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཞེས་ནི་རབ་བརྗོད་དོ། ༡༧ ॥

महदायको महतबुद्धि महानुभावो
महयान उत्तम जिनान समाभिरूढो।
महता सनद्धु नमुचिं शठ धर्षयिष्ये
महसत्त्व तेन हि प्रवुच्यति[3] कारणेन॥ १८ ॥ A. 19. 6—20. 12.

གཏོང་པ་ཆེ་དང་བློ་ཆེ་བ་དང་མཐུ་ཆེ་དང་། །
རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཐེག་ཆེན་མཆོག་ལ་ཞུགས་པ་དང་། །

---

1 Sic acc. to Tib.; Xyl.: सङ्गक्रिय 2 Xyl. तस्माद्दि 3 Xyl. प्रबुद्धात

གོ་ཆ་ཆེན་པོ་བགོས་ཤིང་བདུད་ཀྱི་སྒྱུ་འདུལ་བ།
དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་སེམས་དཔའ་ཆེ་ཞེས་རབ་ཏུ་བརྗོད།། ༡༨ །།

[8 b.] मायाकरो यथ चतुष्पथि निर्मिनित्वा
महतो जनस्य बहु छिन्दति शीर्षकोटी।
यथ ते च माय तथ जानति सर्वसत्त्वान्
निर्माणु सर्व जगतो न च तस्य त्रासो॥ १९॥ A. 21 1—12.

དཔེར་ན་སྒྱུ་མ་མཁན་གྱིས་བཞི་མདོར་སྤྲུལ་བྱས་ཏེ། །
སྐྱེ་བོ་ཕལ་ཆེར་མགོ་མང་བྱེ་བ་གཅོད་བྱེད་པའི། །
བསད་ལྟ་དེ་དག་ཅི་འདྲ་དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས། །
འགྲོ་ཀུན་སྤྲུལ་འདྲར་རབ་ཤེས་དེ་ལ་འཇིགས་པ་མེད།། ༡༩ །།

रूपं च संज्ञ अपि वेदन चेतना च
विज्ञान बन्धु न च मुक्त असङ्गभूतो।
[9 a.] एवं च बोधि क्रमते न च लीनचित्तो
सन्नाह एष वर पुद्गलउत्तमानां॥ २०॥ A. 21. 20—23. 4.

གཟུགས་དང་འདུ་ཤེས་ཚོར་བ་དང་ནི་སེམས་པ་དང་། །
རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་བཅིངས་མ་གྲོལ་ཡོད་པ་མིན། །
དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་ལ་འཇུག་ཞུམ་པའི་སེམས་མེད་པ། །
འདི་ནི་གང་ཟག་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་གོ་ཆ་མཆོག། ༢༠ །།

किं कारणं अयु प्रवुच्यति बोधियानो
यत्रा रुहित्व स निर्वापयि सर्वसत्त्वान्।
आकाशतुल्यु अयु यान महाविमानो
सुखसौख्यक्षेममभिप्रापुणि यानश्रेष्ठो॥ २१॥ A. 23. 5—24. 7.

ཅི་ཕྱིར་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་ཐེག་ཆེན་བྱ་ཞེ་ན། །
དེ་གང་འོན་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅཾ་མྱ་ངན་ཟློ།
ཐེག་པ་འདི་ནི་མཁའ་འདྲ་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་ཏེ། །
དགའ་སྐྱིད་བདེ་བ་མངོན་པར་ཐོབ་བྱེད་ཐེག་པའི་མཆོག ༢༡ ༎

[9 b.] न च लभ्यते य व्रजते दिश आरुहित्वा
निर्वाण उत्क्रगमनं गति नोपलब्धिः।
यथ अग्निनिर्वृतु न तस्य गतिप्रचारो
सो तेन निर्वृति प्रवुच्यति कारणेन॥ २२ ॥

གང་ཞིག་འོན་ནས་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་བ་དམིགས་སུ་མེད། །
མྱ་ངན་འདས་པར་འགྲོ་བར་གསུངས་པ་འགྲོ་མི་དམིགས། །
དཔེར་ན་མེ་ཤི་དེ་ཡི་འགྲོ་རྒྱུ་མེད་པ་བཞིན། །
རྒྱུ་དེས་དེ་ནི་མྱ་ངན་འདས་ཞེས་རབ་ཏུ་བརྗོད། ༢༢ ༎

पूर्वान्ततो न उपलभ्यति बोधिसत्त्वो
अपरान्ततो ऽपि प्रतिउत्पन्न त्रियध्वशुद्धो।
[10 a.] यो शुद्ध सो अनभिसंस्कृतु निष्प्रपञ्चो
एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ २३ ॥ A. 24. 11 sqq.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྔོན་གྱི་མཐའ་དང་ཕྱི་མཐའ་དང་། །
ད་ལྟར་བྱུང་བར་མི་དམིགས་དུས་གསུམ་དག་པ་སྟེ། །
གང་དག་དེ་ནི་འདུས་མ་བྱས་ཡིན་སྤྲོས་མེད་དེ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན། ༢༣ ༎

यस्मिंश्च कालि समये विदु बोधिसत्त्वा
एवं चरन्तु अनुपादु विचिन्तयित्वा।

महतीं जने ऽतिकरुणा न च सत्वसंज्ञा
एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ २४ ॥ A. 26. 15 sqq.

བྱང་ཆུབ་སེམས་མཁས་རིག་པ་གང་གི་དུས་ཀྱི་ཚེ། །
སྐྱེ་མེད་རྣམ་པར་བསམས་ཏེ་འདི་ལྟར་སྤྱོད་བྱེད་ཅིང་། །
སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་ཀྱང་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་མེད། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན།། ༢༤ ||

[10 b.] स चि सत्वसंज्ञा दुःखसंज्ञ उपादयाती
[1]हरिष्यामि दुःख जगतीं करिष्यामि अर्थं।
सो [2]आत्मसत्वपरिकल्पकु बोधिसत्वो
न च एष प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ २५ ॥ A. 28. 7—9 sqq.

གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་སྡུག་བསྔལ་འདུ་ཤེས་སྐྱེད། །
འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་དོན་བྱ་སྡུག་བསྔལ་སྤང་སྙམ་སྟེ། །
བདག་དང་སེམས་ཅན་ཡོངས་རྟོག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་མ་ཡིན།། ༢༥ ||

[11a.] यथ आत्मनं तथ प्रजानति सर्वसत्वान्
यथ सर्वसत्व तथ जानति सर्वधर्मान्।
अनुपादुपादु उभये अविकल्पमानो
एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ २६ ॥ A. 28. 15—29. 7 sqq.

བདག་ཅི་འདྲ་བ་དེ་འདྲར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཤེས། །
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཅི་འདྲ་དེ་འདྲར་ཆོས་ཀུན་ཤེས། །
སྐྱེ་བ་མེད་དང་སྐྱེ་བ་གཉིས་ཀར་མི་རྟོག་པ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན།། ༢༦ ||

---

[1] Xyl. करि° [2] Xyl. आत्मसपरिकल्पकु

यावन्ति लोकि परिकीर्तित धर्मनाम
सर्वेषु पाडु समतिक्रमु निर्गमित्वा।
अमृतं ति ज्ञानु परमं न तु यो परेण
एकार्थ प्रज्ञ अपु पारमितेति नामा॥ २७॥

འཇིག་རྟེན་དག་ན་ཆོས་མིང་ཇི་སྙེད་ཡོངས་བརྗོད་པ། །
ཀུན་ལ་སྐྱེ་བ་དང་ནི་ཡང་དག་འདས་སྤངས་ནས། །
ཡེ་ཤེས་འཆི་མེད་དམ་པ་དེ་ལས་གཞན་མེད་ཐོབ། །
དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཞེས་བྱ།། ༢༧ ||

[11b] एवं चरन्तु न य काङ्क्षति बोधिसत्वो
ज्ञातव्य यो विहरते स[1] उपायप्रज्ञो।
प्रकृतीअसन्त परिजानयमान धर्मान्
एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ २८॥ A. 31. 13—18.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་རྟོགས་མེད་དེ་ལྟར་སྤྱོད། །
ཤེས་རབ་ལྡན་དེ[2]་མཉམ་ཉིད་གནས་པར་ཤེས་པར་བྱ། །
ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་གྱུར་པ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན།། ༢༨ ||

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां सर्वाकारज्ञताचर्यापरिवर्तो नाम प्रथमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་པ་ཉིད་ལ་སྤྱོད་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་དང་པོའོ།། ||

रूपस्मि यो न स्थिहते न च वेदनायां
[12a.] संज्ञाय यो न स्थिहते न च चेतनायां।
विज्ञान यो न स्थिहते स्थितु धर्मतायां
एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ १॥

1 The Tib. differs. 2 H should have been: ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ལྡན་དེ་

གང་ཞིག་གཟུགས་ལ་མི་གནས་ཚོར་ལ་མི་གནས་ཤིང་། །
གང་ཞིག་འདུ་ཤེས་མི་གནས་སེམས་པར་མི་གནས་ལ། །
རྣམ་ཤེས་གང་མི་གནས་པ་ཆོས་ཉིད་གནས་པ་སྟེ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན།། ༡ །།

नित्यमनित्यसुखदुःखशुभाशुभत्ति
आत्मन्यनात्मि तथता तथ शून्यतायां।
फलप्राप्तिताय अस्थितो अर्हत्तभूमौ
प्रत्येकभूमि अस्थितो तथ बुद्धभूमौ॥ २॥ A. 35. 1—37. 3.

རྟག་དང་མི་རྟག་བདེ་དང་སྡུག་བསྔལ་སྡུག་མི་སྡུག །
བདག་དང་བདག་མེད་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་དེ་བཞིན་སྟོང་། །
འབྲས་བུ་ཐོབ་དང་དགྲ་བཅོམ་ས་ལ་མི་གནས་ཤིང་། །
རང་རྒྱལ་ས་དང་དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་སར་མི་གནས།། ༢ །།

[12b.] यथ नायकोऽस्थितकु धातु असंस्कृताया
तथ संस्कृताय अस्थितो अनिकेतचारी
एवं च स्थानु अस्थितो स्थित बोधिसत्वो
अस्थानु स्थानु अयु स्थानु जिनेन उक्तो॥ ३॥ A. 37. 14 sqq.

ཇི་ལྟར་འདྲེན་པ་འདུས་མ་བྱས་ཁམས་མི་གནས་ཤིང་། །
དེ་བཞིན་འདུས་བྱས་ལ་ཡང་མི་གནས་གནས་མེད་སྤྱོད། །
དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གནས་ལ་གནས་མེད་གནས། །
གནས་མེད་གནས་ཡིན་འདི་ནི་རྒྱལ་བས་གནས་པར་གསུངས།། ༣ །།

यो इच्छती सुगतश्रावक हं भवेयं
प्रत्येकबुद्ध भवियां तथ धर्मराजो।
इमु क्षान्त्यनागमि न शक्यति प्रापुणेतुं
[13a.] यथ आरपारगमनाय अतीरदर्शी॥ ४॥ A. 38. 19—39. 5.

གང་དག་བདེ་གཤེགས་ཉན་ཐོས་འགྱུར་བར་བྱ་སྙམ་དང་། །
རང་སངས་རྒྱས་དང་དེ་བཞིན་ཆོས་རྒྱལ་འགྱུར་འདོད་པ། །
བཟོད་པ་འདི་ལ་མ་བརྟེན་ཐོབ་པར་མི་ནུས་ཏེ། །
དཔེར་ན་པ་རོལ་ཚུ་རོལ་འགྲོ་དོགས་མི་མཐོང་བཞིན།། ༤ ༎

यो धर्म भाष्यति य भाष्यति भाष्यमाणां
फलप्राप्त प्रत्ययजिनो तथ लोकनाथो।
निर्वाणतो अधिगतो विदुपण्डितेभि
सर्वे त आत्मज निदिष्टु तथागतेन॥ ५ ॥ A. 39. 6—40. 11.

ཆོས་འཆད་པ་དང་ཉན་དང་བཤད་བྱ་གང་ཡིན་དང་། །
འབྲས་བུ་ཐོབ་དང་རྐྱེན་རྒྱལ་དེ་བཞིན་འཇིག་རྟེན་མགོན། །
མཁས་པ་གསལ་བས་ཐོབ་པའི་མྱ་ངན་འདས་གང་ཡིན། །
དེ་ཀུན་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བསྟན།། ༥ ༎

[13 b.] चत्वारि पुद्गल इमे न त्रसन्ति तस्मिं[1]
जिनपुत्र सत्यकुशलो अविवर्तियश्च।
[2]अर्हन् विधूतमलक्लेश प्रहीणकाङ्क्षो
कल्याणमित्रपरिपाचित यश्चतुर्थः॥ ६ ॥ A. 40. 12—20.

གང་ཟག་བཞི་པོ་འདི་དག་དེ་ལ་མི་སྐྲག་སྟེ། །
རྒྱལ་སྲས་བདེན་ལ་མཁས་དང་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། །
དགྲ་བཅོམ་དྲི་མ་བསལ་ཞེང་སོམ་ཉི་སྤངས་པ་དང་། །
བཞི་པ་དགེ་བའི་བཤེས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པའོ།། ༦ ༎

एवं चरन्त विदुपण्डितु बोधिसत्त्वो
[3]नार्हन्मि शिक्षति न प्रत्ययबुद्धभूमौ।

---

[1] Xyl. येस्मि [2] Xyl. अर्हन्वि° [3] Xyl. नार्हन्वि

[14a.] सर्वज्ञताय अनुशिक्षति बुद्धधर्मे
शिक्षा अशिक्ष न य शिक्षति एष शिक्षा॥ ७॥ A. 42. 9—14.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་རིག་དེ་ལྟར་སྦྱོང་བ་ནི། །
དགྲ་བཅོམ་ས་ལ་མི་སློབ་རྒྱུན་རྟོགས་ས་ལ་མིན། །
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་ཆེད་དུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་རྗེས་སློབ། །
གང་ཞིག་སློབ་མི་སློབ་ལ་མི་སློབ་དེ་སློབ་ཡིན༎ ༧ ༎

न च रूपवृद्धिपरिहाणिपरिग्रहाये
न च शिक्षती[1] वि[2]विधधर्मपरिग्रहाये।
सर्वज्ञतां च परिगृह्णति शिक्षमाणो
निर्यायती य इय शिक्ष गुणे रतानां॥ ८॥ A. 42. 15—43. 21.

གཟུགས་འཕེལ་ཡོངས་སུ་ཉམས་དང་ཡོངས་སུ་གཟུང་ཕྱིར་མིན། །
ཆོས་རྣམས་སྣ་ཚོགས་ཡོངས་སུ་གཟུང་ཕྱིར་མི་སློབ་པར། །
སློབ་ཅིང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱང་ཡོངས་འཛིན་ལ། །
ངེས་འབྱུང་གང་ཡིན་དེ་ནི་ཡོན་ཏན་དགའ་བའི་སློབ༎ ༨ ༎

[14b.] रूपे न[3] प्रज्ञ इति रूपि न अस्ति प्रज्ञा[4]
विज्ञान संज्ञ अपि वेदन चेतना च।
न च एति प्रज्ञ इति तेषु[5] न अस्ति प्रज्ञा
आकाशधातुसम तस्य न चास्ति भेदः॥ ९॥ A. 44. 15—22.

གཟུགས་ནི་ཤེས་རབ་མ་ཡིན་གཟུགས་ལ་ཤེས་རབ་མེད། །
རྣམ་ཤེས་འདུ་ཤེས་ཚོར་དང་སེམས་པ་འདི་དག་ནི། །
ཤེས་རབ་མ་ཡིན་འདི་དག་ལ་ཡང་ཤེས་རབ་མེད། །
འདི་ནི་ནམ་མཁའ་ཁམས་དང་མཚུངས་ཏེ་ཐ་དད་མེད༎ ༩ ༎

---

[1] Xyl. °ति [2] Xyl. विचिध° [3] Xyl. ण [4] Xyl. प्रज्ञाः [5] Xyl. तेष

आरम्बणान प्रकृती स अनन्तपारा[1]
सत्वान या च प्रकृती स अनन्तपारा।
[15 a.] आकाशधातुप्रकृती स अनन्तपारा
प्रज्ञापि लोकविदुनां स अनन्तपारा॥ १० ॥ A. 45. 1—46. 1. sqq.

དམིགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་ནི་ཕ་མཐའ་མེད། །
སེམས་ཅན་རང་བཞིན་གང་ཡིན་དེ་ཡང་ཕ་མཐའ་མེད། །
ནམ་མཁའ་ཁམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་ཡང་ཕ་མཐའ་མེད། །
འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པའི་ཤེས་རབ་དེ་ཡང་ཕ་མཐའ་མེད།། ༡༠ ༎

संज्ञेति नाम[2] परिकीर्तितु नायकेन
संज्ञ विभाविय प्रहाण व्रजन्ति पारं।
ये अत्र संज्ञविगमं अनुप्राप्तवन्ति
ते पारप्राप्त स्थितु पारमितेषु भोन्ति॥ ११ ॥ A. 47. 1—6.

འདུ་ཤེས་ཚུ་རོལ་ཡིན་ཞེས་འདྲེན་པས་ཡོངས་སུ་བསྒྲགས། །
འདུ་ཤེས་རྣམ་པར་བཤིག་ནས་སྤྱོང་བ་ཕ་རོལ་འགྲོ། །
གང་དག་འདུ་ཤེས་བྲལ་བ་འདི་ནི་རྗེས་ཐོབ་པ། །
དེ་དག་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ནས་སྟོན་པའི་བཀའ་ལ་གནས།། ༡༡ ༎

[15 b.] स चि गङ्गवालुकसमानि स्थिहिव कल्पा
सत्वेति शब्द परिकीर्तयि नायकोऽयं।
सत्वस्युपादु कुतु भेष्यति आदिशुद्धो
एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ १२ ॥ A. 47. 10—17.

གལ་ཏེ་སྟོན་པས་ཀྱང་ནི་གངྒཱའི་བྱེ་སྙེད་ཀྱི། །
བསྐལ་པར་ཞུགས་ཏེ་སེམས་ཅན་ཞེས་སྒྲ་ཡོངས་བསྒྲགས་ཀྱང་། །

---

1 Xyl. °पारा: 2 Compare Tib.

གཟོད་ནས་དག་པས་སེམས་ཅན་སྐྱེ་བར་ག་ལ་འགྱུར། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་པ་རོ་ལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན།། ༡༢ ༎

[16a.] एवं जिनो भणति अप्रतिकूलभाणी
यदहं इमाय वरपारमिताय आसी।
तद व्याकृतो अहु परापुरुषोत्तमेन
बुद्धो भविष्यसि अनागतु अध्वनास्मिन्॥ १३॥ A. 48. 8—15.

གང་ཚེ་ང་ནི་པ་རོལ་ཕྱིན་པའི་མཆོག་འདི་དང་། །
མཐུན་པར་སྤྱ་གྱུར་དེ་ཚེ་སྔོན་གྱི་སྐྱེ་མཆོག་གིས། །
མ་འོངས་པ་ཡི་དུས་ན་སངས་རྒྱས་འགྱུར་རོ་ཞེས། །
ང་ལུང་བསྟན་པར་གྱུར་ཅེས་རྒྱལ་བ་དེ་སྐད་གསུངས།། ༡༣ ༎

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां शक्रपरिवर्तो नाम द्वितीयः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་ལེའུ་
ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་གཉིས་པའོ།། ༎

[16b.] य इमां ग्रहीष्यति पर्यापुनती स नित्यं
प्रज्ञायपारमित यत्र चरन्ति नाथाः।
विषवह्निशस्त्र उदकं न क्रमाति तस्यो
ओतारु मारु न च विन्दति मारपक्षो॥ १॥ A. 49. 10—50. 10 sqq.

ཤེས་རབ་པ་རོ་ལ་ཕྱིན་པ་གང་ལ་མགོན་སྤྱོད་པ། །
འདི་ནི་གང་ཞིག་གུས་བྱས་འཛིན་དང་ཆུབ་བྱེད་པ། །
དེ་ལ་དུག་དང་མཚོན་དང་མེ་དང་ཆུས་མི་ཚུགས། །
བདུད་དང་བདུད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱིས་གླགས་ཀྱང་རྙེད་མི་འགྱུར།། ༡ ༎

परिनिर्वृतस्य सुगतस्य करेय स्तूपान्[1]
पूजेय[2] सप्तरतनामयु कश्चिदेव।
ते क्षी प्रपूर्णसि य क्षेत्रसहस्रकोट्यो
यथ गङ्गवालिकसमैः सुगतस्य स्तूपैः॥२॥ A. 57. 10—58. 15.

ལ་ལས་བདེ་གཤེགས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་འདས་པ་ཡི། །
མཆོད་རྟེན་རིན་ཆེན་བདུན་ལས་བྱས་ཤིང་མཆོད་བྱེད་ལ། །
བདེ་བར་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་དེ་དག་གངྒཱ་ཡི། །
བྱེ་མ་སྙེད་ཀྱིས་བྱེ་བ་སྟག་སྟོང་ཞིང་བཀང་སྟེ॥ ༢ ॥

यावन्त[3] सत्त्व पुन नान्तक[4]क्षेत्रकोट्यो
[17a.] ते सर्वि पूजन करेयरनन्तकल्पान्[5]।
दिव्येहि[6] पुष्पवरगन्धिविलेपनेहि
कल्पांस्त्रियध्व परिकल्प्य ततो च भूयः॥३॥

ཡོངས་སུ་བརྟག་བཟུང་ཞིང་རྣམས་བྱེ་བ་མཐའ་ཡས་ན། །
སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་འཁོར་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །
ལས་གཞན་མི་བྱེད་ལྷ་ཡི་མེ་ཏོག་སྤོས་རབ་དང་། །
བྱུག་པས་དུས་གསུམ་བསྐལ་པའམ་དེ་བས་ལྷག་མཆོད་ལ།། ༣ ॥

यश्चो इमां सुगतमात लिखित्व पुस्ते
यत उत्पती दशबलान विनायकानां।
धारेय सत्करयि पुष्पविलेपनेहि
[17b.] कल्पुण्य भोन्ति न स स्तूपि करित्व पूजां॥४॥ A. 58. 15—72. 4.

གང་ཞིག་གང་ལས་རྣམ་འདྲེན་སྟོབས་བཅུ་འབྱུང་འགྱུར་བ། །
བདེ་བར་གཤེགས་ཀྱི་ཡུམ་འདི་གླེགས་བམ་ལ་བྲིས་ཏེ། །

---

[1] Xyl. स्तूपां [2] Xyl. पूज्ञोय [3] Xyl. यवन्त [4] Xyl. तान्तक
[5] Xyl. °रणान्तकल्पां [6] Xyl. दिव्य°

འཆང་ཞིང་མི་རྟོག་ཐུག་པས་བསྒྲི་སྣང་བྱེད་གྱུར་ན། །
མཆོད་རྟེན་བྱས་མཆོད་བསོད་ནམས་དེས་ནི་ཆར་མི་ཕོད།། ༤ ||

महविद्य प्रज्ञ अयु पारमिता जिनानां
दुःखधर्मशोकशमनी पृथुसत्त्वधातो।
येऽतीत येऽपि च दशद्दिशलोकनाथा
इम विद्य शिक्षित अनुत्तरवैद्यराजा।५॥

རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་འདི་རིག་སྔགས་ཆེ། །
སེམས་ཅན་ཁམས་མང་མྱ་ངན་སྡུག་བསྔལ་ཆོས་ཞི་བྱེད། །
གང་དག་འདས་དང་གང་དག་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་མགོན། །
རིག་སྔགས་འདི་བསླབས་སྨན་པའི་རྒྱལ་པོ་བླ་མེད་འགྱུར།། ༥ ||

[18a.] ये वा चरन्ति चरियां हितसानुकम्पां
इह विद्य शिक्षित विदू स्पर्शिष्यन्ति बोधिं।
ये सौख्य संस्कृत असंस्कृत ये च सौख्याः
सर्वे च सौख्य प्रसुता इतु वेदितव्याः ६॥ A. 73. 1—75. 11 sqq.

གང་དག་ཕན་དང་སྙིང་བརྗེ་བཅས་པ་སྤྱད་སྤྱོད་པ། །
རིག་སྔགས་འདི་ལ་བསླབས་ནས་མཁས་པ་བྱང་ཆུབ་རེག །
འདུས་བྱས་པ་དང་འདུས་མ་བྱས་བདེ་གང་ཡིན་པ། །
བདེ་བ་དེ་ཀུན་འདི་ལས་བྱུང་བར་རིག་པར་བྱ།། ༦ ||

बीजाः प्रकीर्ण पृथिवीस्थित संभवन्ति
सामग्रिलब्धु विरुहन्ति अनेकरूपाः।
[18b.] यावन्ति बोधिगुण पारमिताश्च पञ्च
प्रज्ञायपारमित ते विरुहन्ति सर्वे॥ ७॥ A. 81. 16—82. 2.

ས་བོན་བཏབ་ནས་ས་ལ་གནས་ཏེ་འབྱུང་འགྱུར་བ། །
ཚོགས་པ་རྙེད་ནས་རྣམ་མང་གཟུགས་དག་རྣམ་པར་སྐྱེ། །

པ་རོལ་ཕྱིན་ལྔ་བྱང་ཆུབ་ཡོན་ཏན་ཇི་སྙེད་པ།

དེ་དག་ཀུན་ཀྱང་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་ལས་སྐྱེ།། ༧

येनैव राज व्रजते सह चक्रवर्ती
तेनैव सप्त रतना बलकायु सर्वो।
येनैव प्रज्ञ इय पारमिता जिनानां
तेनैव सर्व गुणधर्म समागमन्ति॥ ८॥

འཁོར་ལོས་སྒྱུར་རྒྱལ་ལམ་གང་ནས་ནི་རྟག་འགྲོ་བ། །

ལམ་དེ་ཉིད་ནས་རིན་ཆེན་བདུན་དང་དཔུང་ཚོགས་ཀུན། །

གང་ནས་རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་འདི་འགྲོ། །

དེ་ཉིད་ནས་ནི་ཡོན་ཏན་ཆོས་ཀུན་འགྲོ་བར་འགྱུར།། ༨ ||

[19a.] भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायामप्रमेयगुणधारणापारमितास्तूपसत्कारपरिवर्तो नाम तृतीयः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་གཞལ་དུ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་དང་སྐུ་གདུང་ལ་རི་མོར་བྱ་བའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་གསུམ་པའོ།། ||

शक्रो जिनेन परिपृच्छितु प्रश्नमाह
स चि गङ्गवालिकसमा सिय बुद्धक्षेत्राः।
जिनधातु सर्वि परिपूरित चूडिबद्धा
[19b.] इममेव प्रज्ञवरपारमिताह गृह्णे॥ १॥ A. 94. 2—9.

རྒྱལ་བས་བརྒྱ་བྱིན་དྲི་བ་ཡོངས་དྲིས་ལན་གསོལ་པ།

གལ་ཏེ་གང་གཱའི་བྱེ་སྙེད་སངས་རྒྱས་ཞིང་གྱུར་པ། །

དེ་ཀུན་རྒྱལ་བའི་རིང་བསྲེལ་བྱུར་བུར་གཏམས་གྱུར་ཀྱང་།

བདག་ནི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་འདི་ཉིད་ལེན།། ༡ ||

किं कारणं न मि शरीरि अगौरवत्व
अपि तू खु प्रज्ञ परिभावित पूजयन्ति।
यथ राजनिश्रितनरो लभि सर्वि पूजां
तथ प्रज्ञपारमितनिश्रितबुद्धधातुः॥ २॥ A. 94. 9—99. 11.

ཅི་སྐད་ཞེ་ན་སྐུ་གདུང་མི་གུས་བདག་མ་ལགས། །
འོན་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཡོངས་སུ་བསྒོམས་པས་མཆོད་པར་བགྱིད། །
དཔེར་ན་རྒྱལ་པོ་བརྟེན་མི་རིམ་གྲོ་ཐོབ་པ་ལྟར། །
སངས་རྒྱས་རིང་བསྲེལ་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་བརྟེན༎ ༢ ༎

मणिरत्न सर्वगुणयुक्त अनर्घप्राप्तो
[20a.] यस्मि करण्डकि भवे स नमस्यनीय।
तस्यापि उद्धृत स्पृहन्ति करण्डकस्मिं
तस्यैव ते गुणमया रतनस्य भोन्ति॥ ३॥ A. 96. 11—98. 15.

ནོར་བུ་རིན་ཆེན་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་རིན་ཐང་མེད། །
གབ་ཚེ་གང་དུ་སྐུལ་བ་དེ་ནི་ཕྱག་བགྱི་འོས། །
དེ་སྤུང་ཕྱུར་ཀྱང་གབ་ཚེ་ལ་ནི་དགའ་བགྱིད་དེ། །
ཡོན་ཏན་དེ་དག་ནོར་བུ་རིན་ཆེན་དེ་ཡི་ལགས༎ ༣ ༎

एमेव प्रज्ञवरपारमितागुणानि
यन्निर्वृतेऽपि जिनधातु लभन्ति पूजां।
तस्माद्धि यो[1] जिनगुणान्[2] परिघेतुकामो
[20b.] सो प्रज्ञपारमित गृह्णतु एष मोक्षो॥ ४॥ A. 98. 16—99. 20.

དེ་བཞིན་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་ཡོན་ཏན་གྱིས། །
རྒྱལ་བ་མྱ་ངན་འདས་ཀྱང་རིང་བསྲེལ་མཆོད་པ་བརྙེས། །

---

1 Xyl. या, 2 Xyl. ॰गुणां

དེ་ལྟས་གང་ཞིག་རྒྱལ་བའི་ཡོན་ཏན་འཛིན་འཚལ་དེས། །
ཤེས་རབ་པ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་སྣང་འདི་ནི་ཐར་པ་ལགས།། ༨ །།

पूर्वंगमा भवतु दानु ददन्तु प्रज्ञा
शीले च क्षान्ति तथ वीर्य तथैव ध्याने।
परिग्राहिका कुशलधर्मअविप्र[1]णाशे
एका च सा अपि निदर्शयि [2]सर्वधर्मान्॥ ५ ॥ A. 100. 21—101. 7.

སྦྱིན་པ་སྦྱིན་པའི་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཤེས་རབ་སྟེ། །
ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་པ་བརྩོན་འགྲུས་བསམ་གཏན་དེ་བཞིན་ནོ། །
དགེ་ཆོས་ཆུད་མི་གཟན[3]་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཡིན། །
འདི་ནི་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཚུལ་གཅིག་སྟོན་པར་བྱེད།། ༥ །།

यथ जम्बुद्वीप बहुवृक्षसहस्रकोटी
नानाप्रकार विविधाश्च अनेकरूपाः।
[21a.] न पि छायना न तु भवेतु विशेषतापि
अन्यत्र छायगतसंख्यप्रभाषमाणे॥ ६ ॥ A. 101. 7–10.

དཔེར་ན་འཛམ་བུའི་གླིང་ན་ཤིང་རྣམས་བྱེ་བ་སྟོང་། །
རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་རྣམ་པ་དུ་མ་གཟུགས་མང་བ། །
གྲིབ་པ་གྱུར་པའི་གྲངས་སུ་བརྗོད་པ་མ་གཏོགས་པར། །
གྲིབ་མ་སྣ་ཚོགས་མེད་ཅིང་བྱེ་བྲག་ཡོད་མ་ཡིན།། ༦ །།

एमेव पञ्च इमि पारमिता जिनानां
प्रज्ञायपारमितनामतया भवन्ति।
सर्वज्ञताय परिणामयमाण सर्वे
षडपीह एकनयमर्च्छति बोधिनामा॥ ७ ॥ A. 101. 10—13.

---

[1] Xyl. °प्रनाशे [2] Xyl. सर्वधर्मा [3] Xyl. གསན་

དེ་བཞིན་རྒྱལ་བའི་པ་རོལ་ཕྱིན་ལྔ་འདི་དག་ཀྱང་།
ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པའི་མིང་ཉིད་ཐོབ་པར་འགྱུར། །
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྔོས་བྱེད་ན། །
བྱང་ཆུབ་ཅེས་བྱ་དྲུག་པོ་འདི་ཀུན་རོ་གཅིག་འགྱུར།། ༨ །།

[21b.] भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां गुणपरिकीर्तनपरिवर्तो नाम[1] चतुर्थः ॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་ཡོངས་སུ་བརྗོད་
པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཞི་པའོ།། ||

स चि रूपसंज्ञ अपि वेदन चेतनायां
चित्तं अनित्य परिणामयि बोधिसत्वो।
प्रतिवर्णिकाय चरते अप्रजानमानो
न हि धर्म पण्डित वि[2]नाश करोति जातु॥ १॥ A. 112. 15—18 sqq.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གལ་ཏེ་རབ་ཏུ་མི་ཤེས་བཞིན། །
གཟུགས་དང་འདུ་ཤེས་ཚོར་དང་སེམས་པ་རྣམ་པར་ཤེས། །
མི་རྟག་ཡོངས་སུ་སྔོན་པ་བཅོས་ལ་སྦྱོར་བ་སྟེ། །
མཁས་པ་ནམ་ཡང་ཆོས་རྣམས་འཇིག་པར་མི་བྱེད་དོ། །

[22a.] यस्मिन्न रूप अपि वेदन चापि संज्ञा
विज्ञान नैव न पि चेतनयोपलब्धिः।
अनपाङ्गशून्यनय जानति सर्वधर्मान्
एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ २॥

གང་ལ་གཟུགས་མེད་ཚོར་མེད་འདུ་ཤེས་མི་དམིགས་ཤིང་། །
རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་ཡིན་སེམས་པ་མི་དམིགས་ལ། །

---

1 Xyl. नामश्चतुर्थः   2 Xyl. विनाय Cf. Uttaratantra, Transl. p. 134.

ཆོས་ཀུན་སྐྱེ་མེད་སྟོང་པའི་ཚུལ་དུ་རབ་ཤེས་པ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན།། ༢ །།

यावन्ति गङ्गनदिवालिकतुल्यक्षेत्रे
तावन्ति सत्व ग्ररहन्ति विनेय कश्चित्।
[22b.] यश्चैव प्रज्ञ इम पारमिता लिखित्वा
परसत्वि पुस्तकु ददेयु विशिष्टपुण्य:॥ ३ ॥ A. 122. 3—125. 2.

ལ་ལས་གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་སྙེད་ཞིང་རྣམས་ན། །
སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་འཁོར་ཀུན་དགྲ་བཅོམ་ཉིད་བཏུལ་བས། །
གང་གིས་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་འདི་ཡིག་བྲིས་ཏེ། །
སེམས་ཅན་མཆོག་ལ་གླེགས་བྱིན་བསོད་ནམས་ཁྱད་པར་འཕགས།། ༣ །།

किं कारणं त इह शिक्षित वादिश्रेष्ठा
गमयान्ति धर्म निखिलानिह शून्यतायां।
या श्रुत्व श्रावक स्पृशन्ति[1] विमुक्ति[2] शीघ्रं
प्रत्येकबोधि स्पृशयन्ति च बुद्धबोधिं॥ ४ ॥ A. 125. 2—133. 9.

ཅི་ཕྱིར་ཞེ་ན་སྨྲ་མཆོག་དེ་དག་འདིར་བསླབས་ནས། །
ཆོས་རྣམས་མཐའ་དག་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་འདིར་སྟོན་བྱེད། །
དེ་ཐོས་ཉན་ཐོས་མྱུར་དུ་རྣམ་པར་གྲོལ་ལ་རེག །
རང་རྒྱལ་བྱང་ཆུབ་དང་ནི་སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་རེག། ༤ །།

[23a.] असतो ऽङ्कुरस्य[3] द्रुमसंभवु नास्ति लोके
कुत शाखपत्रफलपुष्पउपादु तत्र।
विन बोधिचित्त जिनसंभवु नास्ति लोके
कुत शक्रब्रह्मफलश्रावकप्रादुभाव:॥ ५ ॥

---

[1] Xyl. ग्ररहन्ति [2] Xyl. विमुक्त [3] Xyl. ङ्कुरस्य (sic!)

ཀླུ་ཀུ་མེད་པར་འཇིག་རྟེན་སྐྱོང་འབྱུང་ཡོད་མེད་ན། །
དེ་ལ་ཡལ་འདབ་མེ་ཏོག་འབྲས་བུ་ག་ལ་འབྱུང་། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་མེད་རྒྱལ་བྱུང་འཇིག་རྟེན་ཡོད་མེད་ན། །
འབྲས་བུ་བརྒྱ་བྱིན་ཚངས་པ་ཉན་ཐོས་ག་ལ་འབྱུང་།། ༥ ||

आदित्यमण्डलु यदा प्रभजालमुञ्ची
[23b.] कर्मक्रियासु तद सत्व पराक्रमन्ति।
तथ बोधिचित्त सद लोकविदुस्य ज्ञातो
ज्ञानेन सर्वगुणधर्म समागमन्ति॥ ६॥

ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་གང་ཚེ་འོད་ཀྱི་དྲ་བ་འགྱེད། །
དེ་ཚེ་སེམས་ཅན་ལས་བྱེད་བརྩོན་པ་ཇི་བཞིན་དུ། །
མཁས་པ་ཤེས་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་བྱུང་ན། །
ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་སེམས་ཅན་ཡོན་ཏན་ཆོས་དང་ལྡན།། ༦ ||

यथ नोपतप्त असतो भुजगाधिपस्य
कुत नद्य प्रस्रवु भवेदिह जम्बुद्वीपे।
असता नदीय फलपुष्प न संभवेयु
न च सागराण रतना भवि नैकरूपाः॥ ७॥

དཔེར་ན་མ་དྲོས་མཚོ་ལ་ཀླུ་བདག་མེད་གྱུར་ན། །
འཛམ་བུའི་གླིང་འདིར་ཆུ་ཀླུང་འབབ་པར་ག་ལ་འགྱུར། །
ཆུ་ཀླུང་མེད་ན་མེ་ཏོག་འབྲས་བུ་འབྱུང་མི་འགྱུར། །
རྒྱ་མཚོ་ལ་ཡང་རིན་ཆེན་གཟུགས་མང་མེད་པར་འགྱུར།། ༧ ||

[24a.] तथ बोधिचित्त असतीह तथागतस्य
कुत ज्ञानप्रस्रवु भवेदिह सर्वलोके।
ज्ञानस्य चो असति नास्ति गुणानुवृद्धिः
न च बोधिसागरसमान् च बुद्धधर्माः॥ ८॥

དེ་བཞིན་འདི་ར་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་མེད་བདེ་གཤེགས་ཀྱི། །
ཡེ་ཤེས་འཇིག་རྟེན་འདི་དག་ཀུན་ཏུ་ག་ལ་འབྱུང་། །
ཡེ་ཤེས་མེད་ན་ཡོན་ཏན་འཕེལ་མེད་བྱང་ཆུབ་མེད། །
རྒྱ་མཚོ་འདྲ་བའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ཀུང་མེད་པར་འགྱུར།། ༨ །

यावन्ति लोकि क्वचि ज्योतिकप्राणिभूता
ओभासनार्थ प्रभ ओसरयन्ति सर्वे।
[24 b.] परसूर्यमण्डलविनिसृत एकरश्मी
कलापि ज्योतिकगणेसिय सर्व आभाः॥ ६॥ A. 134. 6–12

འཇིག་རྟེན་འདི་ན་སྣང་བྱེད་སྲོག་ཆགས་ཇི་སྙེད་པ། །
ཀུན་གྱིས་སྣང་བར་བྱ་ཕྱིར་འོད་རྣམས་ཕྱུང་པ་བས། །
ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་འོད་ཟེར་གཅིག་ཕྱུང་ཆེས་མཆོག་སྟེ། །
སྣང་བྱེད་ཚོགས་ཀྱི་འོད་རྣམས་ཀུན་གྱིས་ཆར་མི་ཕོད།། ༩ ।།

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां पुण्यपर्यायपरिवर्तो नाम पञ्चमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་བསོད་ནམས་ཀྱི་
རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལྔ་པའོ།། ||

यावन्ति श्रावकगणाः प्रसवन्ति पुण्यं
[25 a.] दानं च शीलमपि भावनसंप्रयुक्तं।
स हि बोधिसत्त्व अनुमोदन एकचित्ते
न च सर्वश्रावकगणेसियपुण्यस्कन्धो॥ १॥ A. 135. 2–10.

ཉན་ཐོས་ཚོགས་རྣམས་ཇི་སྙེད་སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། །
སྒོམ་དང་རབ་ཏུ་ལྡན་པའི་བསོད་ནམས་ཚོགས་བསྐྱེད་པའང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་སེམས་གཅིག་ལ།
ཉན་ཐོས་ཚོགས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཕུང་པོས་ཆར་མི་ཕོད།། ༡ ।།

ये बुद्धकोटिनियुता पुरिमाह्यतीता
ये वा अनन्तबहुक्षेत्रसहस्रकोट्यः।
तिष्ठन्ति[1] येऽपि परिनिर्वृतलोकनाथा
देशन्ति धर्मरतनं दुःखसंक्षयाय॥ २॥

འདས་དུས་སྔོན་གྱི་སངས་རྒྱས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་གང་། །
ཞིང་མང་མཐའ་ཡས་བྱེ་སྙེད་དག་ན་གང་བཞུགས་དང་། །
གང་ཡང་མྱ་ངན་འདས་པའི་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་རྣམས། །
སྡུག་བསྔལ་ཟད་པར་བྱ་ཕྱིར་རིན་ཆེན་ཆོས་སྟོན་པ།། ༢ ||

[25 b.] प्रथमं उपादु वरबोधयि चित्तपादो
यावत्सधर्मक्षयकालु विनायकानां।
एकस्मिनन्तरि य तेष जिनान पुण्यं
सहयुक्तपारमित येऽपि च बुद्धधर्माः॥ ३॥ A. 135. 11—136. 6, 7 sqq.

དང་པོར་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པ་ནས། །
རྣམ་པར་འདྲེན་པ་རྣམས་ཀྱི་དམ་ཆོས་ཟད་ཀྱི་དུས། །
དེ་བར་རྒྱལ་བ་དེ་དག་བསོད་ནམས་གང་ཡིན་པ། །
ཕ་རོལ་ཕྱིན་དང་ལྡན་དང་སངས་རྒྱས་ཆོས་གང་དང་།། ༣ ||

यश्चैव बुद्धतनयान च श्रावकाणां
शैक्ष अशैक्ष कुशलास्रव[2] नास्रवाश्च
[26 a.] परिपिण्डयित्व अनुमोदयि बोधिसत्त्वो
सर्वं च नामयि जगार्थनिदान बोधि॥ ४॥ A. 137. 7—138. 12.

གང་ཡང་སངས་རྒྱས་སྲས་རྣམས་དང་ནི་ཉན་ཐོས་དང་། །
སློབ་དང་མི་སློབ་དགེ་བ་ཟག་བཅས་ཟག་མེད་པ། །

---

[1] Xyl. निष्ठन्ति [2] Xyl. °लाश्रव

བསྡུས་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ཞིང་། །
འགྲོ་བའི་དོན་ཀྱུ་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་ནི་ཐམས་ཅད་བསྔོ།། ༤ ॥

परिणामयन्तु[1] यदि वर्तति चित्तसंज्ञा
तत्र बोधिसत्त्वपरिणामन सत्त्वसंज्ञा।
संज्ञाय दृष्टिस्थितु चित्त तिसंगयुक्तो[2]
परिणामितं न भवती उपलभ्यमानं॥ ५ ॥ A. 142. 12—21.

ཡོངས་བསྔོ་གལ་ཏེ་སེམས་སུ་འདུ་ཤེས་འབྱུང་འགྱུར་ཞིང་། །
བྱང་ཆུབ་འདུ་ཤེས་ཡོངས་བསྔོ་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་ན། །
འདུ་ཤེས་ཕྱིར་ན་ལྟ་གནས་སེམས་ནི་གསུམ་ལ་ཆགས། །
དམིགས་པ་ཡོད་པས་ཡོངས་སུ་བསྔོས་པར་གྱུར་མ་ཡིན།། ༥ ॥

[26 b.] स चि एव जानति निरुध्यति क्षीणधर्मा
तच्चैत क्षीण परिणामयिष्यन्ति यत्र।
न च धर्मधर्मि परिणामयते कदाचित्
परिणामितं भवति एव प्रजानमाने॥ ६ ॥ A. 142. 21—143. 3 sqq.

གལ་ཏེ་འདི་ལྟར་ཆོས་འདི་འགགས་ཤིང་ཟད་པ་དང་། །
གང་དུ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་དེ་ཡང་ཟད་པ་དང་། །
ཆོས་ཀྱིས་ཆོས་ལ་ནམ་ཡང་མི་བསྔོ་ཤེས་གྱུར་ན། །
དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་ཤེས་པས་ཡོངས་སུ་བསྔོས་པ་ཡིན།། ༦ ॥

स चि सो निमित्त कुरुते न च मानयाती
अथ आनिमित्त परिणामितु भोत्ति बोधौ।
[27 a.] विषसृष्टभोजनु यथैव क्रियाप्रणीतो
तथ शुक्लधर्मउपलम्भ जिनेन उक्तो॥ ७ ॥ A. 150. 11—153. 1.

[1] Xyl. यधि   [2] Sic metri causa for त्रिसंगयुक्तो; vide Tib.

གལ་ཏེ་མཚན་མར་བྱེད་ན་དེ་ནི་བསྔོ་མ་ཡིན། །
ཅི་སྟེ་མཚན་མ་མེད་ན་བྱང་ཆུབ་བསྔོ་བ་ཡིན། །
ཇི་ལྟར་དུག་དང་འདྲེས་པའི་ཁ་ཟས་བཟང་ཟ་བ། །
དཀར་པོའི་ཆོས་ལ་དམིགས་པའང་དེ་འདྲར་རྒྱལ་བས་གསུངས།། ༧ །།

तस्माद्ध नाम परिणामन शिक्षितव्या
यथ ते जिना कुशल एव प्रजानयन्ति।
यज्जातियो यं प्रभवो यद्लक्षणं च
अनुमोदमी तथ तथा परिणामयामि॥ ८ ॥ A. 153. 1—12.

དེ་ལྟས་འདི་ལྟར་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་བསླབ་བྱ་སྟེ། །
ཇི་ལྟར་རྒྱལ་བ་དེ་དག་དགེ་བ་དེ་མཁྱེན་པའི། །
རྣམ་པ་གང་ཡིན་འབྱུང་གང་མཚན་ཉིད་གང་ཡིན་པ། །
རྗེས་སུ་ཡི་རང་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་བསྔོ།། ༨ །།

[27 b.] एवं च पुण्य परिणामयमान बोधौ
न च सो हि बुद्ध क्षिपते जिनउक्तवादी।
यावन्ति लोकि उपलम्भिकबोधिसत्त्वा[1]
अभिभोन्ति सर्वि परिणामयमान शूरो॥ ९ ॥ A. 153. 12 cqq.

དེ་ལྟར་བསོད་ནམས་བྱང་ཆུབ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བྱེད་ན། །
དུག་མེད་སངས་རྒྱས་མི་སྤོང་རྒྱལ་བས་གསུངས་པ་སྨྲ། །
དེ་ལྟར་ཡོངས་བསྔོ་དཔའ་བོ་འཇིག་རྟེན་དམིགས་ཅན་གྱིས། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཇི་སྙེད་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན།། ༩ །།

---

[1] Xyl. °सत्वो

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायामनुमोदनपरिवर्तो नाम षष्ठ[1] ः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་
ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་དྲུག་པའོ།། ||

[28a.] जात्यन्धकोटिनियुतान्यविनायकानां
मार्गे अकोविदु कुतो नगरप्रवेशे।
विन प्रज्ञ पञ्च इमि पारमिता अचक्षुः
अविनायका न प्रभवन्ति स्पृशेतु बोधिं॥ १ ॥ A. 172. 12—18.

དམུས་ལོང་དམིགས་བུ་མེད་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་རྣམས། །
ལམ་ཡང་མ་ཤེས་གྲོང་ཁྱེར་འཇུག་པར་ག་ལ་འགྱུར། །
ཤེས་རབ་མེད་ན་མིག་མེད་པ་རོལ་ཕྱིན་ལྔ་འདི། །
དམིགས་བུ་མེད་པས་བྱང་ཆུབ་རེག་པར་ནུས་མ་ཡིན།། ༡ ||

यत्रान्तरस्मि[2] भवते प्रगृहीत प्रज्ञा
ततु लब्धु चक्षु भवती इमु नामधेयं।
[28b.] यथ चित्रकर्म परिनिष्ठित चक्षुहीनो
न च ताव पुण्यु लभते अकरित्व चक्षुः॥ २ ॥ A. 172. 19—173. 2.

གང་ཚེ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་རབ་ཏུ་ཟིན་གྱུར་པ། །
དེ་ཚེ་མིག་རྙེད་གྱུར་ཅིང་འདི་ཡི་མིང་འཐོབ་པོ། །
དཔེར་ན་རི་མོའི་ལས་ནི་ཡོངས་ཟིན་མིག་མེད་པ། །
ཇི་སྲིད་མིག་མ་བྲིས་པར་དན་པ་མི་འཐོབ་བཞིན།། ༢ ||

यद धर्म संस्कृत असंस्कृत कृष्ण शुक्लो
अणुमात्रु नो लभति प्रज्ञविभावमानः।
यद प्रज्ञपारमित गच्छति संख्य लोके
आकाश यत्र न प्रतिष्ठितु किंचि तद्वत्[3]॥ ३ ॥ A. 172. 13—15 sqq.

---

1 Xyl. षष्ठमः 2 Xyl. यत्तन्तरश्मि 2 Xyl. तत्त्व

གང་ཚེ་འདུས་བྱས་འདུས་མ་བྱས་དང་དཀར་ནག་ཆོས། །
ཤེས་རབ་རྣམ་པར་བཤིག་ནས་རྡུལ་ཙམ་མི་དམིགས་ཚེ། །
འཇིག་རྟེན་དག་ན་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་གྲངས་འགྲོ། །
ནམ་མཁའ་གང་ལ་འདང་ཅུང་ཟད་མི་གནས་དེ་དང་འདྲ། ༣ །

[29a.] न चि मन्यते अहु चरामि जिनान प्रज्ञां
मोचिष्य सत्त्वनियुतान्[1] बहुरोगस्पृष्टान्[2]।
अयु सत्त्वसंज्ञपरिकल्पकु बोधिसत्त्वो
न च एष प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ ४॥ A. 175. 11—15 sqq.

གལ་ཏེ་བདག་ནི་རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་སྤྱད་བྱ་ཞིང་། །
སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་རེག་པ་ཁྲག་ཁྲིག་མང་དགྲོལ་སེམས། །
སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་ཡོངས་རྟོག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་མ་ཡིན། ༤ །

यो बोधि सत्त्ववरपारमितेहु[3] चीर्णो
परिचारिका य न च काङ्क्षति पण्डितेहि।
[29b.] सहु श्रुत्व तस्य पुन भेष्यति शास्तृसंज्ञा[4]
सो वा लघू अनुबुधिष्यति बोधिशान्ता॥ ५॥ A. 176. 7—13; 20 sqq.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་སྔོན་སྤྱད་སྤྱོད་པའི་ཚེ། །
ཕ་རོལ་ཕྱིན་འདིར་སྤྱད་པ་མཁས་པ་སོམ་ཉི་མེད། །
ཐོས་མ་ཐག་ཏུ་དེ་ནི་སྟོན་པའི་འདུ་ཤེས་བྱེད། །
དེས་ནི་བྱང་ཆུབ་ཞི་བ་མྱུར་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར། ༥ །

सत्कृत्य बुद्धनियुतान्[5] परिचारिकायां
न च प्रज्ञपारमितश्रद्दधिता[6] जिनानां।

---

1 Xxl. °युतां 2 Xyl. स्पृष्टां 3 Xyl. °तेति 4 Xyl. शास्त्र°
5 Xyl. °युतां 6 Xyl. °द्धधिता

श्रुत्वा च सो इमु क्षिपीष्यति सोऽल्पबुद्धिः
स क्षिपित्व यास्यति अवीचिमत्राणभूतो॥ ६ ॥ A. 178. 1—183. 4.

སྔོན་སྦྱོར་ཚེ་ན་སངས་རྒྱས་ཁྲིག་ཁྲིག་བཀུར་བྱས་ཀྱང་། །
རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་མ་དད་ན། །
ཐོས་ནས་བློ་ཆུང་དེ་ཡིས་འདི་ནི་སྤོང་བྱེད་དེ། །
སྤངས་ནས་སྐྱབས་མེད་སྨྱུར་པ་དེ་ནི་མནར་མེད་འགྲོ༎ ༦ ༎

तस्माद्धि श्रद्दधत[1] एव जिनान मातां
[30a.] यदि इच्छथा स्पृशितु उत्तमबुद्धज्ञानं।
सो वाणिजो यथ व्रजित्व न रत्नद्वीपं
मूलातु छेदन करित्व पुनागमेया॥ ७ ॥

དེ་ལྟ་བས་ན་གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་མཆོག །
རིག་པར་འདོད་ན་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་འདིར་དད་པར་གྱིས། །
དཔེར་ན་ཚོང་པ་རིན་ཆེན་གླིང་དུ་སོང་ནས་ནི།
ཟོང་ཟད་བླར་ལོག་ལྟ་བུར་གྱུར་ན་མི་རུང་ངོ༎ ༧ ༎

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां निरयपरिवर्तो नाम सप्तमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་དམྱལ་བའི་ལེའུ་
ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བདུན་པའོ༎ ༎

रूपस्य शुद्धि फलशुद्धित वेदितव्या
[30b.] फलरूपशुद्धित सर्वज्ञतशुद्धिमाहुः।
सर्वज्ञताय फलशुद्धित रूपशुद्धी
आकाशधातुसमताय अभिन्नच्छिन्नाः॥ १ ॥ A. 186. 14—187. 8.

---

1 Xyl. श्रद्धधाति

གཟུགས་ཀྱི་དག་པ་འབྲས་བུ་དག་པར་རིག་པར་བྱ། །
འབྲས་བུ་གཟུགས་དག་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་དག་པར་འགྱུར། །
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་འབྲས་བུ་དག་དང་གཟུགས་དག་པ། །
ནམ་མཁའི་ཁམས་དང་མཚུངས་ཏེ་དབྱེར་མེད་གཅད་དུ་མེད།། ༡ ।।

त्रैधातुकं समतिक्रान्त न बोधिसत्वा
क्लेशापनीत उपपत्ति निदर्शयन्ति।
जरव्या धिमृत्यु विगताश्च्युति दर्शयान्ति
प्रज्ञाय पारमित यत्र चरन्ति धीराः॥ २ ॥ A. 188. 2 sq.

དཔའ་བོ་གང་སྤྱོད་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ཡིས། །
ཁམས་གསུམ་ཡང་དག་འདས་ལ་རྣམ་པར་གྲོལ་བའང་མིན། །
ཉོན་མོངས་བསལ་བར་གྱུར་ཀྱང་སྐྱེ་བ་སྟོན་པར་བྱེད། །
རྒ་དང་ན་དང་འཆི་བ་མེད་ཀྱང་འཆི་འཕོ་སྟོན།། ༢ ।।

[31 a.] नामेव रूपि यगती अयु पङ्कसक्ता
संसारचक्रि भ्रमते ऽनिलचक्रतुल्ये।
ज्ञानित्व भ्रान्तु जगती मृगवागुरेव
आकाश पक्षिसदृशा विचरन्ति प्रज्ञाः॥ ३ ॥

འགྲོ་བ་འདི་དག་མིང་དང་གཟུགས་ཀྱི་འདམ་ལ་ཆགས། །
རླུང་གི་འཁོར་ལོ་ལྟ་བུའི་འཁོར་བའི་འཁོར་ལོར་འཁྱམས། །
འགྲོ་བ་འཁྲུལ་པ་རི་དྭགས་རྒྱར་ཚུད་འདྲར་ཤེས་ནས། །
ཤེས་རབ་ལྡན་པ་མཁའ་ལ་བྱ་བཞིན་རྣམ་པར་རྒྱུ།། ༣ ।।

[31 b.] रूपस्मि यो न चरते परिशुद्धचारी
विज्ञान संज्ञ अपि वेदन चेतनायां।

एवं चरन्तु परिवर्जयि सर्वसङ्गा
सङ्गाद्विमुक्त चरते सुगतान प्रज्ञां[1]॥ ४ ॥ A. 193. 12–195. 19.

སྤྱོད་པ་ཡོངས་དག་གང་ཞིག་གཟུགས་ལ་མི་སྤྱོད་ཅིང་། །
རྣམ་ཤེས་འདུ་ཤེས་ཚོར་བ་སེམས་པར་མི་སྤྱོད་ན། །
དེ་ལྟར་སྤྱོད་པ་ཆགས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སྤོང་ཞིང་། །
ཆགས་ལས་རྣམ་གྲོལ་བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་སྤྱོད།། ༨ ||

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां विशुद्धि[2]परिवर्तो नाम अष्टमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་རྣམ་པར་དག་པའི་
ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བརྒྱད་པའོ།། ||

[32a.] एवं चरन्तु विदुपण्डितु बोधिसत्त्वो
सङ्गात्र छिन्नु[3] व्रजते जगती असक्तः[4]।
सूर्यो[5]ऽवि राहुग्रहमुक्त विरोचमानो
अग्नीव युक्त तृणकाष्ठवनं दहाति॥ १ ॥

དེ་ལྟར་སྤྱོད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་གསལ་བ། །
ཆགས་པ་བཅད་ནས་གྲོལ་ལ་ཆགས་པ་མེད་པར་འགྲོ། །
ཉི་མ་སྒྲ་གཅན་གཟའ་བྲལ་ལྷང་ངེར་འདུག་པ་དང་། །
མེ་བཏང་རྩྭ་དང་ཤིང་དང་ནགས་ཚལ་བསྲེག་པ་བཞིན།། ༡ ||

प्रकृतीय शुद्ध परिशुद्धिमि[6] सर्वधर्मान्
प्रज्ञाय पारमित पश्यति बोधिसत्त्वो।
न च पश्यकं लभति नापि च सर्वधर्मान्
[32b.] एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ २ ॥ A. 200. 18 sqq.

---

[1] Xyl. प्रज्ञाः [2] Xyl. विशुद्ध° [3] Xyl. छिन्न [4] Xyl. असक्तोः
[5] Xyl. सूर्योप [6] Xyl. परिबुद्धिमि

ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་དག་ཅིང་ཡོངས་དག་པར། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལྟ་ན། །
བྱེད་པ་པོ་ཡང་མི་དམིགས་ཆོས་ཀུན་མི་དམིགས་ཏེ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན།། ༢ །།

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां स्तुतिपरिवर्तो नाम नवमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་བསྟོད་པའི་ལེའུ་
ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་དགུ་པའོ།། །།

शक्रो जिनस्य परिपृच्छति देवराजो
चरमाण[1] प्रज्ञ कथ युज्यति बोधिसत्वो।
अणुमात्र यो न खलु युज्यति स्कन्धधातौ
[33a.] यो एव युज्यति स युज्यति बोधिसत्वः॥ १॥ A. 211. 5—212. 3.

རྒྱལ་པ་ལ་ནི་ལྷ་རྒྱལ་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་ཞུས་པ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་སྤྱོད་པ་ཇི་ལྟར་བརྩོན། །
ཕུང་པོ་ཁམས་ལ་རྡུལ་ཙམ་བརྩོན་པར་མི་བྱེད་ཅིང་། །
ཕུང་པོར་མི་བརྩོན་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བརྩོན།། ༡ །།

चिरयानप्रस्थितु स वेदयितव्य सत्वो
बहुबुद्धकोटिनियुतेहि कृताधिकारो।
यो श्रुत्व धर्मि इमि निर्मित माय[2]कल्पान्
न च काङ्क्षते अयु प्रयुज्यति शिक्षमाणः॥ २॥ A. 213. 3 sqq.

གང་ཞིག་ཆོས་འདི་སྤྲུལ་དང་སྒྱུ་མ་འདྲར་ཐོས་ནས། །
སོམ་ཉི་མེད་ཅིང་སློབ་ལ་ཕྱིར་ཞེང་སྦྱོར་བྱེད་པ། །

---

[1] Xyl. चरमान   [2] Xyl. °कल्पां

སེམས་ཅན་དེ་ནི་རིང་ནས་ཐེག་ཆེན་ཞུགས་རིག་བྱ།

སངས་རྒྱས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་མང་ལ་ལྷག་བྱས་ཡིན། ༢

कान्तारमार्गि पुरुषो बक्कयोजनेभि
[33 b.] गोपाल सीमवनसंपद् पश्ययेयो :।
आश्वासप्राप्त भवती न च तस्य त्रासो
अभ्यास ग्रामनगराणि इमे निमित्ता :॥ ३ ॥ A. 215. 17—216. 4.

དགོན་པའི་ལམ་ནི་དཔག་ཚད་མང་པོར་ཞུགས་པའི་མིས། །

གནག་རྫི་མཚམས་ཀྱི་ནགས་ཚལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་མཐོང་ན། །

འདི་དག་གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་ཉེ་བའི་རྟགས་སྣམ་སྙེ། །

དབུགས་ཕྱིན་སྐྱེད་པར་གྱུར་ཅིང་ཆོམ་རྐུན་འཇིགས་པ་མེད།། ༣ ||

एमेव प्रज्ञवरपारमिता जिनानां
शृणुताय यो लभति बोधिगवेषमाणः।
आश्वासप्राप्त भवती न च तस्य त्रासो
[34 a.] नार्हन्तभूमि न पि प्रत्ययबुद्धभूमी॥ ४ ॥ A. 216. 4—10.

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་ཚེ་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི། །

ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་འདི་མཉན་པ་གང་འཐོབ་པ། །

དེ་ནི་དབུགས་ཕྱིན་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིང་འཇིགས་མེད་དེ། །

དགྲ་བཅོམ་ས་ལ་མ་ཡིན་རྐྱེན་རྟོགས་ས་ལ་མིན།། ༤ ||

पुरुषो हि सागरजल व्रजि पश्यनाय
स चि पश्यते द्रुमवनस्पतिशैलराजं।
अथवा न पश्यति निमित्त निकाङ्क भोन्ती
अभ्याशितो महसमुद्र न सोऽतिदूरे॥ ५ ॥ A. 216. 14—217. 3.

མི་ཞིག་རྒྱ་མཚོའི་ཆུ་ནི་ལྟ་ཕྱིར་འགྲོ་བ་ཡིས། །

གལ་ཏེ་ཤིང་དང་ནགས་ཚལ་རི་མཐོང་ད་ཏུང་རིང་། །

ཅི་སྟེ་རྟགས་མ་མཐོང་ན་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ནི། །
ཉེ་བར་གྱུར་ཏོ་སྙམ་སྟེ་དེ་ལ་སོམ་ཉི་མེད།། ༥ །།

एमेव बोधिवरप्रस्थितु वेदितव्यो
[34 b.] श्रुणमाण प्रज्ञ इमि पारमिता जिनानां।
यद्यापि संमुख न व्याकृतु नायकेनो
तथपी स्पृशिष्यति न चिरेण हु बुद्धबोधिं॥ ६॥ A. 218. 3—8.

དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་དམ་པར་རབ་ཞུགས་རྒྱལ་བ་ཡི། །
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་འདི་ཉན་རིག་པར་བྱ། །
རྣམ་ཀར་འཛིན་པས་མངོན་སུམ་ལུང་བསྟན་མ་གྱུར་ཀྱང་། །
སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་རིང་པོར་མི་ཐོགས་བདག་རིག་འགྱུར།། ༦ །།

सुवसन्ति कालि पतिते तृणपत्रशाखा
न चिरेण पत्रफलपुष्प समागमान्ति।
प्रज्ञाय पारमित पश्यिमु हस्तप्राप्ता
न चिरेण बोधिवर प्राप्स्यति[1] नायकानां॥ ७॥ A. 218. 8—21.

དཔྱིད་དུས་བཟང་ལ་སྡོང་པོ་ལོ་མ་ལྷགས་གྱུར་ན། །
ཡལ་གས་རིང་པོར་མི་ཐོགས་ལོ་འབྲས་མེ་ཏོག་བསྐྲུན། །
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་འདི་སུ་ཡི་ལག་ཐོབ་པ། །
རིང་པོར་མི་ཐོགས་འདྲེན་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་འཐོབ།། ༨ །།

[35 a.] यथ इस्त्रि गुर्विणि य चेष्टति वेदनाभिः
ज्ञातव्यु कालु अयमस्य प्रजायनाय।
तथ बोधिसत्त्व श्रुणमानु जिनान प्रज्ञां
रति च्छन्द वीन्दति[2] स्पृशिष्यति बोधि शीघ्रं॥ ८॥ A. 218. 1—14.

---

[1] Xyl. प्राप्नाति   [2] Xyl. च्छिन्दवीन्दाति

དཔེར་ན་བུད་མེད་སྦྲུམ་གང་སྡུག་བསྔལ་ཉེ་གྱུར་ན། །

དེ་ནི་དེ་ཡི་བཙའ་བའི་དུས་ལ་བབ་ཅེས་བྱ། །

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་ཉན། །

དགའ་དང་འདུན་པ་སྐྱེད་པ་མྱུར་དུ་བྱང་ཆུབ་རེག།། ༨ ||

चरमाण प्रज्ञवरपारमिताय योगी
न च रूपवृद्धि न च पश्यति पारिहाणिं।
[35 b.] धर्मा अधर्म इमु पश्ययि धर्मधातुं
न च निर्वृति स्पृशति सो विहराति[1] प्रज्ञां॥ ९॥ A. 219. 8—16.

ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་ཚེ་རྣལ་འབྱོར་པ། །

གཟུགས་ཀྱི་འཕེལ་བ་དང་ནི་ཡོངས་སུ་འགྲིབ་མི་མཐོང་། །

གང་ཞིག་ཆོས་དང་ཆོས་མིན་ཆོས་དབྱིངས་མི་མཐོང་ཞིང་། །

མྱ་ངན་འདས་ལ་མི་རེག་དེ་ནི་ཤེས་རབ་གནས།། ༩ ||

चरमाणु यो न इह कल्पयि बुद्धधर्मान्[2]
बलऋद्धिपाद न च कल्पति बोधिशान्तां।
अविकल्पकल्पविगतो अधिष्ठानचारी
एषा स प्रज्ञवरपारमिताय चर्या॥ १०॥ A. 220. 8—14.

གང་ཞིག་འདིར་སྤྱོད་སངས་རྒྱས་ཆོས་རྣམས་མི་རྟོག་སྟེ། །

སྟོབས་དང་རྫུ་འཕྲུལ་རྐང་པ་བྱང་ཆུབ་ཞི་མི་རྟོག། །

རྣམ་པར་མི་རྟོག་རྟོག་སྤངས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་ཀྱིས་སྤྱོད། །

འདི་ནི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ཡིན།། ༡༠ ||

---

1 Xyl. विहरात्रि   2 Xyl. बुद्धधर्मा

[36 a.] भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां धारणीगुणपरिवर्तो नाम दशमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་འཛིན་པའི་ཡོན་ཏན་
ཀྱི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུ་པའོ།། ||

बुद्धं सुभूति परिपृच्छति वादिचन्द्रं
किं अन्तरायु भविष्यन्ति गुणे रतानां।
बहु अन्तरायु भविष्यन्ति भणाति शास्ता
ततु अल्पमात्र परिकीर्तयिष्यामि तावत्॥ १॥ A. 232. 2—6.

སྨྲ་བའི་ཟླ་བ་སངས་རྒྱས་ལ་ནི་རབ་འབྱོར་ཞུས། །
ཡོན་ཏན་དཀའ་བ་རྣམས་ཀྱི་བར་དུ་གཅོད་གང་ལགས། །
སྟོན་པས་བཀའ་སྩལ་བར་དུ་གཅོད་པར་འགྱུར་མང་སྟེ། །
དེ་ལས་རེ་ཞིག་ཙུང་ཟད་ཙམ་ཞིག་ཡོངས་སུ་བརྗོད།། ༡ ||

[36 b.] प्रतिभान नेक विविधान्युपपद्यिष्यन्ति
लिखमान प्रज्ञ इमु पारमिता जिनानां।
पुन शीघ्रविद्युत यथा परिहायिष्यन्ति
अकरित्व अर्थ जगती इमु मार[1]कर्म॥ २॥ A. 232. 11—12.

རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་འདི་ཡིག་[2]འབྲི་ཚེ། །
སྤོབས་པ་སྣ་ཚོགས་རྣམ་པ་དུ་མར་འབྱུང་འགྱུར་ཞིང་། །
འགྲོ་བའི་དོན་མ་བྱས་པར་གློག་བཞིན་མྱུར་དུ་ཡང་། །
ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་འདི་ནི་བདུད་ཀྱི་ལས།། ༢ |

काङ्क्षा च केषचि भविष्यति भाष्यमाणे
न ममात्र नाम परिकीर्तितु नायकेन।
[37 a.] न च ज्ञातिभूमि परिकीर्तितु नापि गोत्रं
न च सो श्रुणिष्यति [3]त्जिपिष्यति मारकर्म॥ ३॥ A. 233. 3—15.

[1] Xyl. °कर्म: [2] Xyl. འདྲི [3] Xyl. त्जिपिस्यति

འདི་བཤད་ཚེ་ན་ཁ་ཅིག་སོམ་ཉི་ཟ་འགྱུར་ཏེ། །
འཇིན་པས་འདིར་ནི་བདག་གི་མིང་ཡང་ཡོངས་མ་བརྗོད། །
རིགས་དང་ས་དང་རུས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་མ་བརྗོད་ཅེས། །
དེ་ནི་ཉན་པར་མི་འགྱུར་སྤོང་འགྱུར་བདུད་ཀྱི་ལས༎ ༣ ༎

एवं त मूल अपहाय अजानमाना[1]:
शाखा पलाश परिएषयिष्यन्ति मूढा:।
हस्तिं लभित्व यथ हस्तिपदं गवेषेत्
तथ प्रज्ञपारमित श्रुत्व सूत्रान्त एषेत्॥ ४॥ A. 234. 1. — 235. 4—8.

དེ་ལྟར་མི་ཤེས་དེ་དག་རྩ་བ་བོར་ནས་ནི། །
སྡོངས་པས་ཡལ་ག་དག་དང་འདབ་མ་འཚོལ་བར་འགྱུར། །
གླང་པོ་རྙེད་ཀྱང་གླང་པོའི་རྗེས་ནི་འཚོལ་བ་ལྟར། །
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཐོས་མདོ་འཚོལ་དེ་བཞིན་ནོ། །

[37 b.] यथ भोजनं शतरसं लभियान कश्चित्
मार्गेषु षष्टिकु[2] लभित्व स भोजनाग्रं।
तथ बोधिसत्त्व इम पारमितां लभित्वा
अर्हत्तभूमित[3] गवेषयिष्यन्ति बोधिं॥ ५॥ A. 239. 1—16.

དཔེར་ན་ལ་ལས་རོ་བརྒྱ་ལྡན་པའི་ཟས་རྙེད་ལ། །
ཟས་མཆོག་རྙེད་ནས་ཟས་ངན་འཚོལ་བར་བྱེད་པ་ལྟར། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་འདི་རྙེད་ནས། །
དགྲ་བཅོམ་ས་ཡི་བྱང་ཆུབ་འཚོལ་བྱེད་དེ་བཞིན་ནོ༎ ༥ ༎

सत्कारकाम भविष्यन्ति च लाभकामा:
सापेक्षचित्त कुलसंभवसंप्रयुक्ता:।

[1] Xyl. °मानो [2] Xyl. षष्ठिकु [3] Xyl. om.

क्रोरिव धर्म करिष्यन्ति अधर्मकार्यं
[38a.] पथ[1] क्विव उत्पथगता इम मारकर्म[2]॥ ६ ॥ A. 242. 6—12.

བསྙེ་སྙང་འདོད་པར་འགྱུར་ཞིང་རྙེད་པ་འདོད་འགྱུར་དང་། །
ལྟ་དང་བཅས་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཁྱིམ་འདྲིས་བྱེད་ལྡན་ཞིང་། །
ཆོས་བཏང་ནས་ནི་ཆོས་མིན་བྱ་བ་སྤྱོད་འགྱུར་བ། །
ལམ་པོར་ལམ་གོལ་འགྲོ་བ་འདི་ནི་བདུད་ཀྱི་ལས།། ༦ ॥

ये चापि तस्मि समये इमु धर्मश्रेष्ठां
श्रुणनाय छन्दिक उत्पादयिष्यन्ति श्रद्धां।
ते धर्मभाणक विदित्वन कार्ययुक्तं
प्रेमापनीत गमिष्यन्ति सद्धर्मनाथ[3]॥ ७ ॥ A. 243. 9 sqq.

གང་དག་དེ་ཡི་ཚེ་ན་འདུན་ཅིང་དད་གྱུར་ནས། །
ཆོས་ཀྱི་དམ་པ་འདི་ནི་ཉན་དུ་སོང་བ་ལས། །
དེ་དག་གིས་ནི་ཆོས་སྨྲ་བྱ་བར་ལྡན་རིག་ནས། །
དགའ་བ་མེད་ཅིང་ཡིད་མི་བདེ་བར་གྱུར་ནས་འགྲོ།། ༧ ॥

इमि मारकर्म भविष्यन्ति य तस्मि काले
[38b.] अन्ये च नेक विविधा बहु अन्तराया .
ये ही समाकुलिकृता बहुभिक्षु तत्र
प्रज्ञाय पारमित एतु न धारयन्ति॥ ८ ॥ A. 248. 11. sqq.

དེ་ཡི་ཚེ་ན་བདུད་ཀྱི་ལས་འདི་འབྱུང་བར་འགྱུར། །
དེ་ཚེ་གང་དག་གིས་ནི་དགེ་སློང་མང་དཀྲུགས་ནས། །
ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་འདི་འཛིན་པར་མི་འགྱུར་བའི། །
བར་དུ་གཅོད་པ་རྣམ་མང་གཞན་ཡང་འབྱུང་བར་འགྱུར།། ༨ ॥

---

[1] Xyl. पथ; vide Tib. [2] Xyl. °कर्मः [3] Xyl. सद्धर्मणाथ

ये ते भवन्ति रतना हि अनर्घप्राप्ता
दुर्लभ ते बहुप्रत्यर्थिक नित्यकालं।
एमेव प्रज्ञवरपारमिता जिनानां
दुर्लभु धर्मरतनं बहुपद्रवं च॥ ९॥

རིན་ཆེན་རིན་ཐང་མེད་པ་རྙེད་གྱུར་གང་དག་ཡིན། །
དེ་དག་དཀོན་ལ་དུས་རྣམས་རྟག་ཏུ་འཚེ་བའང་མང་། །
དེ་བཞིན་རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་མཆོག །
རིན་ཆེན་ཆོས་ཀྱང་དཀོན་ལ་རྟག་ཏུ་འཚེ་བའང་མང་॥ ༩ ॥

नवयानप्रस्थित स सत्त्व[1] परीत्तबुद्धि
[39a.] य इमां दुर्लभु[2] रतनं न परापुणन्ति।
मारोऽत्र उत्सुकु[3] भविष्यति अन्तराये
बुद्धा दशद्दिशि परिग्रहसंप्रयुक्ताः॥ १०॥ A. 250. 13 sqq.

ཐེག་པ་གསར་དུ་ཞུགས་པའི་སེམས་ཅན་བློ་ཆུང་བ། །
གང་ཞིག་དཀོན་པའི་རིན་ཆེན་འདི་ནི་མ་རྙེད་པ། །
དེ་ལ་བར་ཆད་བྱ་ཕྱིར་བདུད་ནི་སྤྲོ་བར་འགྱུར། །
ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་དེ་དག་ཡོངས་སུ་འཛིན་ལ་སྦྱོར॥ ༡༠ ॥

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां मारकर्मपरिवर्तो नामैकादशमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་བདུད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་
ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུ་གཅིག་པའོ॥ ॥

[39b.] माताय पुत्र बहु सन्ति गिलानिकाये-
स्ते सर्वि दुर्मनस तत्र प्रयुज्ययेयु।

---

1 Xyl. सर्व; vide Tib.
2 Xyl. उत्सकु
3 Xyl. दुर्लभुधर्मरतनं contra metr; vide Tib.

एमेव बुद्धपि[1] दशद्दिशि लोकधातौ
इम प्रज्ञपारमित मात्र समन्वाह्रन्ति[2]॥ १॥

མ་ཞིག་ན་བར་གྱུར་ལ་བུ་ནི་མང་ཡོད་པ། །
དེ་ཀུན་ཡིད་མི་བདེ་ཞིང་དེ་ལ་རིམ་གྲོ་བྱེད། །
དེ་བཞིན་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱང་། །
ཡུམ་འགྱུར་ཤེས་རབ་དམ་པ་འདི་ལ་དགོངས་པ་མཛད།། ༡ ||

ये ऽतीत ये ऽपि च दशदिशि लोकनाथा
इतु ते प्रसूत भविष्यन्ति अनागताश्च।
लोकस्य दर्शिक जनेत्रि जिनान माता
[40a.] परसत्त्वचित्तचरितान निदर्शिका च॥ २॥ A. 253. 2—255. 17 sqq.

གང་དག་འདས་དང་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་མགོན་གང་དང་། །
མ་འོངས་དུས་ན་འབྱུང་འགྱུར་དེ་དག་འདི་ལས་འབྱུང་། །
འཇིག་རྟེན་སྟོན་པ་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེད་བྱེད་ཡུམ། །
སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྟོན་པར་བྱེད།། ༢ ||

लोकस्य या तथत या तथतार्हतानां
प्रत्येकबुद्धतथता तथता जिनानां।
एकैकभावितथता तथता अनन्या
प्रज्ञाय पारमित बुद्ध तथागतेन॥ ३॥ A. 270. 14—271. 1.

འཇིག་རྟེན་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་དགྲ་བཅོམ་དེ་བཞིན་ཉིད། །
རང་རྒྱལ་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་རྒྱལ་སྲས་དེ་བཞིན་ཉིད། །
གཅིག་པ་ཉིད་དེ་དངོས་བྲལ་གཞན་མེད་དེ་བཞིན་ཉིད། །
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་མཁྱེན།། ༣ ||

---

[1] Xyl. om.

[2] Xyl. समन्धाह्रन्ति; the metre is quite irregular.

तिष्ठन्तु लोक विदु वा परिनिर्वृत वाँ[2]
[40b.] स्थित एष धर्मतनियाम शून्यधर्मा।
तां बोधिसत्त्व तथतामनुबुद्धयन्ति
तस्माद्धु बुद्ध कृतनाम तथागतेभि:॥ ४॥ A. 273. 20—274. 3.

མཁས་པ་འཇིག་རྟེན་གནས་སམ་མྱ་ངན་འདས་ཀྱང་རུང་། །
ཆོས་ཉིད་སྐྱོན་མེད་ཆོས་རྣམས་སྟོང་པ་འདི་གནས་ཏེ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་བཞིན་ཉིད་འདི་རྗེས་སུ་རྟོགས། །
དེ་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་ཞེས་སངས་རྒྱས་མཚན་གསོལ་ཏོ།། ༤ ||

अयु गोचरो[1] दशबलान विनायकानां
प्रज्ञाय पारमितरम्यवनाश्रितानां।
दुःखितांश्च सत्त्व त्रिअपाय समुद्धरन्ति[3]
न पि सत्त्वसंज्ञ अपि तेषु कदाचि भोति॥ ५॥ A. 274. 4 sqq.

ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་དགའ་ཚལ་ལ་བརྟེན་པ། །
སྟོབས་བཅུ་རྣམ་འདྲེན་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་འདི་ཡིན་ཏེ། །
སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་ངན་སོང་གསུམ་ལས་ཡོངས་འདྲེན་ཀྱང་། །
དེ་དག་རྣམས་ཀྱང་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་འགྱུར་བ་མེད།། ༥ ||

[41a.] सिंहो यथैव गिरिकन्दरि निश्रयित्वा
नदते अच्छम्भि मृग क्षुद्रक त्रासयन्तो।
तथ प्रज्ञपारमित निश्रय नराण सिंहो
नदते अच्छम्भि पृथुतीर्थिकत्रासयन्तो॥ ६॥

དཔེར་ན་སེང་གེ་རི་སུལ་བརྟེན་ནས་འཇིགས་མེད་པར། །
རི་དྭགས་ཕྲ་མོ་མང་སྐྲག་བྱེད་ཅིང་སྒྲ་སྒྲོགས་པར། །

[1] Xyl. नां [2] Xyl. नां [3] Xyl. समुद्वरन्ति

མི་ཡི་སེང་གེ་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་བརྟེན་ནས། །
མུ་སྟེགས་ཅན་མང་སྐྲག་བྱེད་འཇིག་རྟེན་སྒྲ་ཡང་སྒྲོགས།། ༦ ༎

आकाशनिश्रित यथैव हि सूर्यरश्मि
[41 b.] तापेति मा धरणि दर्शयते च रूपं।
तथ प्रज्ञपारमितनिश्रितधर्मराजो
तापेति [1]तृष्णानदि धर्म निदर्शयाति॥ ७॥

དཔེར་ན་ནམ་མཁར་གནས་པའི་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ནི། །
ས་འདི་སྐེམ་པར་བྱེད་ཅིང་གཟུགས་ཀྱང་རབ་ཏུ་སྟོན། །
དེ་བཞིན་ཆོས་རྒྱལ་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་བརྟེན་ནས། །
སྲེད་པའི་ཆུ་ཀླུང་སྐེམ་ཞིང་ཆོས་ཀྱང་རབ་ཏུ་སྟོན།། ༧ ༎

[2]रूपस्य दर्शनु अदर्शनु वदेनाये
संज्ञायदर्शनु अदर्शनु चेतनाये।
विज्ञानचितमनुदर्शनु यत्र नास्ती
अयु धर्मदर्शनु[3] निदिष्टु तथागतेन॥ ८॥

གཟུགས་རྣམས་མི་མཐོང་ཚོར་བ་དག་ཀྱང་མི་མཐོང་ཞིང་། །
འདུ་ཤེས་མཐོང་བ་མེད་ལ་སེམས་པ་མི་མཐོང་ཞིང་། །
གང་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་དང་སེམས་ཡིད་མཐོང་མེད་པ། །
འདི་ནི་ཆོས་མཐོང་ཡིན་ཞེས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བསྟན།། ༨ ༎

[42 a.] आकाश दृष्टु इति सत्व प्रव्याहरन्ति
नभदर्शनं कुतु विमृष्यथ एतमर्थं।
तथ धर्मदर्शनु निदिष्ट तथागतेन
न हि दर्शनं भणितु शक्य निदर्शनेन॥ ९॥

---

[1] Xyl. तृष्ण° [2] Sic metri causa for रूपस्याद°

ནམ་མཁའ་མཐོང་ཞེས་སེམས་ཅན་ཚིག་ཏུ་རབ་བརྗོད་པ། །
ནམ་མཁའ་ཇི་ལྟར་མཐོང་ཞེས་དོན་འདི་བརྟག་པར་གྱིས། །
དེ་ལྟར་ཆོས་མཐོང་བ་ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བསྟན། །
མཐོང་བ་དཔེ་གཞན་གྱིས་ནི་བསྙད་པར་ནུས་མ་ཡིན།། ༩ །།

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां लोकसंदर्शनपरिवर्तो नाम द्वादशमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་འཇིག་རྟེན་སྟོན་པའི་
ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུ་གཉིས་པའོ།། །།

[42b.] यो एव पश्यति स पश्यति सर्वधर्मान्[2]
सर्वानिमात्य[3] करियाति उपेद्य[4] राज्ञा।
यावन्ति बुद्धक्रिय धर्मत श्रावकाणां
प्रज्ञाय पारमित सर्व करोति तानि॥ १॥ A. 281. 8—14.

གང་གིས་དེ་ལྟར་མཐོང་བ་དེ་ཡིས་ཆོས་ཀུན་མཐོང་། །
རྒྱལ་པོ་བཏང་སྙོམས་འདུག་ཅིང་བློན་པོ་ཀུན་བྱེད་ལྟར། །
སངས་རྒྱས་མཛད་དང་ཉན་ཐོས་ཆོས་རྣམས་ཇི་སྙེད་པ། །
དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་བྱེད།། ༡ །།

न च राज ग्राम व्रजते न च राज्यराष्ट्रं[1]
[43a.] सर्वं च आददति सो विषयातु आयं।
न च बोधिसत्त्व चलते क्वचि धर्मतायां
सर्वांश्च आददति ये गुण बुद्धधर्मे॥ २॥

རྒྱལ་པོ་གྲོང་དུ་མི་འགྲོ་ཡུལ་འཁོར་མི་འགྲོ་བར། །
རང་གི་ཡུལ་ནས་འདུ་བ་ཐམས་ཅད་སྡུད་པ་ལྟར། །

---

[1] Xyl. མཐུད་ནས་ [2] Xyl. °धर्मा [3] Xyl. सर्वाम° [4] Xyl. उपेत्य

10564

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཆོས་ཉིད་གང་ཏུའང་མི་འགྲོ་ལ། །
སངས་རྒྱས་ས་ཡི་ཡོན་ཏན་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་སྤྱད༎ ༢ ༎

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायामचिन्त्यपरिवर्तो नाम त्रयोदशमः[1]॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་གསུམ་པའོ༎ ༎

यस्यास्ति श्रद्ध सुगते दृढ बोधिसत्त्वो
[43b.] वरप्रज्ञपारमितआशयसंप्रयोगो।
अतिक्रम्य भूमिद्वय श्रावकप्रत्ययानां
लघु प्राप्स्यते[2] अनभिभूतु जिनान बोधिं॥ १॥ A. 284. 2—286. 9.

གང་ལ་བདེ་གཤེགས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དད་བརྟན་ཡོད། །
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་མཆོག་ལ་བསམ་སྦྱོར་བ། །
ཉན་ཐོས་རང་རྒྱལ་ས་གཉིས་ཤེད་དུ་འདས་བྱས་ནས། །
ཟིལ་གྱིས་མི་ནོན་རྒྱལ་བའི་བྱང་ཆུབ་མྱུར་དུ་འཐོབ༎ ༡ ༎

सामुद्रियाय यथ नावि प्रलुप्तिकाये[3]
मृतकं मनुष्य तृणकाष्ठमगृह्णमानो।
[44a.] विलयं प्रयाति जलमध्य अप्राप्ततीरो
यो गृह्णते व्रजति पारस्थलं प्रयाति॥ २॥ A. 286. 10—16.

དཔེར་ན་རྒྱ་མཚོར་འདུག་པའི་གྲུ་ནི་ཆག་གྱུར་ལ། །
མི་གང་རོ་འམ་རྩ་བའམ་ཤིང་ནི་མི་འཛིན་པ། །
ཆུ་དབུས་འཇིག་པར་འགྱུར་ཏེ་ངོགས་སུ་ཕྱིན་མི་འགྱུར། །
གང་ཞིག་འཛིན་པ་རྒྱ་མཚོའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པར་འགྱུར༎ ༢ ༎

---

[1] Xyl. त्रायादशमः [2] Xyl. प्राप्सते [3] Xyl. प्रलुग्भिकाये

एमेव श्रद्धसंगतो य प्रसादप्राप्तो
प्रज्ञायपारमित मात्र विवर्जयन्ति।
संसारसागर तदा सद संसरन्ति
जातीजरामरणशोकतरङ्गभङ्गे॥ ३॥

དེ་ལྟར་དད་ལྡན་དང་བ་ཐོབ་པ་གང་ཞིག་ནི། །
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཡུམ་རྗེས་སུ་མི་འདུག་མིན། །
སྐྱེ་རྒ་འཆི་དང་མྱ་ངན་བ་རླབས་འཁྲུགས་པ་ཡིས། །
འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་དེ་རང་ནི་རྟག་ཏུ་འཁོར་འགྱུར་པ།། ༣ །།

[44 b.] ये ते भवन्ति वरप्रज्ञपरिगृह्णीता
भावस्वभावकुशलो परमार्थदर्शी।
ते पुण्यज्ञानधनसं[2]भृतयानपात्रा:
परमाद्भुतां सुगतबोधि स्पृशन्ति शीघ्रं॥ ४॥ A. 286. 16—287. 7.

གང་དེ་ཤེས་རབ་མཆོག་གིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པ་ན། །
དངོས་པོའི་རང་བཞིན་མཁས་ཤེད་དོན་དམ་སྟོན་པར་བྱེད། །
དེ་དག་ཐབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཤེས་རབ་ཡོངས་ཟིན་ན། །
མཆོག་ཏུ་རྨད་བྱུང་བདེ་གཤེགས་བྱང་ཆུབ་མྱུར་དུ་རེག། ༤ །།

घटके अपन्ति यथ पारिवक्रेय काचित्
ज्ञातव्यु क्षिप्रु अयु भे[3]त्स्यति डुर्लभत्वात्।
[45 a.] परिपन्ति वारि घटके वह्मानु मार्गे
न च भेदनाद्भयमुपैति च स्वस्तिगेह्रं॥ ५॥

དཔེར་ན་ལ་ལས་རྫ་སོ་མ་བཏང་ཆུ་སྐྱེད་ན། །
ཉམ་ཆུང་ཕྱིར་ནི་མྱུར་དུ་འཇིག་པར་རིག་པར་བྱ། །

---

[3] Xyl. श्रद्धपदगतो [2] Xyl. °सम्भृते° [3] Xyl. भेष्यति

སོ་བཏང་བྲུམ་པར་ཆུ་སྐྱེར་ལམ་དུ་འཇིག་པ་ཡི། །
འཇིགས་པ་མེད་ཅིང་བདེ་བར་ཁྱིམ་དུ་ཕྱིན་པར་འགྱུར།། ༥ །།

किं चापि श्रद्धबहुलो सिय बोधिसत्त्वो
प्रज्ञाविहीन विलयं लघु प्रापुणाति।
तं चैव श्रद्धपरिगृह्णियमान प्रज्ञा
अतिक्रम्य भूमिद्वय प्राप्स्यति[1] अग्रबोधिं॥ ६॥ 287. 8—288. 9.

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དད་པ་མང་གྱུར་ཀྱང་། །
ཤེས་རབ་རྣམ་པར་ཉམས་ན་མྱུར་དུ་མ་རུང་འགྱུར། །
དད་ལྡན་ཤེས་རབ་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་ཟིན་གྱུར་ན། །
ས་གཉིས་ཤིན་ཏུ་འདས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཐོབ་འགྱུར།། ༦ །།

[45b.] नावा यथा अपरिकर्मकृता समुद्रे
विलयमुपैति सधना सह वाणिजेभिः
सा चैव नाव परिकर्मकृता सुयुक्ता
न च भिद्यते धनसमग्रमुपैति तीरं॥ ७॥ A. 288. 9—15.

དཔེར་ན་ལེགས་བཅོས་མ་བྱས་གྲུ་ནི་རྒྱ་མཚོའི་ནང་། །
ནོར་དང་བཅས་ཤིང་ཚོང་པར་བཅས་ཏེ་འཇིག་པར་འགྱུར། །
གྲུ་དེ་ལེགས་པར་བཅོས་ལེགས་བྱས་དང་ལྡན་གྱུར་ན། །
མི་འཇིག་ནོར་དང་བཅས་པར་ངོགས་སུ་ཕྱིན་པར་འགྱུར།། ༧ །།

एमेव श्रद्धपरिभावितु बोधिसत्त्वो
प्रज्ञाविहीनु लघु बोधि उपैति हानिं।
[46a.] सो चैव प्रज्ञवरपारमितासुयुक्तो
अक्षतो ऽनुपाहतु स्पृशाति जिनान बोधिं॥ ८॥ A. 288. 16—290. 5.

---

1 Xyl. प्राप्स्तति

དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དད་པས་ཡོངས་བསྒོམས་ཀྱང་། །
ཤེས་རབ་མེད་ན་བྱང་ཆུབ་ལས་ནི་མྱུར་ཉམས་འགྱུར། །
དེ་ཉིད་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་མཆོག་ལྡན་ན། །
མ་རྨུས་མ་ཉམས་རྒྱལ་བའི་བྱང་ཆུབ་རེག་པར་འགྱུར༎ ༨ ༎

पुरुषो हि जीर्ण दुःखितो शतविंशवर्षो
किं चापि उत्थितु[1] स्वयं न प्रभोति गन्तुं।
सो वामदक्षिणाद्वये पुरुषे गृहीते
पतनाद्भयं न भवते व्रजते सुखेन॥ ९॥

ལོ་བརྒྱ་ཉེ་ཤུ་ལོན་ཏེ་རྒས་ཤིང་སྡུག་བསྔལ་མི། །
ལངས་ཀྱང་བདག་ཉིད་འགྲོ་བར་ནུས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །
དེ་ནི་གཡས་གཡོན་གཉིས་ནས་མི་ཡིས་བརྟེན་བྱས་ནས། །
འགྱེལ་བའི་འཇིགས་པ་མེད་ཅིང་བདེ་བླག་འགྲོ་བར་འགྱུར༎ ༩ ༎

[46b.] एमेव प्रज्ञ इह दुर्बलबोधिसत्त्वो
किं चापि प्रस्थिहति भज्यति अन्तरेण।
सो वा उपायबलप्रज्ञपरिगृहीतो
न च भज्यते स्पृशति बोधि नरर्षभाणां॥ १०॥ A. 290. 5—291. 17.

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་སྟོབས་ཆུང་བ། །
རབ་ཏུ་ཞུགས་པར་གྱུར་ཀྱང་བར་དུ་ཉམས་པར་འགྱུར། །
དེ་ཉིད་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་མཆོག་གིས་ཡོངས་ཟིན་ན། །
མི་ཉམས་དེ་བཞིན་གཤེགས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་རེག་པར་འགྱུར༎ ༡༠ ༎

---

[1] Xyl. उत्तितु

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां औपम्यपरिवर्तो नाम चतुर्दशमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་དཔེའི་ལེའུ་
ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུ་བཞི་པའོ༎ ༎

[47 a.] [1]यो आदिकर्मस्थितुभूमिय बोधिसत्वो
अध्याशयेन वर प्रस्थित बुद्धबोधिं।
ते द्दी सुशिष्य गुरुगौरवसंप्रयुक्तो
कल्याणमित्र सद सेवयितव्य विज्ञैः॥ १॥ A. 292. 1—293. 8.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་པོའི་ལས་ཀྱི་སར་གནས་གང་། །
ལྷག་པའི་བསམ་པས་སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཞུགས་པ། །
སློབ་མ་བཟང་པོ་བླ་མ་གུས་ལྡན་དེ་དག་གིས། །
བླ་མ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་རྟག་ཏུ་བསྟེན་པར་བྱ༎ ༡ ༎

[47 b.] किं कारणं [2]ततु गुणागमु पण्डितानां
प्रज्ञायपारमित ते अनुशासयन्ति।
एवं जिनो भणाति सर्वगुणाग्रधारी
कल्याणमित्रमुपनिश्रितबुद्धधर्माः॥ २॥

ཅི་ཕྱིར་ཞེ་ན་མཁས་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་ལས་འབྱུང་། །
དེ་དག་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་རྗེས་སུ་སྟོན། །
སངས་རྒྱས་ཆོས་རྣམས་དགེ་བའི་བཤེས་ལ་བརྟེན་ཏོ་ཞེས། །
ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་མཆོག་མངའ་རྒྱལ་བ་དེ་སྐད་གསུང་༎ ༢ ༎

दानं च शीलमपि ज्ञान्ति तथैव वीर्यं
ध्यानानि प्रज्ञ परिणामयितव्य बोधौ।

---

1 Xyl. ये
2 Xyl. तनु

न च बोधिस्कन्ध विमृशित्व परामृशेया
ये आदिकर्मक न देशयितव्यं एवं॥ ३॥ A. 292. 1—293. 8.

སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་དང་དེ་བཞིན་བརྩོན་འགྲུས་དང་། །
བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་བྱང་ཆུབ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་གྱིས། །
བྱང་ཆུབ་ཕུང་པོར་ཞེན་ནས་མཆོག་འཛིན་མ་བྱེད་ཅེས། །
དང་པོའི་ལས་ཅན་དེ་ལ་དེ་སྐད་བསྟན་པར་བྱ།། ༣ ༎

[48a.] एवं चरन्त गुणसागर वादिचन्द्राः
त्राणा भवन्ति जगती शरणा च लेना[1]।
गतिबुद्धिद्वीपपरिणायक[2]अर्थकामाः
प्रद्योत उल्क वरधर्मकथी अक्षोभ्याः॥ ४॥ A. 293. 15.—300. 5.

དེ་ལྟར་སྤྱོད་པར་ལེགས་མཆོ་སྨྲ་བའི་ཟླ་བ་རྣམས། །
འགྲོ་བའི་སྐྱབས་དང་དཔུང་གཉེན་དང་ནི་གནས་ཡིན་ཏེ། །
རྟེན་དང་བློ་དང་གླིང་དང་ཡོངས་འདྲེན་དོན་འདོད་པ། །
གསལ་བྱེད་སྒྲོན་མ་ཆོས་མཆོག་སྨྲ་བ་མི་འཕྲུགས་ཡིན།། ༤ ༎

सन्नाह्न दुष्कर महायशु संनहन्ती
न च स्कन्धधातु न च आयतनैस्सनद्धाः।
[48b.] त्रिभि यानसंज्ञविगता अपरिगृहीता
अविवर्तिका अचलिताश्च अकोप्यधर्माः॥ ५॥

གྲགས་ཆེན་ལྡན་རྣམས་བྱ་དཀར་གོ་ཆ་གྱོན་བྱེད་དེ། །
ཕུང་པོ་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཀྱི་གོ་ཆ་མེད། །
ཐེག་གསུམ་འདུ་ཤེས་བྲལ་ཞིང་ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་མེད། །
མི་ལྡོག་གཡོ་བ་མེད་ཅིང་མི་འཁྲུགས་ཆོས་ཅན་ཡིན།། ༥ ༎

---

[1] Xyl contra metrum लेयना
[2] Xyl. contra metrum परिणायकार्थकामाः

ते एव धर्मसमुदागत निष्प्रपञ्चा
काङ्क्षाविलेखविमतीविगतार्थयुक्ताः।
प्रज्ञायपारमित श्रुत्व न सीदयन्ति
अपरप्रणेय अविवर्तिय वेदितव्याः॥ ६ ॥ A. 300. 6—301. 8.

དེ་དག་འདི་འདྲའི་ཆོས་དང་ལྡན་ཞིང་སྤྲོས་པ་མེད། །
ཐེ་ཚོམ་སོམ་ཉི་ཡིད་གཉིས་ཐལ་ཞིང་དོན་དང་ལྡན། །
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ཐོས་ནས་མི་ཞུམ་པ། །
གཞན་གྱི་དྲིང་མི་འཇོག་ཅིང་མི་ལྡོག་རིག་པར་བྱ༎ ༦ ༎

[49a.] गम्भिर धर्म अपु दुर्दृशु नायकानां
न च केनचीदधिगतो न च प्रापुणान्ति।
एतार्थु बोधिमधिगम्य हितानुकम्पी
अल्पोत्सुको क इमु ज्ञास्यति सत्वकायो॥ ७ ॥ A. 301. 9—305. 5.

འདྲེན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་འདི་ཟབ་སྟེ་མཐོང་བར་དཀའ། །
སུས་ཀྱང་རྟོགས་པ་མེད་ཅིང་ཐོབ་པར་འགྱུར་མེད་པ། །
དེ་ཕྱིར་ཕན་མཛད་བརྩེར་ལྡན་བྱང་ཆུབ་བརྙེས་ནས་འདི། །
སེམས་ཅན་ཚོགས་སུས་ཤེས་སྙམ་ཐུགས་ཁྲལ་ཆུང་བར་མཛད༎ ༧ ༎

सत्वश्च आलयरतो[1] विषयाभिलाषी
स्थितो[2] अद्धे अबुधयो मह्मन्धभूतो।
[49b.] धर्मो अनालयु अनायहु प्रापितव्यो[3]
लोकेन सार्धं अपु विग्रहु प्रादुर्भूतो[4]॥ ८ ॥ A. 301. 9—305. 5.

---

[1] Xyl. °रता
[2] Xyl. स्थित अग्रद्धे; vide Tib.
[3] Xyl. °तव्यो:
[4] Xyl. °र्भूतो:

སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་གནས་ལ་དགའ་ཞེན་ཡུལ་རྣམས་འདོད། །
འཛིན་ལ་གནས་སྲིད་མི་མཁས་བླུན་རྨོངས་མུན་པ་བཞིན། །
ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ནི་གནས་མེད་འཛིན་མེད་དེ། །
དེས་ན་འཇིག་རྟེན་དག་དང་རྩོད་པ་འབྱུང་བ་ཡིན།། ༨ ||

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां देव[1]परिवर्तो नाम पञ्चदशमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་ལྷའི་བུའི་
ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅོ་ལྔ་པའོ།། ||

आकाशधातु पुरिमा दिशि दक्षिणायां
तथ पश्चिमोत्तरदिशाय अनन्तपारा।
[50a.] उपराधराय दशद्दिशि यावदस्ति
नानात्वता न भवते न विशेषप्राप्ता॥ १ ॥ A. 306. 2—9.

ནམ་མཁའི་ཁམས་ནི་ཤར་གྱི་ཕྱོགས་དང་ལྷོ་ཕྱོགས་དང་། །
དེ་བཞིན་ནུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་བྱང་ཕྱོགས་པ་མཐའ་ཡས། །
སྟེང་དང་འོག་དང་ཕྱོགས་བཅུ་ཇི་སྙེད་རྣམས་ནའང་ཡོད། །
ཐ་དད་གྱུར་པ་མེད་ཅིང་བྱེ་བྲག་གྱུར་པ་མེད།། ༡ ||

अतिक्रान्त या तथत या तथता[2] अप्राप्ता
प्रत्युत्पन्न या ताथत या तथतार्हतानां।
[50b.] या सर्वधर्मतथता तथ[3]तार्हतानां
सर्वेष धर्मतथता न विशेषप्राप्ता॥ २ ॥

འདས་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་གང་མ་བྱོན་དེ་བཞིན་ཉིད། །
ད་ལྟར་དེ་བཞིན་ཉིད་གང་དགྲ་བཅོམ་དེ་བཞིན་ཉིད། །

---

[1] Acc. to the Tib.: देवपत्रपरिवर्तो
[2] Xyl. तथताप्राप्ता
[3] Acc. to the Tib.: तथता जिनानां

ཆོས་ཀུན་དེ་བཞིན་ཉིད་གང་རྒྱལ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད། །
ཆོས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་འདི་ཐམས་ཅད་བྱེ་བྲག་མེད།། ༢ །།

यो बोधिसत्त्व इमि इच्छति प्रापुणोतुं
नानात्वधर्मविगतां सुगतान बोधिं।
प्रज्ञायपारमित युज्यतु पायपुक्तो
विन प्रज्ञ नास्त्यधिगमो[1] नरनायकानां॥ ३॥ A. 306. 15 sqq.

བདེ་གཤེགས་བྱང་ཆུབ་ཐ་དད་ཆོས་དང་བྲལ་གྱུར་པ། །
འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་ཐོབ་འདོད་པ། །
ཐབས་དང་ལྡན་པས་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་སྦྱོར། །
འདྲེན་པའི་ཤེས་རབ་མེད་ན་ཐོབ་པར་འགྱུར་མ་ཡིན།། ༣ །།

पक्षिस्य योजनशतं महतात्मभावो
पञ्चशतापि अवलोभय क्षीणपक्षो।
[51a.] सो त्रायस्त्रिंशभवनादिषु जम्बुद्वीपे
आत्मानमोसरियि तद्विलयं व्रजेय्या॥ ४॥ A. 310. 15—311. 8 sqq.

བྱ་ཞིག་ལུས་ཆེ་དཔག་ཚད་བརྒྱ་རྩ་ལྔ་བརྒྱ་པར། །
གྱུར་ལ་འདབ་གཤོག་ཟད་དེ་ཉམ་རྩལ་ཡོད་མིན་ན། །
དེ་ཡིས་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་གནས་ནས་འཛམ་གླིང་འདིར། །
བདག་ཉིད་མཆོངས་ན་དེར་ནི་ཉམ་ཉེས་འགྱུར་བ་ཡིན།། ༤ །།

यद्यापि पञ्च इम पारमिता जिनानां
बहुकल्पकोटिनियुतां समुदानयेय्या।
[51b.] प्राणाधीननन्तविपुलान्[2] सद सव्य लोके
अनुपाय प्रज्ञविकला पति[3] श्रावकत्वे॥॥ ५॥ A. 311. 13—20.

1 Xyl. °स्त्यविगमो
2 Xyl. °विपुलां
3 Xyl. परिश्रावकत्वे

རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ལྟ་འདི་ཡང་། །
བསྐལ་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་མང་པོར་བསྒྲུབས་བྱས་ཀྱིང་། །
སྨོན་ལམ་མཐའ་ཡས་རྒྱ་ཆེན་འཛིན་རྟེན་རྟག་བསྟེན་ཀྱང་། །
ཐབས་མེད་ཤེས་རབ་བྲལ་བ་ཉན་ཐོས་ཉིད་དུ་ལྟུང་།། ༤ ༎

निर्यापनाय इह इच्छति बुद्धज्ञाने
समचित्त सर्वजगती पितृ मातृसंज्ञा।
हितचित्त मैत्रमन एव पराक्रमेर्या
अखिलार्जवो मृदुगिराय पराक्रमेर्या॥ ६ ॥ A. 321. 13—322. 8.

སངས་རྒྱས[1]་ཐེག་པ་འདི་ལ་ངེས་པར་འབྱུང་འདོད་གང་། །
འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་སེམས་སྙོམས་ཕ་མའི་འདུ་ཤེས་དང་། །
ཕན་པའི་སེམས་དང་བྱམས་པའི་ཡིད་ཀྱིས་བཏུལ་བྱ་ཞིང་། །
ཐ་བ་མེད་ཅིང་དྲང་ལ་ཚིག་འཇམ་སྨྲ་བར་བྱ།། ༧ ༎

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां तथतापरिवर्तो नाम षोडशमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་དེ་བཞིན་
ཉིད་ཀྱི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུ་དྲུག་པའོ།། ༎

[52a.] स्थविरो सुभूति परिपृच्छति लोकनाथं
अरणाय लिङ्ग भणाही गुणसागराणां।
अविवर्तियो यथ भवन्ति महानुभावा
तान[2] व्याकुरुष्व[3] जिन गुणान प्रदेशमात्रं॥ १ ॥ A. 323. 3—6.

---

1 Xyl. -बुद्धयाने
2 Xyl. तां
3 Xyl. व्याकरुष्ट

འཇིག་རྟེན་མགོན་ལ་གནས་བརྟན་རབ་འབྱོར་ཡོངས་ཞུས་པ། །
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ཉོན་མོངས་མ་མཆིས་རྟགས་བསྟན་གསོལ། །
མཐུ་ཆེ་བ་དག་ཇི་ལྟར་སླར་ལྡོག་མི་འགྱུར་བ། །
དེ་ལྟར་ཡོན་ཏན་ཕྱོགས་ཙམ་རྒྱལ་བས་ལུང་བསྟན་གསོལ། ༡ ॥

[52b.] नानात्वसंज्ञविगता गिर्युक्तभाणी
न च अन्य ते श्रमणब्राह्मण आश्रयन्ति।
त्रियपायवर्जितविदू सदकालि भोन्ति
दशभिश्च ते कुशलकर्मपथेऽभियुक्ता:॥ २ ॥ A.323. 7—325. 14.

བྲ་དྲྭ་འདུ་ཤེས་བྲལ་ཞིང་རིགས་པ་ལྡན་ཚིག་སྨྲ། །
དགེ་སྦྱོང་དག་དང་བྲམ་ཟེ་གཞན་ལ་བརྟེན་མི་བྱེད། །
མཁས་པས་དུས་རྣམས་རྟག་ཏུ་ངན་སོང་གསུམ་པོ་སྤངས། །
དེ་དག་དགེ་བ་བཅུའི་ལམ་ལ་མངོན་པར་བརྩོན། ༢ ॥

धर्मं निरामिषु जगस्यनुशासयन्ति
एकान्तधर्मनियतास्सदस्निग्धवाक्या:।
[53a.] स्थितिचंक्रमं शय निषद्य सुसत्प्रजाना
युगमात्रप्रेक्षिण व्रजन्ति अभ्रान्तचित्ता:॥ ३ ॥ A. 325. 14—326. 11.

ཟང་ཟིང་མེད་པར་འགྲོ་ལ་ཆོས་ནི་རྗེས་སུ་སྟོན། །
ཆོས་ལ་གཅིག་ཏུ་དགའ་ཞིང་རྟག་ཏུ་ཚིག་འཇམ་ལྡན། །
འགྲོ་འཆག་ཉལ་དང་འདུག་པར་ཤེས་བཞིན་རབ་ཏུ་ལྡན། །
གཉའ་ཤིང་གང་ཙམ་ལྟ་ཞིང་འགྲོ་ལ་སེམས་འཁྲུལ་མེད། ༣ །

---

1 Xyl. श्रवण°
2 Xyl. °युक्तो:
3 Xyl. स्निग्ववाक्या:
4 Xyl. °चित्ता

शुचिसौचअम्बरधरा त्रिविवेकशुद्धा
न च लाभकाम वृषभा[1] सद धर्मकामाः।
मारस्य तीतविषया अपरप्रणेया
चतुर्ध्यानध्यायि न च निश्रित तत्र ध्याने॥ ४ ॥ A. 326. 11—332. 12.

གཙང་སྦྲས་ཙང་མའི་གོས་འཆང་གསུམ་པོ་དབེན་ཞིང་དག །
རྙེད་འདོད་མ་ཡིན་ཁྱུ་མཆོག་རྟག་ཏུ་ཆོས་འདོད་པ། །
བདུད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་ཤིང་གཞན་གྱི་དྲིང་མི་འཇོག །
བསམ་གཏན་བཞི་ལ་བསམ་གཏན་བསམ་གཏན་དེར་མི་གནས།། ༤ ||

[53b.] न च कीर्तिकाम न च क्रोधपरीतचित्ता
गृहिभूत नित्य अनध्योषितसर्ववस्तु[2]।
न च जीविकाविषयभोग गवेषयन्ति
अभिचारमन्त्र न च इस्त्रिप्रयोगमन्त्राः॥ ५ ॥ A. 332. 12—334. 5.

གྲགས་པ་འདོད་པ་མ་ཡིན་ཁྲོ་བས་སེམས་དཀྲིས་མེད། །
ཁྱིམ་པར་གྱུར་ནའང་རྟག་ཏུ་དངོས་པོ་ཀུན་མ་ཆགས། །
འཚོ་བའི་ཕྱིར་ནི་ཡ་ངས་ལོངས་སྤྱོད་ཚོལ་མི་བྱེད། །
ཧྣག་སྐུལ་སྦྱོར་སྔགས་མི་བྱེད་བུད་མེད་སྦྱོར་སྔགས་མེད།། ༥ ||

न च आदिशन्ति परुषैस्त्रियइच्छकर्मा
[3]प्रविविक्तप्रज्ञवरपारमिताभियुक्ताः।
[54a.] कलहाविवादविगता दृढमैत्रचित्ता
सर्वज्ञकाम सद शासनि निम्नचित्ताः॥ ६ ॥ A. 334. 5—336. 1.

འདོད་པའི་ལས་ཅན་པོ་མོར་འགྱུར་ཞེས་སྟོན་མི་བྱེད། །
རབ་ཏུ་དབེན་པའི་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་བརྩོན། །

---

1 Xyl. वृषभी
2 Xyl. सर्ववस्तुं
3 Xyl. प्रविवीक्त

འཐབ་དང་རྩོད་དང་ཐལ་ཞིང་ཁྲམས་པའི་སེམས་ཀྱང་བརྟན། །

ཀུན་མཁྱེན་འདོད་ཅིང་བསྟན་ལ་རྟག་ཏུ་གཞོལ་སེམས་ལྡན།། ༦ ॥

प्रत्यन्तम्लेच्छजनवर्जितअन्तदेशी:

स्वकभूमिकाङ्क्षविगतास्सद मेरुकल्पा:।

[54b.] धर्मार्थ जीवित त्यजन्ति प्रयुक्तयोगा:

अविवर्तियान इमि लिङ्ग प्रजानितव्य॥ ७ ॥ A. 336. 1—338 20. sqq.

མཐའ་འཁོབ་ཀླ་ཀློ་སྐྱེ་བོའི་ཡུལ་མཐའ་རྣམ་པར་སྤངས། །

རང་གི་ས་ལ་དོགས་མེད་རྟག་ཏུ་རི་རབ་འདྲ། །

ཆོས་ཕྱིར་སྲོག་ཀྱང་འདོར་ཞིང་རྣལ་འབྱོར་རབ་ཏུ་བརྩོན། །

མི་ལྡོག་རྟགས་ནི་འདི་དག་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ།། ༧ ॥

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायामविवर्तनीयलिङ्गाकारपरिवर्तो नाम सप्तदशमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་
པའི་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུ་བདུན་པའོ།། ॥

गम्भीर रूप अपि वेदन चेतना च

विज्ञान संज्ञ प्रकृती अनिमित्त शान्ता।

[55a.] कण्डेन गाध यथ सागरि एषमाणो

प्रज्ञाय स्कन्ध विमृषित्व अलब्धगाधा[1]॥ १ ॥ A. 342. 3—13.

གཟུགས་དང་ཚོར་དང་འདུ་ཤེས་སེམས་པ་རྣམ་ཤེས་རྣམས། །

ཟབ་སྟེ་རང་བཞིན་མཚན་མ་མེད་ཅིང་རབ་ཞི་བ། །

དཔེར་ན་མདའ་ཡིས་རྒྱ་མཚོའི་གཏིང་ཐུག་ཚོལ་བ་ལྟར། །

ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་བརྟགས་ན་ཕུང་པོའི་གཏིང་མི་རྙེད།། ༡ ॥

---

[1] Xyl. °गाथा

यो बोधिसत्त्व इमु बुध्यति[1] एव धर्मान्
गम्भीरयानपरमार्थनिरूपलेपान्।
यस्मिन्न स्कन्ध न पि आयतनं न धातु
किं वा स्वपुण्यसमुदागमु किंचि तस्य॥ २॥ A. 342. 14—343. 4.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་དེ་ལྟར་ཟབ་གྱུར་ཅིང་། །
ཐེག་པ་དོན་དམ་ཆགས་མེད་གང་ལ་ཕུང་པོ་དང་། །
ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཡོད་མིན་ཆོས་འདི་རྟོགས་པ་དེའི། །
བསོད་ནམས་ཡང་དག་གྲུབ་པ་དེ་ལས་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༢ ||

[55 b.] यथ रागधर्मचरितः पुरुषः स्त्रियाये
संकेत कृत्व अलभन्तु विवर्तयेया।
यावन्ति चित्तचरिता दिवसेन तस्य
तावन्त कल्प अनुबुध्यति बोधिसत्त्वो॥ ३॥ A. 343. 4—344. 3.

དཔེར་ན་འདོད་ཆགས་ཆོས་ལ་སྤྱོད་པའི་སྐྱེས་བུ་ཞིག །
བུད་མེད་དུས་བཏབ་དེ་དང་མ་ཕྲད་དེ་ཡི་ནི། །
ཉིན་གཅིག་སེམས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་སྤྱོད་པ་ཇི་སྙེད་པ། །
དེ་སྙེད་བསྐལ་པར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐོབ་པར་འགྱུར།། ༣ ||

यो बोधिसत्त्व बहुकल्पसहस्रकोट्यो
दानं ददेयु विमलं तथ शील रक्षे।
यश्चैव प्रज्ञवरपारमिताप्रयुक्तो
धर्मं भणेय कलपुण्य न दानशीले॥ ४॥ A. 344. 3—345. 9.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་བསྐལ་མང་བྱེ་སྟོང་དུ། །
དགྲ[2]་བཅོམ་རང་རྒྱལ་སྦྱིན་བྱེད་ཚུལ་ཁྲིམས་སྲུང་བྱེད་ཀྱང་། །

1 X,l. बुद्ध्यति
2 Compare with the original.

གང་གིས་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་ལྡན་པའི་ཆོས། །
བརྗོད་པའི་ལེགས་ལ་སྤྲིན་དང་རྒྱལ་ཞིམས་ཆར་མི་ཕོད།། ༤ ||

[56a.] यो[1] बोधिसत्व वरप्रज्ञविभावयन्तो
तत उत्थितो कथयि धर्म निरूपलेपं।
तं चापि नामयि जगर्थ निदान बोधी
नास्ति[2] त्रिलोकशुभ तेन समं[3] भवेया॥ ५॥ A. 345. 10—346. 5.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་ཤེས་རབ་མཆོག་བསྒོམས་ཏེ། །
དེ་ལས་ལངས་ནས་གོས་པ་མེད་པའི་ཆོས་བརྗོད་ཅིང་། །
དེ་ཡང་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱུར་བསྔོ་ན། །
དགེ་བ་དེ་དང་མཉམ་པ་འཇིག་རྟེན་གསུམ་ན་མེད།། ༥ ||

तां चैव पुण्य पुन ध्यायति रिक्तमेव
तथ शून्यतुच्छवशिकं च असारकं च।
[56b.] एवं चरन्तु चरती सुगतान प्रज्ञां[4]
चरमाणु पुण्यु परिगृह्णति अप्रमेयं॥ ६॥ A. 346. 8—14.

བསོད་ནམས་དེ་ཡང་གསོག་དང་དེ་བཞིན་སྟོང་པ་དང་། །
གསོབ་དང་ཡ་མ་བརླ་དང་སྙིང་པོ་མེད་ཤེས་པར། །
དེ་ལྟར་དེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་སྤྱད་སྤྱོད་ན། །
སྤྱོད་ཚེ་བསོད་ནམས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན།། ༦ ||

अभिलापमात्र इमि जानति सर्वधर्मान्[5]
बुद्धेन देशितप्रयुक्तप्रकाशितांश्च।

---

1 Xyl. यौ
2 Xyl. नास्तिस्त्रिलोक°
3 Xyl. सम्भवेया
4 Xyl. प्रज्ञा
5 Xyl. °धर्मा

कल्पान कोटिनि[1]युतान् वक्त भाष्यमाणु
न च क्षीयते न च विवर्धति धर्मधातु:॥ ७ ॥ A. 347. 16—

སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བཤད་རབ་ཏུ་སྤྱར་ཞིང་རབ་བསྟན་པའི། །
ཆོས་འདི་ཐམས་ཅད་བརྗོད་པ་ཙམ་དུ་ཟད་ཤེས་ན། །
བསྐལ་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་མང་པོར་བརྗོད་བྱས་ཀྱང་། །
ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་ཟད་པ་མེད་ཅིང་འཕེལ་བ་མེད། ༧ ༎

[57 a.] ये चापि पञ्च इमि पारमिता जिनानां
एतेऽपि धर्म परिकीर्तित नाममा[2]त्रा:।
परिणामयाति न च मन्यति बोधिसत्त्वे
न च हीयते स्पृशति उत्तमबुद्धबोधिं॥ ८ ॥ —351. 8.

རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཅེས་བྱ་བ་གང་། །
ཆོས་དེ་རྣམས་ཀུན་མིང་ཙམ་དུ་ནི་ཡོངས་སུ་བསྒྲགས། །
ཡོངས་བསྔོ་རློམ་སེམས་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། །
ཉམས་པ་མེད་ཅིང་སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་རེག་འགྱུར། ༨ ༎

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां शून्यतापरिवर्तो नाम अष्टादशम:॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་སྟོང་པ་ཉིད་
ཀྱི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུ་བརྒྱད་པའོ༎ ༎

[57 b.] तैलस्य वर्ति ज्वलिता प्रथमे निपाते
न च द[3]ग्ध वर्ति असता न विनाय द[4]ग्धा।
न हि अर्चि पश्चिमनिपात स वर्ति द[5]ग्धा
असतापि पश्चिम न दह्यति दीपवर्ती॥ १ ॥ A. 352 9—17.

---

[1] Xyl. °नयुतां
[2] Xyl. °मात्रा
[3] Xyl. दग्व
[4] Xyl. दग्वा
[5] Xyl. दग्वा

འགྲུ་མར་སྙིང་པོ་འབར་བ་སྣད་པ་དང་པོ་ཡིས། །
སྙིང་པོ་ཚིག་མིན་དེ་མེད་པར་ཡང་དེ་མི་ཚིག །
མེ་ལྕེ་སྣར་པ་ཐ་མས་སྙིང་པོ་ཚིག་མིན་ལ། །
མེ་ལྕེ་ཐ་མ་མེད་པར་སྙིང་པོ་ཚིག་མིན་ལྟར།། ༡ །།

प्रथमेव चित्त स्पृशती न च अग्रबोधिं
असता न तस्य स्पृशता पुन शक्य[4] भोन्ति।
[58a.] न च चित्त पश्चिम शिवामनुप्रापुणाती
असता न तस्य पुन[1] प्रापुणनाय[2] शक्यं॥ २॥ A. 352. 18—353. 5. sqq.

དང་པོའི་སེམས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་རེག་མ་ཡིན་པ། །
དེ་མེད་པར་ཡང་དེ་ལ་རེག་པར་ནུས་མ་ཡིན། །
ཐ་མའི་སེམས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་ཞི་བ་ཐོབ་མིན་ལ། །
དེ་མེད་པར་ཡང་དེ་ཐོབ་ནུས་པ་མ་ཡིན་ནོ།། ༢ །།

बीजातु स्तम्ब फलपुंष्प समागमन्ति
सो व निरुद्ध असतो न हि तस्य वृत्तो।
एमेव चित्त प्रथमं तु निदान बोधेः
सो वा निरुद्ध असतो न हि तस्य बोधिः॥ ३॥ ॥

ས་བོན་ལས་ནི་ལྗུ་ཤུ་མེ་ཏོག་འབྲས་བུ་འབྱུང་། །
དེ་ཡང་འགགས་ལ་ཤེར་ཡང་མེད་པ་དེ་མིན་ལྟར། །
དེ་བཞིན་དང་པོའི་སེམས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། །
དེ་ཡང་འགགས་ལ་བྱང་ཆུབ་མེད་པ་དེ་མ་ཡིན།། ༣ །།

---

1 Xyl. पुण
2 Xyl. प्रापुननाय

[58b.] बीजं प्रतीत्य च भवेद्यथ शालिकादे

तत्[1] तत्फलं न च तदस्ति न चापि नास्ति।

उत्पत्तितो भवति बोधिरियं जिनानां

भावस्वभावविगता[2] भवतीह माया॥ ४॥

ས་བོན་རྟེན་ནས་འབྲུ་དང་སཱ་ལུ་ལ་སོགས་འབྱུང་། །

དེ་ཡི་འབྲས་བུ་དེ་ལ་ཡོད་མིན་མེད་པའང་མིན། །

རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་འདི་ནི་འབྱུང་བར་འགྱུར། །

དངོས་པོའི་རང་བཞིན་བྲལ་བས་སྒྱུ་མ་འབྱུང་བར་འགྱུར།། ༤ །།

उदकबिन्दु कुम्भ परिपूर्यति स्तोकस्तोकं

प्रथमे निपाति अनुपूर्व स पश्चिमेन।

[59a.] एमेव चित्त प्रथमं वरबोधिहेतुः

अनुपूर्वशु क्लगुणपूर्ण भवन्ति बुद्धाः॥ ५॥

ཆུ་ཡི་ཐིགས་པས་བུམ་པ་དང་པོ་ཐ་མའི་བར། །

རིམ་གྱིས་ཅུང་དུ་ཅུང་དུས་དེ་ཡོངས་འགེངས་པ་ལྟར། །

དེ་བཞིན་དང་པོའི་སེམས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་མཆོག་རྒྱུ་སྟེ། །

རིམ་གྱིས་དཀར་པོའི་ཡོན་ཏན་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་འགྱུར།། ༥ །།

शून्यानिमित्तप्रणिधिं चरमाणु धर्मा

न च निर्वृत्ति स्पृशति नो च निमित्तचारी

[59b.] यथ नाविको कुशल गच्छति आरपारं

उभयान्ति अस्थितु न तिष्ठति आर्णवेऽस्मिन्॥ ६॥   A. 356. 15. sqq.

སྟོང་པ་མཚན་མེད་སྨོན་པ་མེད་པར་ཆོས་སྤྱོད་ཅིང་། །

མྱ་ངན་འདས་ལ་མི་རེག་མཚན་མར་མི་སྤྱོད་པ། །

---

[1] Xyl. °देतत्तत्तत्पलन्न (sic!)

[2] Xyl. °विदिता; vide Tib. (བྲལ་བས་).

དཔེར་ན་མཉན་པ་མཁས་པ་པར་འགྲོ་རྒྱུར་འགྲོ་ཡང་། །
མཐའ་གཉིས་མི་གནས་རྒྱ་མཚོར་གནས་པ་མེད་པ་བཞིན།། ༦ །།

एवं चरन्तु न च मन्यति बोधिसत्त्वो
अहु व्याकृतो दशबलेभि स्पृशेय बोधिं।
न च त्रासु बोधि भवते न इहास्ति[1] किंचित्
एवं चरन्तु चरती सुगतान[2] प्रज्ञां॥ ७॥ A. 361. 1—8.

དེ་ལྟར་སྤྱོད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འདི་སྙམ་བདག །
སྟོབས་བཅུས་ལུང་བསྟན་བྱང་ཆུབ་རེག་འགྱུར་སྙམ་སེམས་མེད། །
འདི་ལ་ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་བྱང་ཆུབ་སྐྲག་པ་མེད། །
དེ་ལྟར་སྤྱོད་པ་བདེ་གཤེགས་ཤེས་རབ་སྤྱོད་པ་ཡིན།། ༧ །།

[60a.] कान्तारमार्गि दुरभिक्षि सव्याधि [3]लोके
पश्यन्त नास्ति भय उत्तरि संनहन्ते।
अपरान्तकोटि सद युक्त प्रजानु मान
अणुमात्र खेद मनसा न उपादयन्ति॥ ८॥ A. 361. 8. sqq.

འཇིག་རྟེན་དགོན་པའི་ལམ་དང་མུ་གེའི་ནད་བཅས་པར། །
མཐོང་ནས་སྐྲག་པ་མེད་ཅིང་དེ་ནས་གོ་གྱོན་ཏེ། །
ཕྱི་མའི་མུ་མཐར་རྟག་ཏུ་བརྩོན་ཞིང་རབ་ཤེས་ནས། །
ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བའི་ཡིད་ནི་རྡུལ་ཙམ་སྐྱེད་མི་བྱེད།། ༨ །།

---

1 Xyl. इहस्ति
2 Xyl. सुगतान्
3 Xyl. लोकां

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां गङ्गादेवीभगिनीपरिवर्तो[1] नाम एकोनविंशतिमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་སྲིང་མོ་
གངྒཱའི་ལྷ་མོའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་བཅུ་དགུ་པའོ།། ||

[60b.] पुन बोधिसत्त्व चरमाणु जिनान प्रज्ञां
अनुपाद् स्कन्ध इमि जानति आदिशून्यान्।[2]
असमाहितो करुणा प्रेक्षति सत्त्वधातुं
अत्रान्तरेण परिहायति बुद्धधर्मे॥ १॥ A. 370. 2—371. 3.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་སྤྱོད་བྱེད་ལ། །
ཕུང་པོ་འདི་དག་གདོད་ནས་སྟོང་ཞིང་སྐྱེ་མེད་ཤེས། །
མཉམ་པར་མ་གཞག་སེམས་ཅན་ཁམས་ལ་སྙིང་རྗེ་འཇུག །
བར་སྐབས་དེར་ཡང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལས་ཡོངས་མི་ཉམས།། ༡ ||

पुरुषो यथा कुशल सर्वगुणैरुपेतो
बलवान् दुधर्षु कृतयोग्य कलाविधिज्ञो।[3]
[61a.] इष्वस्त्रपारमिगतो पृथुशिल्पयुक्तो
मायाविधिज्ञपरमो जगदर्थकामो॥ २॥ A. 371. 9—372. 7.

དཔེར་ན་སྐྱེས་བུ་མཁས་པ་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་ཞིང་། །
སྟོབས་ལྡན་མི་ཐུབ་བརྟན་བྱས་སྒྱུ་རྩལ་ཚ་ག་ཤེས། །
འཕོང་དང་བཟོ་གནས་མང་པོའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་གྱུར་ཅིང་། །
སྒྱུ་མ་སྒྲུབ་ཤེས་འགྲོ་དོན་རབ་ཏུ་འདོད་པ་ཞིག། ༢ ||

---

1 Xyl. गङ्गदेमा°
2 Xyl. आधिशूण्यां
3 Xyl. विदिज्ञो

माता पिता च परिगृह्य सपुत्रदारं
कान्तारमार्गि प्रतिपद्य[1] बह्वमित्रो।
सो निर्मिणित्व पुरुषा बहुशूरवीरान्
क्षेमेण[2] गत्व पुन गेहमुपगमेय्या॥ ३ ॥ A. 372. 6—373. 9.

ཕ་དང་མ་དང་ཆུང་མར་བཅས་པ་ཡོངས་བསྐུས་ནས། །
དགྲ་ཕྱེད་མང་བ་དགོན་པའི་ལམ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་། །
དེ་ཡིས་དཔའ་ཞིང་རྩལ་ཕོད་སྐྱེས་བུ་མང་སྤྲུལ་ཏེ། །
བདེ་བར་སོང་ཞིང་སླར་ཡང་ཁྱིམ་དུ་འོང་བ་ལྟར།། ༣ ༎

[61b.] एमेव यस्मि समये विदु बोधिसत्त्वो
महमैत्रि सर्वि उपबन्धति सत्त्वधातो।
चतुरो स मार अतिक्रम्य द्वये च भूमिं
अस्मिं समाधि स्थितुनो च स्पृशाति बोधिं॥ ४ ॥ A. 373. 10—374. 5.

དེ་བཞིན་དེ་ཚེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པ་དང་། །
སེམས་ཅན་ཁམས་རྣམས་ཀུན་དུ་སྙིང་རྗེ་ཆེ་སྐྱེད་ཅིང་། །
བདུད་བཞི་དག་དང་ས་གཉིས་ལས་ཀྱང་རབ་འདས་ནས།
ཏིང་འཛིན་མཆོག་ལ་གནས་ཤིང་བྱང་ཆུབ་རེག་མི་བྱེད།། ༤ ༎

आकाशनिश्रितु समीरण आपस्कन्धो
न हि निश्रिता इह महापृथिवी जगच्च[3]।
[62a.] सत्त्वान कर्मउपभोगनिदानमेव
आकाशस्थानु कुतु चिन्तयि एतमर्थं॥ ५ ॥

མཁའ་ལ་རླུང་བརྟེན་དེ་ལ་ཆུ་ཡི་ཕུང་པོ་བརྟེན། །
དེ་ལ་ས་ཆེན་འདི་བརྟེན་དེ་ལ་འགྲོ་པོ་[4] བརྟེན། །

---

[1] Xyl. प्रतियद्य
[2] Xyl. क्षेमेन
[3] Xyl. जगच्छ
Xyl. འགྲ་བ

སེམས་ཅན་ལས་ལ་སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་ནི་དེ་འདྲ་སྟེ། །
ནམ་མཁའ་གང་ལ་གནས་ཡིན་དོན་འདི་བསམ་པར་གྱིས༎ ༥ ༎

एमेव शून्यतप्रतिष्ठितु बोधिसत्त्वो
जगति क्रियां विविध दर्शयते विचित्रां।
सत्त्वान ज्ञानप्रणिधानबलान सेवं
न च निर्वृतिं स्पृशति शून्यत नास्ति स्थानं[1]॥ ६ ॥

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྟོང་པ་ཉིད་གནས་པ། །
འགྲོ་ལ་སེམས་ཅན་ཤེས་པའི་སྨོན་ལམ་རྟེན་ཅན་གྱིས། །
བྱ་བ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་དུ་མ་སྟོན་བྱེད་ཅིང་། །
མྱ་ངན་འདས་ལ་མི་རེག་སྟོང་པར་གནས་པ་མེད༎ ༦ ༎

[62b.] यस्मिंश्च कालि विदुपण्डितु बोधिसत्त्वो
चरतीति मां प्रवर शून्यसमाधिशान्तां।
अत्रान्तरे न च निमित्त प्रभावितव्यो
न च आनिमित्तस्थितु शान्तप्रशान्तचारी॥ ७ ॥

གང་གི་ཚེ་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་གསལ་བ། །
སྟོང་པ་ཞི་བའི་ཏིང་འཛིན་དམ་པ་འདི་སྤྱོད་པ། །
བར་སྐབས་དེར་ནི་མཚན་མ་རབ་ཏུ་སྒོམ་མ་བྱེད། །
མཚན་མ་མེད་པར་གནས་ཤིང་ཞི་ལ་རབ་ཞི་སྤྱོད༎ ༧ ༎

पक्षिस्य नास्ति[2] पद गच्छत[3] अन्तरीक्षे
नो चापि तत्र स्थितु नो च पताति भूमौ।

---

[1] Xyl. स्थानां

[2] Xyl. नस्ति

[3] Xyl. गच्छते

तथ बोधिसत्व चरमाणु विमोक्षद्वारे
न च निर्वृतिं स्पृशति नो च निमित्तचारी ॥ ८ ॥ A. 374. 5—12.

བར་སྣང་འཕུར་བའི་བྱ་ལ་གནས་ཡོད་མ་ཡིན་ཏེ། །
དེ་ན་གནས་པ་མ་ཡིན་ས་ལ་ལྷུང་མི་འགྱུར། །
དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་ཐར་སྒོར་སྤྱོད་པ། །
མྱ་ངན་འདས་ལ་མི་རེག་མཚན་མར་སྤྱོད་མ་ཡིན།། ༨ ||

[63a.] इष्वस्त्रशिक्षित यथा पुरुषो[1]र्ध्व काण्डं
क्षेपित्व अन्य पुन काण्ड परम्परेण।
पतनाय तस्य पुरिमस्य न देय भूमिं
आकाङ्क्षमाण पुरुषस्य पतेय काण्डं॥ ९ ॥ A. 374. 12—17.

དཔེར་ན་འཕོང་བསླབས་སྐྱེས་བུས་གནམ་དུ་མདའ་འཕངས་ཏེ། །
མདའ་གཞན་དག་ནི་ཕྱི་བཞིན་རྒྱུད་མར་འཕོང་བཏགས་ནས། །
སྔ་མའི་མདའ་དེ་ས་ལ་ལྷུང་བའི་སྐབས་མི་རྙེད། །
མི་དེ་འདོད་ན་མདའ་དེ་ས་ལ་ལྷུང་བར་འགྱུར།། ༩ ||

एमेव प्रज्ञवरपारमितां चरन्तो
प्रज्ञा[2]उपायबलऋद्धिविचारमाणो।
[63b.] तावन्न तां परमशून्यत प्रापुणोती
यावन्न ते कुशलमूल भवन्ति पूर्णा।॥ १० ॥ A. 374. 17—375. 4.

དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་མཆོག་སྤྱོད་པ། །
ཤེས་རབ་ཐབས་སྟོབས་རྫུ་འཕྲུལ་གྱིས་ནི་རྣམ་དཔྱོད་པ། །
དེ་དག་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཇི་སྲིད་མ་རྫོགས་པ། །
དེ་སྲིད་སྟོང་ཉིད་དམ་པ་དེ་ནི་ཐོབ་མི་བྱེད།། ༡༠ ||

---

[1] Xyi. °र्ध्व
[2] Xyl. प्रज्ञायउपाय°

भिक्षुर्यथा परमऋद्धिबलेनुपेतो
गगने स्थितो यमक कुर्वति प्रातिहार्य[1]।
गतिं चङ्क्रमं शय निषद्य निदर्शयाति
निवर्तति न पि च खिद्यति याव तत्र ॥ ११ ॥

དཔེར་ན་དགེ་སློང་རྫུ་འཕྲུལ་སྟོབས་མཆོག་ལྡན་པ་ཞིག །
ནམ་མཁར་གནས་ཏེ་ཅིག་ཅར་ཆོ་འཕྲུལ་རྣམ་པར་འཕྲུལ། །
འགྲོ་དང་འཆག་པ་དང་ནི་ཉལ་དང་འདུག་པ་སྟོན། །
དེ་ནི་སྐྱོ་[2]བ་མེད་ཅིང་དེ་ལ་དུབ་པ་མེད॥ ༡༡ ॥

[64a.] एमेव शून्यतस्थितो विदु बोधिसत्त्वो
ज्ञान[3]र्द्धिपार[4]मिगतो अनिकेतचारी।
विविधां क्रियां जगति दर्शयते अनन्तां
न च भज्यती न पि च खिद्यति कल्पकोटी ॥ १२ ॥ A. 375. 5—21. ४११.

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པ་སྟོང་གནས་ཤེར། །
ཡེ་ཤེས་རྫུ་འཕྲུལ་ཕ་རོལ་སོན་ལ་གནས་པ་མེད། །
འགྲོ་བ་དག་ལ་བྱ་བ་རྣམ་པ་མཐའ་ཡས་སྟོན། །
བསྐལ་པ་བྱེ་བར་སྐྱོ་བ་མེད་ཅིང་དུབ་པ་མེད॥ ༡༢ ॥

पुरुषा यथा महप्रपाति स्थिहित्व केचिद्
उभिपाणि छत्रद्वय गृह्य उपप्लयेय्या।
[64b.] आकालि वायुरवसृज्य महाप्रपाते
नो च प्रपात परियाति न याव तत्र ॥ १३ ॥

---

[1] Xyl. °हार्यां

[2] Xyl. སྐྱོ་བ་

[3] Xyl. °नार्द्धि°

[4] Xyl. पारगामिगतो

དཔེར་ན་མི་འགའ་གཡང་ས་ཆེན་པོར་འདུག་བྱེད་ཅིང་། །
ལག་པ་གཉིས་ཀས་གདུགས་གཉིས་འཛིན་ཅིང་ནམ་མཁའ་ལ། །
མཆོང་བར་བྱེད་ཅིང་གཡང་ས་ཆེན་པོར་ལྷུས་པོར་ནས། །
ལྷུང་བར་མི་འགྱུར་ཇི་སྲིད་དེར་ནི་འགྲོ་བར་འགྱུར།། ༡༣ ༎

एमेव स्थित्व करुणां विदु बोधिसत्त्वो
प्रज्ञाउपायद्वयच्छत्रपरिगृहीतो ।
शून्यानिमित्तप्रणिधीन्[1] विमृषाति धर्मान्
ना निर्वृतिं[2] स्पृशति पश्यति धर्मचारी॥ १४॥ A. 376. 2—15.

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པ་སྙིང་རྗེར་གནས། །
ཐབས་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱི་གདུགས་ནི་ཡོངས་བཟུང་སྟེ། །
ཆོས་རྣམས་སྟོང་པ་མཚན་མེད་སྨོན་པ་མེད་རྟོག་ཅིང་། །
མྱ་ངན་འདས་ལ་རེག་པ་མེད་ལ་ཆོས་ཀྱང་མཐོང་།། ༡༤ ༎

[65a.] रतनार्थिको यथ व्रजित्व न रत्नद्वीपं
लब्धान रत्न पुन गेहमुपागमेया ।
किं चापि तत्र सुख जीवति सार्थवाहो
अपि दुःखितो मनसि भोन्ति स ज्ञातिसंघो॥ १५॥

དཔེར་ན་རིན་ཆེན་འདོད་པ་རིན་ཆེན་གླིང་སོང་སྟེ། །
རིན་ཆེན་རྙེད་ནས་ཕྱིར་ཡང་ཁྱིམ་དུ་འོང་འགྱུར་བ། །
དེར་ནི་དེད་དཔོན་འབའ་ཞིག་བདེ་བར་འཚོ་བྱེད་ཅིང་། །
གཉེན་བཤེས་ཚོགས་ཡིད་མི་བདེར་འཛག་པ་མིན་པ་ལྟར།། ༡༥ ༎

---

1 Xyl. °प्रणिधिं
2 Xyl. निर्वृति

एमेव शून्यत अज्ञिव न रत्नद्वीपे
लब्धान ध्यान बलइन्द्रिय बोधिसत्त्वो।
[65 b.] किं चापि निर्वृति स्पृशेदभिनन्दमानो[1]
अपि सर्वसत्त्व दुःखिता मनसी भवन्ति॥ १६॥ A. 376. 15—377. 3. sqq.

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྟོང་ཉིད་རིན་ཆེན་གྱི། །
གླིང་དུ་སོང་སྟེ་བསམ་གཏན་དབང་པོ་སྟོབས་ཐོབ་པ། །
མྱ་ངན་འདས་ལ་རེག་པ་འབའ་ཞིག་མངོན་དགའ་ཞིང་། །
སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་ཡིད་དུ་འཇོག་པར་འགྱུར་མ་ཡིན།། ༡༦ ॥

अभ्यन्तरे य नगरे निगमे च ग्रामे
कामार्थ वाणिजु यथागमि ज्ञाननाय।
नो चापि तत्र स्थिहती न च रत्नद्वीपे
न च गेह्न मार्गि कुशलो पुन भोति विज्ञो॥ १७॥

དཔེར་ན་དོན་གཉེར་ཚོང་པ་རྒྱུས་ཤེས་བྱ་བའི་ཕྱིར། །
བར་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་གྲོང་རྡལ་གྲོང་གང་ཡིན་པར་འགྲོ། །
དེར་ཡང་མི་གནས་རིན་ཆེན་གླིང་དུའང་མི་གནས་ལ། །
རིག་པ་ཁྱིམ་དུ་མི་གནས་ལམ་ལ་མཁས་པར་འགྱུར།། ༡༧ ॥

[66a.] तथ ज्ञान श्रावकविमुक्ति सप्रत्ययानां
सर्वत्र भोन्ति कुशलो विदुबोधिसत्त्वो।
नो चापि तत्र स्थिहते न च बुद्धज्ञाने
न च संस्कृते भवति मार्ग विदू विधिज्ञो॥ १८॥

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གསལ་དེ་ཉན་ཐོས་དང་། །
རང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣམ་གྲོལ་ཀུན་ལ་མཁས། །

---

1 Xyl. स्पशदभिनन्दमानो

དེ་ལ་མི་གནས་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་གནས་མ་ཡིན། །
འདུས་མ་བྱས་ལ་མི་གནས་ལམ་གྱི་ཚུལ་ཤེས་ཡིན།། ༡༨ ||

यं कालि मैत्रि जगती अनुबन्धयित्वा
शून्यानिमित्तप्रणिधी चरते समाधिं।
[66b.] अस्थानमेव यदि निर्वृति प्रापणेया
अथवापि संस्कृति स प्रज्ञपनाय शक्यः॥ १९ ॥

གང་ཚེ་འགྲོ་ལ་བྱམས་པ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བྱས་ནས། །
ཏིང་འཛིན་སྟོང་པ་མཚན་མེད་སྨོན་པ་མེད་སྤྱོད་པ། །
དེ་ནི་མྱ་ངན་འདས་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཞེ་འམ། །
འདུས་བྱས་ཡིན་པར་གདགས་ནུས་དེ་ནི་གནས་མེད་དོ།། ༡༩ ||

यथ निर्मितो पुरुष नैव[1] अदृश्यकाया[2]
नामेन वा पुनः सं प्रज्ञपनाय शक्यः।
तथ बोधिसत्व चरमाणु विमोक्षद्वारे
नामेन व पुनस्स प्रज्ञपनाय[3] शक्यः॥ २० ॥

དཔེར་ན་སྤྲུལ་པའི་མི་ལུས་མི་སྣང་མ་ཡིན་ཞིང་། །
དེ་ནི་མིང་གིས་ཀྱང་ནི་གདགས་པར་ནུས་པ་ལྟར། །
དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་ཐར་སྒོར་སྤྱོད་པ། །
དེ་ནི་མིང་གིས་ཀྱང་ནི་གདགས་པར་ནུས་པ་ཡིན།། ༢༠ ||

यदि पृच्छमान चरि इन्द्रिय बोधिसत्वो
गम्भीरधर्मपरिदीपन नो करोति।

---

[1] Xyl. नोव
[2] Xyl. °कायो:
[3] Xyl. प्रज्ञयनाय

[67a.] शून्यानिमित्तअविवर्तियभूमिधर्मान्[1]
न च सूचती न च स व्याकृतु वेदितव्यो ॥ २१ ॥ A. 379. 7—21.

གལ་ཏེ་སྒྱུར་པ་དང་ནི་དབང་པོ་ཡོངས་དྲིས་ལ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྟོང་པ་མཚན་མ་མེད་པའི་ཆོས། །
ཡོངས་སུ་མི་སྟོན་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་ས་ཡི་ཆོས། །
མི་འཆད་དེ་ནི་ལུང་མ་བསྟན་པ་ཡིན་རིག་བྱ། ༢༡ ॥

अर्हन्तभूमिमपि प्रत्ययबुद्धभूमी
त्रैधातुकं न स्पृशते सुपिनान्तरेऽपि ।
बुद्धांश्च पश्यति कथेति जगस्य धर्मं
आविवर्तियेभि अयु व्याकृतु वेदितव्यः ॥ २२ ॥ A. 380 16—381. 10.

དགྲ་བཅོམ་ས་དང་རྐྱེན་གྱི་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་དང་། །
ཁམས་གསུམ་དག་ལ་རྨི་ལམ་ན་ཡང་མི་འདོར་ཅིང་། །
སངས་རྒྱས་རྣམས་མཐོང་འགྲོ་ལ་ཆོས་ཀྱང་སྟོན་བྱེད་པ། །
དེ་ནི་མི་ལྡོག་ལུང་བསྟན་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ། ༢༢ ॥

[67b.] त्रियपायप्रातु[2] सुपिनस्मि विदित्व सत्त्व
प्रणिधेति तत्क्षणा[3] अपाय उच्छोषयेयं ।
सत्याधिष्ठान प्रशमेति च अग्निस्कन्धं
अविवर्तियेति अयु व्याकृतु वेदितव्यः[4] ॥ २३ ॥ A. 381. 21—382. 21 sqq.

རྨི་ལམ་ན་ནི་སེམས་ཅན་ངན་སོང་གསུམ་གནས་མཐོང་། །
སྐད་ཅིག་དེ་ལ་ངན་སོང་རྒྱུན་གཅོད་སྨོན་ལམ་འདེབས། །

---

1 Xyl. ०धर्मा
2 Xyl. प्राप्तु
3 Xyl. तत्क्षेणा
4 Xyl. as in the preceding and the following verses—वेदितव्यो।

བདེན་པའི་བྱིན་གྱིས་རླབས་ཀྱིས་མི་ཡི་སྲུང་པོ་ནི། |
དེ་ནི་མི་ལྡོག་ལུང་བསྟན་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ།། ༢༣ ||

भूतग्रहा विविधव्याधय मर्त्यलोके
सत्याधिष्ठान प्रशमेति हितानुकम्पी
[68a.] न च तेन मन्यनु पपश्यति नापि मानं
अविवर्तियेति अयु व्याकृतु वेदितव्यः॥ २४ ॥ A. 383. 17—384. 19.

མི་ཡི་འཇིག་རྟེན་འབྱུང་པོའི་གདོན་དང་ནད་མང་པ། |
ཕན་དང་སྙིང་བརྩེར་ལྡན་པའི་བདེན་པའི་བྱིན་གྱིས་ནི། |
འོན་ཀྱང་རློམ་སེམས་མེད་ཅིང་ང་རྒྱལ་སྐྱེ་མེད་པ། |
དེ་ནི་མི་ལྡོག་ལུང་བསྟན་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ།། ༢༤ ||

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायामुपायकौशल्यमीमांसापरिवर्तो नाम विंशतितमः[1]॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་ཐབས་ལ་མཁས་
པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཉི་ཤུ་པའོ།། ||

अथवास्य मन्यनु पपश्यति व्याकृतोऽस्मि
सत्याधिष्ठान विविधानि समृध्ययन्ति।
[68b.] यदि अन्य व्याकृतकु मन्यति बोधिसत्त्वो
ज्ञातव्य मन्यनस्थितो अयु अल्पबुद्धिः॥ १॥ A. 385. 2.—386. 11.

ཅི་སྟེ་དེ་ནི་བདེན་པའི་བྱིན་རླབས་སྣ་ཚོགས་དག |
འགྱུར་པས་བདག་ལུང་བསྟན་སྙམ་རློམ་སེམས་འབྱུང་བ་འམ། |
གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞན་གྱི་ལུང་བསྟན་རློམ། |
རློམ་སེམས་གནས་པ་དེ་ནི་བློ་ཆུང་ཤེས་པར་བྱ།། ༡ ||

[1] Xyl. विंशतिम:

नामाधिष्ठान पुन मारु उपागमित्वा
एवं विदिश्यति[1] इयत्तव नामधेयं।
माता पिता य अनुसप्तमुपैति वांशो
बुद्धो यदा भवि इदत्तव नामधेयं॥ २॥ A. 386. 11—387. 3.

མིང་གི་གཞི་ལས་བདུད་ནི་ཉེ་བར་འོངས་གྱུར་ནས། །
འདི་སྐད་སྨྲས་ཏེ་འདི་ནི་ཁྱོད་དང་ཕ་མ་དང་། །
ཁྱོད་ཀྱི་བདུན་མེས་རྒྱུད་ཀྱི་བར་གྱི་མིང་ཡིན་ཞེང་། །
གང་ཚེ་ཁྱོད་ནི་སངས་རྒྱས་འགྱུར་བའི་མིང་འདི་ཡིན༎ ༢ ༎

[69a.] धुतवृत्त यादृशु[2] स भेष्यति युक्तयोगी
पूर्वेऽपि तुभ्य इमि आसि गुणो व रूपा।
यो एव श्रुत्व अभिमन्यति बोधिसत्त्वो
ज्ञातव्य मारु पर्युत्थित अल्पबुद्धिः॥ ३॥ A. 387. 3—391. 5.

སྦྱངས་སྡོམ་རྣལ་འབྱོར་ལྡན་པ་ཅི་འདྲ་འབྱུང་འགྱུར་ལ། །
ཁྱོད་སྔོན་ཡོན་ཏན་ཚུལ་ཡང་འདི་འདྲའོ་ཞེས་བརྗོད་དེ། །
དེ་སྐད་གང་ཐོས་རློམ་སེམས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། །
བདུད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསླད་ཞེང་བློ་ཆུང་རིག་པར་བྱ༎ ༣ ༎

प्रविविक्त ग्रामनगरे गिरिकण्डराणि
रण्या विविक्तवनप्रस्थ निषेवमाणो[3]।
[69b.] आत्मानुकर्षि परपंसयि बोधिसत्त्वो
ज्ञातव्य मारु पर्युत्थित अल्पबुद्धिः॥ ४॥ A. 391. 5—14.

རབ་ཏུ་དབེན་པའི་གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་རི་སུལ་དང་། །
དགོན་པ་དབེན་པའི་ནགས་ཁྲོད་རབ་ཏུ་བསྟེན་བྱེད་ཅེང་། །

---

[1] Xyl. विदिष्यति   [2] Xyl. यानदृशु   [3] Xyl. ॰मानो

བདག་བསྟོད་གཞན་ལ་སྨོད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། །
བདུད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསླད་ཉེད་བློ་ཆུང་རིག་པར་བྱ།། ༤ ||

ग्रामे च राष्ट्रि निगमे विहरन्ति नित्यं
रहप्रत्ययानि स्पृहतां जनयन्ति तत्र।
अन्यत्र सत्त्वपरिपाचनबोधियुक्ता
एषो विवेकु कथितो सुगतात्मजानां॥ ५ ॥ A. 391. 20—392. 6.

རྟག་ཏུ་གྲོང་དང་ཡུལ་འཁོར་གྲོང་ཁྱལ་གནས་བྱེད་ཅེང་། །
སེམས་ཅན་སྨིན་བྱེད་བྱང་ཆུབ་བརྩོན་པ་མ་གཏོགས་པར། །
དེ་ནི་དགྲ་བཅོམ་རང་རྒྱལ་འདོད་པ་གཞན་མི་སྐྱེད། །
འདི་ནི་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྲས་ཀྱི་དབེན་པར་གསུངས།། ༥ ||

[70a.] यो पञ्चयोजनशते गिरिकन्दरेषु
व्याडावकीर्णा[1] निवसेद्बहुवर्षकोटी[2]:।
ना चा विवेकु इमु जानति बोधिसत्त्वो
संकीर्ण सो विहरते अधिमानप्राप्तः॥ ३॥ A. 393. 4—14.

གང་ཞིག་དཔག་ཚད་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པའི་རི་ཡི་སྦུལ། །
སྦྲུལ་གྱིས་གང་བར་ལོ་མང་བྱེ་བ་གནས་བྱེད་ཀྱང་། །
དབེན་པ་འདི་མི་ཤེས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ། །
ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་སྐྱེད་ནས་འདྲ་བར་གནས་པ་ཡིན།། ༣ ||

सो च जगार्थमभियुक्तकबोधिसत्त्वान्[3]
बलध्यानइन्द्रियविमोक्षसमाधिप्राप्तान्[4]।

---

[1] Xyl. °कीर्णा [2] Xyl. कोटी [3] Xyl. °सत्त्वां [4] Xyl. प्राप्तां

[70b.] अभिमन्यते न इमि रण्यविवेकचारी
न विवेकगोचरु अयं हि जिनेन उक्तो ॥ ७ ॥ A. 394. 1—395. 4. sqq.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འགྲོ་བའི་དོན་བརྩོན་བསམ་གཏན་དང་། །
སྟོབས་དང་དབང་པོ་རྣམ་ཐར་ཏིང་འཛིན་ཐོབ་དེ་ལ། །
འདི་ནི་དགོན་དབེན་སྤྱོད་པ་མིན་སྙམ་བརྟེས་བྱེད་པ། །
དེ་ནི་བདུད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་གནས་ཞེས་རྒྱལ་བས་གསུངས།། ༧ ॥

ग्रामान्ति यो विहरते अथवा अरण्ये
द्वययानचित्तविगतो नियतो[1] ऽग्रबोधिं ।
एषो विवेकु जगदर्थ्यभिप्रस्थितानां
आत्मा क्षिणोति तुलयेय स बोधिसत्वो ॥ ८ ॥

གང་ཞིག་གྲོང་དམ་ཉོན་ཏེ་དགོན་པར་གནས་ཀྱང་རུང་། །
ཐེག་པ་གཉིས་ཀྱི་སེམས་བྲལ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ངེས་ན། །
འདི་ནི་འགྲོ་དོན་ཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱི་དབེན་པ་སྟེ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྫོད་སྙམ་དེ་ནི་བདག་ཉིད་ཉམས།། ༨ ॥

[71a.] भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां मारकर्मपरिवर्त्तो नाम [2]एकविंशतितमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་བདུད་ཀྱི་ལས་
ཀྱི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་པའོ།། ॥

तस्माद्ध मानु निहनित्व पण्डितेन
गुरुआशयेन वरबोधिगवेषमाणाः।
वैद्यो व आतुर[3]स्वरेण चिकित्सनार्थं
कल्याणमित्र भजितव्य अतन्द्रितेन ॥ १ ॥ A. 396. 3—10.

---

1 Xyl. नियताग्रबोधिं   2 Xyl. एकविंशतिमः   3 Xyl. स्वरेन

དེ་ལྟ་བས་ན་བྱང་ཆུབ་དམ་པ་ཚོལ་བ་ཡི། །
བསམ་པ་དྲག་ལྡན་མཁས་པས་ང་རྒྱལ་ངེས་བཅོམ་སྟེ། །
ནད་པའི་ཚོགས་ཀྱིས་གསོ་ཕྱིར་སྨན་པ་བསྟེན་པ་ལྟར། །
གཡེལ་བ་མེད་པར་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པར་བྱ།། ༡ ||

[71b.] बुद्धाय बोधिवरप्रस्थितबोधिसत्त्वा
कल्याणमित्र इमि पारमिता निदिष्टाः।
ते चानुशासक इयं प्रतिपत्तिभूमी
द्विकारणेन अनुबुध्यति बुद्धबोधिं॥ २ ॥

སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཞུགས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག །
ཕ་རོལ་ཕྱིན་དང་བཅས་ཏེ་དགེ་བའི་བཤེས་སུ་བསྟེན། །
དེ་དག་རྗེས་སུ་སྟོན་བྱེད་འདི་ནི་བསླབ་པའི་ས། །
རྒྱུ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་མྱུར་དུ་རྟོགས།། ༢ ||

अतिक्रान्तनागतजिना स्थित ये दिशासू
सर्वेषु मार्गु अयु पारमिता अनन्यो।
[72a.] ओभास उल्क वरबोधयि प्रस्थितानां
आलोक शास्त्र इमि पारमितोपदिष्टाः[6]॥ ३ ॥ A. 396—397. 2. sqq.

རྒྱལ་བ་འདས་དང་མ་བྱོན་ཕྱོགས་བཅུ་གར་བཞུགས་པ། །
ཀུན་ལམ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་འདི་ཡིན་གཞན་མ་ཡིན། །
ཕ་རོལ་ཕྱིན་འདི་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ལ་ཞུགས་རྣམས་ཀྱི། །
གསལ་དང་སྒྲོན་དང་སྣང་དང་སྟོན་མཆོག་ཡིན་ཞེས་བཤད།། ༣ ||

यथ प्रज्ञपारमित शून्यतलक्षणेन
तथलक्षणाय इमि जानति सर्वधर्मान्[1]।

---

[1] Xyl. °धर्मा

शून्यानु लक्षण प्रज्ञानयमान धर्मान्[1]
एवं चरन्तु चरती सुगतान प्रज्ञां ॥ ४ ॥ A. 399. 1—11.

ཇི་ལྟར་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་མཚན་ཉིད་སྟོང་། །
ཆོས་འདི་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་དེ་དང་འདྲར་ཤེས་ཤིང་། །
ཆོས་རྣམས་སྟོང་ཞིང་མཚན་མ་མེད་པ་རབ་ཤེས་ན། །
དེ་ལྟར་སྤྱོད་པ་བདེ་གཤེགས་ཤེས་རབ་སྤྱོད་པ་ཡིན༎ ༤ ༎

आहारकाम परिकल्पयमान सत्वाः
संसारि सक्तमनसस्सद संसरन्ति।
[72 b.] अहुमह्यधर्म उभि एति अभूतशून्या
आकाशगण्ठि अयु आत्मन बद्ध बाले ॥ ५ ॥

སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་རྟོག་པས་ཟས་ལ་འདོད་ཕྱིར་ཅིང་། །
འཁོར་བར་ཆགས་པའི་ཡིད་དང་ལྡན་རྣམས་རྟག་ཏུ་འཁོར། །
བདག་དང་བདག་གི་ཆོས་ཉིད་ཡང་དག་མིན་སྟོང་སྟེ། །
བྱིས་པ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་མཁའ་ལ་མདུད་པ་བོར༎ ༥ ༎

यथ शङ्कितेन विषसंज्ञत अभ्युपैति
नो चास्य कोष्ठगतु सो पि पात्यते च।
एमेव वालु पगतो अहुमह्यएषो
अहसंज्ञि जायि म्रियते[2] च सदा अभूतो ॥ ६ ॥ A. 399. 21—400 9.

དཔེར་ན་དོགས་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་དུག་ཟོས་པ། །
དུག་དེ་ཁོང་དུ་སོང་བ་མེད་ཀྱང་བརྒྱལ་བར་འགྱུར། །
དེ་བཞིན་བྱིས་པ་དག་དང་བདག་གིར་ཁས་ལེན་པ། །
བདག་དེར་འདུ་ཤེས་ཡང་དག་མིན་རྟག་སྐྱེ་ཞིང་འཇིག༎ ༦ ༎

---

[1] Xyl. धर्मां [2] Xyl. °मृयते

[73a.] यथ उद्धो तथ[1] प्रकाशितु संकिलेशो
व्योदान उक्त अक्रमन्यमनोपलब्धिः[2]।
न हि अत्र कश्चि यो क्लिश्यति[3] शुध्यते वा
प्रज्ञायपारमित बध्यति बोधिसत्वे॥ ७ ॥ A. 400. 10—17.

ཇི་ལྟར་འཛིན་པ་དེ་ལྟར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་བསྟན། །
བདག་དང་བདག་གིར་མི་དམིགས་རྣམ་པར་བྱང་བར་གསུངས། །
འདི་ལ་གང་ཡང་ཉོན་མོངས་རྣམ་དག་འགྱུར་མེད་པར། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་རྟོགས།། ༧ ||

यावन्त सत्व निखिले इह जम्बुद्वीपे
ते सर्वि बोधिवरचित्त उपादयित्वा[4]।
[73b.] दानं ददित्व बहुवर्षसहस्रकोटीः[5]
सर्वं च नामयि जनार्थ निदान बोधौ॥ ८ ॥ A. 401. 20—402. 6.

འཛམ་བུའི་གླིང་ན་སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་མ་ལུས་པ། །
དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་ནས། །
ལོ་སྟོང་བྱེ་བ་མང་པོར་སྦྱིན་པ་བྱིན་བྱས་ལ། །
ཀུན་ཀྱང་འགྲོ་བའི་དོན་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་རྒྱུར་བསྔོ་ཡང་།། ༨ ||

यश्चैव प्रज्ञवरपारमिताभियुक्तो
दिवसं पि अन्तमश एक नुवर्तयेया।
कलपुण्य सो न भवती इह दानस्कन्धो
तदतन्द्रितेन सद् ओसरितव्य प्रज्ञा॥ ९ ॥ A, 402 8—10.

---

[1] Xyl. कथ [2] Xyl. °लब्धि [3] Xyl. क्लाष्यति
[4] Xyl. उपदयित्वा [5] Xyl. °कोटी

གང་ཞིག་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་མངོན་བརྩོན་པ། །
ཐ་ན་ཉི་མ་གཅིག་ཅིག་རྗེས་སུ་མཐུན་བྱེད་ན། །
དེ་ལ་སྦྱིན་པའི་ཕུང་པོས་བསོད་ནམས་ཆར་མི་ཕོད། །
དེ་ཕྱིར་གཡེལ་མེད་རྟག་ཏུ་ཤེས་རབ་འདུག་པར་བྱ། ༩ ॥

[74a.] चरमाणु प्रज्ञवरपारमिताय योगी
महतीं जनेति करुणां न च सत्त्वसंज्ञा।
तद् भोन्ति सर्वजगती विदुदक्षिणीया
सततं अमोघु परिभुञ्जति राष्ट्रपिण्डं॥ १० ॥ A. 402. 10—403. 16.

ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱོད་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ། །
སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་སྐྱེད་ཅིང་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་མེད། །
དེ་ཚེ་མཁས་པ་འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་སྦྱིན་གནས་འགྱུར། །
རྟག་ཏུ་ཡུལ་འཁོར་བསོད་སྙོམས་དོན་ཡོད་ཡོངས་སུ་སྤྱོད། ༡༠ ॥

चिरबुद्धदेवमनुजान् त्रिअपायि सत्त्वान्
[1]परिमोचितुं य इह इच्छति बोधिसत्त्वो।
[74b.] पृथु मार्गु तीरु उपदर्शयि सत्त्वधातौ
प्रज्ञायपारमितयुक्त दिवा च रात्रौ॥ ११ ॥ A. 403. 16—404. 8.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་འདིར་ཡུན་རིང་འབྲེལ་པ་ཡི། །
ལྷ་མི་ངན་སོང་གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་དགྲོལ་བའི་ཕྱིར། །
ལམ་ཡངས་ཕ་རོལ་སེམས་ཅན་ཁམས་ལ་སྟོན་འདོད་པ། །
ཉིན་མཚན་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་བརྩོན་པར་བྱ། ༡༡ ॥

पुरुषो य अग्रु रतनस्य अलब्धपूर्वो
अपरस्मि कालि पुन लब्ध भवेय तुष्टो।

---

1 Xyl. परिमोचितु

सद्ध लब्ध नाशयि पुनोपि[1] प्रमादभूतो
नशिव दुःखि सततं रत्नाभिकाङ्क्षी ॥ १२ ॥ A. 404. 8—17.

མི་ཞིག་སྔོན་ཆད་མ་རྙེད་པ་ཡི་རིན་ཆེན་མཆོག །
དུས་གཞན་ཞིག་ན་རྙེད་པར་གྱུར་ཏེ་དགའ་བ་ལས། །
རྙེད་མ་ཐག་ཏུ་བག་མེད་གྱུར་ཏེ་སྟོར་ན་ནི། །
སྟོར་བས་རིན་ཆེན་མངོན་འདོད་རྟག་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་ལོ། ༡༢ ॥

[75a.] एमेव बोधिवरप्रथित रत्नतुल्यो
प्रज्ञायपारमितयोगु न[2] रिञ्चितव्यो।
रत्नं व लब्ध गृह्णमाणु[3] प्रभिन्नसत्त्वो
मनु बुद्धयाति त्वरितो शिवमभ्युपैति ॥ १३ ॥ A. 404. 17—405. 5. sqq.

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཞུགས་རིན་ཆེན་ལྟ་བུ་ཡི། །
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་རྣལ་འབྱོར་དོར་མི་བྱ། །
རིན་ཆེན་རྙེད་ནས་བླངས་ཏེ་རབ་ཏུ་བརྩོན་དགྲེས་ནས། །
མྱུར་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད་པ་ཞི་བར་འགྱུར་བ་བཞིན། ༡༣ ॥

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां कल्याणमित्रपरिवर्तो नाम द्वाविंशतितमः[4] ॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་དགེ་བའི་བཤེས་
གཉེན་གྱི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་པའོ།། ॥

[75b.] उदयाति सूर्यु विगताभ्रमरीचिमाला
विधमित्व सर्वतमसाकुलमन्धकारं[5]।

---

1 Xyl. पणोपि
2 Xyl. णरिचितव्यो
3 Xyl. °मनु
4 Xyl. द्वाविंशतिभः
5 Xyl. °कारां

अविभोन्ति सर्वकृमिज्ञातिकप्राणिभूतान्[1]
सर्वांश्च तारकगणानपि चन्द्रआभां॥ १॥

ཉི་མ་སྤྲིན་དང་བྲལ་བའི་འོད་ཟེར་དྲ་བ་ཅན། །
མུན་ནག་འཐིབས་པའི་མུན་པ་ཐམས་ཅད་འཇོམས་འཆར་བ། །
སྲིན་བུ་མེ་ཁྱེར་སྲོག་ཆགས་འབྱུང་པོ་ཐམས་ཅད་དང་། །
སྐར་མའི་ཚོགས་དང་ཟླ་བའི་འོད་ཀུན་ཟིལ་གྱིས་གནོན།། ༡ ।।

एमेव प्रज्ञवरपारमितां[2] चरन्तो
विधमित्व दृष्टिगहनं विदुबोधिसत्त्वो।
[76a.] अभिभोन्ति सर्वजगती रुहप्रत्ययांश्च
शून्यानिमित्तचरितो पृथुबोधिसत्त्वो॥ २॥ A. 413. 13—16.

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན། །
མཆོག་སྤྱོད་སྟོང་པ་དང་ནི་མཚན་མ་མེད་སྤྱོད་པ། །
མཁས་པས་ལྟ་བའི་འཐིབས་པོ་བཅོམ་ནས་འགྲོ་ཀུན་དང་། །
དགྲ་བཅོམ་རང་རྒྱལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་མང་ཟིལ་གྱིས་གནོན།། ༢ ।।

यथ राजपुत्र धनदायकु अर्थकामो
सर्वेषु श्रेष्ठ भवते अभिगामिनीयः[3]।
स ह्यि एष एतरह्यि सत्त्व प्रमोचयाति
प्रागेव राज्यस्थितु भेष्यति पट्टधरो॥ ३॥

དཔེར་ན་རྒྱལ་པོའི་བུ་ཞིག་ནོར་གཏོང་དོན་འདོད་པ། །
ཀུན་གྱི་གཙོ་བོར་གྱུར་ཏེ་མངོན་པར་འགྲོ་བྱ་འོས། །
འདི་ནི་ད་ལྟ་ན་ཡང་སེམས་ཅན་མང་དགའ་བྱེད། །
ཐབས་ཐོབ་གྱུར་ཏེ་རྒྱལ་སྲིད་གནས་ན་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༣།

---

1 Xyl. °भूता 2 °मिता 3 °नीयो:

[76b.] एमेव प्रज्ञचरितो विडुबोधिसत्त्वो
अमृतस्य दायकु प्रियो ऽमरुमानुषाणां।
अयु एष एते हि सत्त्वसुखाभियुक्तो
प्रागेव याव स्थितु भेष्यति धर्मराज्ञो[1] ॥ ४ ॥ A. 414. 3. sqq.

དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་སྤྱོད་མཁས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང༌། །
བདུད་རྩི་སྦྱིན་པར་བྱེད་ཅིང་ལྷ་དང་མི་རྣམས་དགའ། །
འདི་ནི་ད་ལྟ་ན་ཡང་སེམས་ཅན་མང་ཕན་བརྩོན། །
ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གནས་པར་གྱུར་ན་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༤ ॥

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां शक्रपरिवर्त्तो नाम त्रयोविंशतितमः[2] ॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་
ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་པའོ།། ॥

[77a.] मारोऽपि तस्मि समये भवते सशल्यो
शोकातु दुःखितु अनत्तमनोऽल्पस्थामा।
दिशदाह उल्क क्षिपते भयदर्शनार्थं
कथमेष दीनमनसो भवि बोधिसत्त्वो ॥ १ ॥ A. 416. 8—15.

དེ་ཡི་ཚེ་ན་བདུད་ནི་ཟུག་རྔུ་ལྡན་པར་འགྱུར། །
མྱ་ངན་ཉམ་ཐག་སྡུག་བསྔལ་ཡིད་མི་བདེ་ཉམ་ཆུང༌། །
ཇི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འདི་ཡིད་ཆུར་འགྱུར་ཞེས། །
འཇིགས་པ་བསྟན་ཕྱིར་ཕྱོགས་རྣམས་སྲེག་ཅིང་སྐར་མདའ་གཏོང༌།། ༡ ॥

यथ ते भवन्ति विडु आशयुसंप्रयुक्ता[3]
दिवरात्रि प्रज्ञावरपारमितार्थदर्शी।

---

[1] Xyl. °राज्यो [2] Xyl. °शतिमः [3] Xyl. °युक्तो

[77 b.] तद् कायचित्त खगपक्षि स तुल्यभूता
अवतारु सो कुतु लभिष्यति[1] कृष्णबन्धुः[2] ॥ २ ॥

གང་ཚེ་མཁས་པ་དེ་དག་བསམ་པ་རབ་ལྡན་ཞིང་། །
ཉིན་མཚན་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་མཆོག་རྟོན་ལྡ། །
དེ་ཚེ་ལུས་སེམས་དག་ནི་མཁའ་འགྲོ་བྱ་ལྟར་རྒྱུ། །
ནག་པོའི་རྩ་ལག་རྣམས་ཀྱིས་གླགས་རྙེད་ག་ལ་འགྱུར།། ༢ ||

कलहाविवादुपगतो यद् बोधिसत्वो
भोन्ती परस्परविरुद्धकरुष्टचित्ताः[3]।
तद् मारु तुष्टु भवती परमं उदग्रो
उभि एति दूर भविष्यन्ति जिनान ज्ञाने ॥ ३ ॥

གང་ཚེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཐབ་དང་རྩོད་གྱུར་ཅིང་། །
ཕན་ཚུན་མི་མཐུན་ཁྲོས་པའི་སེམས་དང་ལྡན་གྱུར་པ། །
དེ་ཚེ་བདུད་ནི་མཆོག་ཏུ་དགའ་ཞིང་ཉམས་བདེར་འགྱུར། །
དེ་གཉིས་རྒྱལ་བའི་ཡེ་ཤེས་ལས་ནི་རིང་འགྱུར་སྙམ།། ༣ ||

[78 a.] उभि एति दूरि भविष्यन्ति पिशाचतुल्या
उभि एति आत्म करिष्यन्ति प्रतिज्ञहानिं।
दुष्टान क्षान्तिविकला न कुतोऽस्ति बोधि
तद् मारु तुष्टु भवती नमुचीसपत्नो ॥ ४ ॥ A. 420. 3—12.

དེ་གཉི་རིང་དུ་འགྱུར་ཞིང་ཤ་ཟ་འདྲ་བར་འགྱུར། །
གཉི་ག་རང་གི་དམ་བཅས་ཉམས་པར་བྱེད་པར་འགྱུར། །
སྡང་ཞིང་བཟོད་དང་བྲལ་ལ་བྱང་ཆུབ་ག་ལ་ཡོད། །
དེ་ཚེ་བདུད་རྣམས་ཕྱོགས་དང་བཅས་ཏེ་དགའ་བར་འགྱུར།། ༤ ||

---

1 Xyl. लयिष्यति   2 Xyl. कृष्ट°   3 Xyl. °चित्ता

यो बोधिसत्व अयु व्याकृतु व्याकृतस्मिन्
चित्त प्रदूषयि विवाड समारभेय्या।
[78b.] यावन्ति चित्तक्षणिकाखिलदोषयुक्ता—
स्तावन्त कल्प पुन सन्नह्नितव्य भोन्ति॥ ५ ॥ A. 420. 12—17.

ལུང་བསྟན་མ་ཐོབ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་གིས། །
ལུང་བསྟན་ཐོབ་ལ་སེམས་ཁྲོས་རྩོད་པ་རྩོམ་བྱེད་ན། །
ཐ་བ་སྐྱོན་ལྡན་སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་ཇི་སྙེད་པ། །
དེ་སྙེད་བསྐལ་པར་གཞི་ནས་གོ་ཆ་བགོ་དགོས་སོ། ༥ །།

अथ लस्युपद्यति मतीति अशोभनाति
क्षान्तीय पारमित बोधि स्पृशन्ति बुद्धाः।
प्रतिदेशयाति पुन आयति संवराणि
अपयाति वाम इह शिक्षति बुद्धधर्मे॥ ६ ॥

སངས་རྒྱས་བཟོད་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པས་བྱང་ཆུབ་རེག །
སེམས་འདི་བཟང་པ་མིན་སྙམ་དྲན་པ་སྐྱེད་བྱེད་ཅིང་། །
སོ་སོར་འཆགས་པར་བྱེད་ཅིང་ཕྱིས་ཀྱང་སྡོམ་བྱེད་ལ། །
དགའ་བར་མི་བྱེད་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་འདིར་སློབ། ༦ །།

[79a.] भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायामभिमानपरिवर्त्तो नाम चतुर्विंश[1]तितमः॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་
གྱི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་པའོ། །

यो शिक्षमाणु न उपैति कहिंचि शिक्षा A. 424. 1 sqq.
न च शिक्षकं लभति नापि च शिक्षधर्मान्[2]।

---

[1] Xyl. °शतिमः [2] Xyl. °धर्मा

शिक्षा अशिक्ष उभयो अविकल्पमानो
यो शिक्षते स इह शिक्षति बुद्धधर्मे॥ १॥

གང་ཞིག་སློབ་ཚེ་བསླབ་པ་གང་ཡང་ཁས་མི་ལེན། །
སློབ་པ་པོ་དང་བསླབ་པའི་ཆོས་རྣམས་མི་དམིགས་ཤིང་། །
བསླབ་དང་བསླབ་པ་མ་ཡིན་འདི་གཉིས་མི་རྟོག་པ། །
དེ་ལྟར་གང་སློབ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་འདིར་སློབ། ༡ ||

[79b.] यो बोधिसत्त्व इमु जानति एव शिक्षां
न स जातु शिक्षविकलो भवते दुशील्ये।
आराधितेषु इह शिक्षति बुद्धधर्मे
शिक्षाति शिक्षकुशलो ति निरूपलम्भो॥ २॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་དེ་ལྟའི་བསླབ་འདི་ཤེས། །
དེ་ནི་གཞར་ཡང་བསླབ་ཉམས་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་མི་འགྱུར། །
དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་བསྐྱེས་བྱ་ཕྱིར་འདི་ལ་སློབ། །
དེ་ནི་བསླབ་ལྷག་བསླབ་ལ་མཁས་ཏེ་དམིགས་པ་མེད། ༢ ||

शिक्षन्तु एव विदुप्रज्ञप्रभाङ्कराणां
नोत्पद्यते अकुशलमपि एकचित्तं।
[80 a.] सूर्य वा गतिं निगच्छति अन्तरीक्षे
रश्मीगते न स्थिहते पुरतो ऽन्धकारं॥ ३॥ A 430. 16—21.

མཁས་པ་འོད་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་དེ་ལྟར་སློབ། །
དགེ་བ་མ་ཡིན་སེམས་གཅིག་ཙམ་ཡང་སྐྱེད་མི་བྱེད། །
ཉི་མ་མཁའ་ལ་འགྲོ་བའི་གཟེར་གྱིས་ཟེལ་གནོན་པའི། །
མདུན་གྱི་བར་སྣང་ལ་ནི་མུན་པ་མི་གནས་བཞིན། ༣ ||

प्रज्ञायपारमितशिक्षितसंस्कृतानां
सर्वेष पारमित भोन्ति ह संगृहीता[1]ः।
सत्कायदृष्टि यथ षष्टि[2] दुवे च दृष्टी
अन्तर्गतास्तथ मि पारमिता भवन्ति॥ ४॥ A 430. 21—431. 5.

ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་ལ་བསླབ་པ་བྱས་རྣམས་ཀྱི། །
ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ཐམས་ཅད་འདི་ར་ནི་འདུས་པར་འགྱུར། །
འཇིག་ཚོགས་ལྟ་བར་ལྟ་བ་དྲུག་ཅུ་གཉིས་འདུས་ལྟར། །
དེ་བཞིན་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་འདི་དག་འདུས་པར་གསུངས།། ༤ ༎

[80 b.] यथ जीवितेन्द्रियनिरुद्धिय केचिदन्ये
भोन्तीति रुद्ध पृथु इन्द्रिय यावदस्ति।
एमेव प्रज्ञचरिते विदुउत्तमानां
सर्वेत पारमित उक्ता[3] त्र संगृहीताः॥ ५॥ A 431. 5—12.

དཔེར་ན་སྲོག་གི་དབང་པོ་འགགས་ན་དབང་པོ་གཞན། །
གང་དག་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་འགག་པར་འགྱུར། །
དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་སྤྱོད་པ་མཁས་པ་མཆོག་རྣམས་ཀྱི། །
ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ཐམས་ཅད་འདི་ར་ནི་འདུས་པར་གསུངས།། ༥ ༎

ये चापि श्रावकगुणा तथ प्रत्ययानां
सर्वेष भोन्ति विदु शिक्षितु बोधिसत्त्वाः।
[81 a.] नो चापि तत्र स्थिहता न स्पृहेति तेषां
अपु शिक्षितव्यमिति[4] शिक्षत एतमर्थं॥ ६॥ A 432. 16—433. 18.

བྱང་ཆུབ་སེམས་མཁས་ཉན་ཐོས་ཡོན་ཏན་གང་དག་དང་། །
དེ་བཞིན་རང་རྒྱལ་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལ་སློབ་བྱེད་ཅིང་། །

---

[1] Xyl. °ता [2] Xyl. षष्टि [3] Xyl. उक्तसंग्रहीता [4] Xyl. °मति

དེ་དག་དེ་ལ་མི་གནས་འདོད་པ་མི་སྐྱེད་དེས། །
འདི་ནི་བདག་གིས་བསླབ་བྱ་ཡིན་སྙམ་དེ་ཕྱིར་སློབ།། ༧ ॥

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां शिक्षापरिवर्तो नाम पञ्चविंशतितमः[1]॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་ཡོངས་སུ་
བསླབ་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་པའོ།། ॥

अविवर्तियस्य वरबोधयि प्रस्थितस्य
यो चित्तपाद अनुमोदतु आशयेन।
[81 b.] त्रिसहस्र[2] मेरु तुलयित्व सिया प्रमाणो
न त्वेव तस्य कुशलस्य नुमोदनाये॥ १॥ A 435. 14—436. 8.

མི་ལྡོག་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ལ་རབ་ཏུ་ཞུགས་པ་ཡི། །
སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་བསམ་པ་ཐག་པས་ཡི་རང་བ། །
སྟོང་གསུམ་རི་རབ་སྲང་ལ་གཞལ་བས་ཚད་གཟུང་རུང་། །
རྗེས་སུ་ཡི་རང་དགེ་བ་དེ་ནི་དེ་ལྟ་མིན།། ༡ ॥

यावन्त सत्त्व कुशलार्थिक मोक्ष[3]कामाः
सर्वेषु भोन्ति अनुमोदितु पुण्य[4]राशिः।
सत्त्वार्थि ते जिनगुणानन्त प्रापुणित्वा
दास्यन्ति धर्म यगती दुःखसंक्षयाये॥ २॥

དགེ་བ་དོན་གཉེར་ཐར་པ་འདོད་པ་སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་པ། །
ཀུན་གྱི་བསོད་ནམས་ཕུང་པོ་ལ་ཡང་ཡི་རང་འགྱུར། །
དེ་ཕྱིར་དེ་དག་རྒྱལ་བའི་ཡོན་ཏན་ཐོབ་གྱུར་ནས། །
སྡུག་བསྔལ་ཟད་པར་བྱ་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་ཆོས་སྦྱིན་བྱེད།། ༢ ॥

---

1 °शतिमः 2 Xyl. °स्रासरु vide Tib. 3 Xyl. °कामा 4 Xyl. °राशि

[82 a.] यो बोधिसत्त्व अविकल्पकु सर्वधर्मान्
शून्यानिमित्त परिज्ञानति निष्प्रपञ्चान्।
न च प्रज्ञ बोधि परिऋषति आशयेन
सो युक्त प्रज्ञवरपारमिताय योगी॥ ३॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་མི་རྟོག་ཆོས་རྣམས་ཀུན། །
སྟོང་དང་མཚན་མ་མེད་དང་སྤྲོས་མེད་ཡོངས་ཤེས་པ། །
དེ་ནི་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་ཚོལ་མི་བྱེད། །
རྣལ་འབྱོར་པ་དེ་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་བརྩོན།། ༣ །།

आकाशधातुगगनस्य सिया विरोधो
न हि तेन तस्य कुतु केनचिदेष[1] प्राप्ता।
[82 b.] एमेव प्रज्ञचरितो विदुबोधिसत्त्वो
[2]अभ्यावकाशसदृशा उपशान्तचारी॥ ४॥ A 441. 9—15.

ནམ་མཁའི་ཁམས་དེ་དང་ནི་ནམ་མཁའ་དེ་ར་འགལ་བ། །
ཡོད་པ་མ་ཡིན་གང་གིས་ཀྱང་ནི་དེ་མ་ཐོབ། །
དེ་བཞིན་ཤེས་རབ་སྤྱོད་མཁས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་། །
ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ་ཉེ་བར་ཞི་བ་སྤྱོད།། ༤ །།

यथ मायकारपुरुषस्य न एव भोन्ति
ते शिष्य मां जनत सो चकरोन्ति कार्यं।
पश्यन्ति तं विविधकार्यनिदर्शयन्तं
न च तस्य कायु न पि चित्त न नामधेयं॥ ५॥ A 441. 15. sqq.

སྒྱུ་པོའི་དབུས་ན་སྒྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་འདི་ལྟར་དུ། །
སྒྱུ་པོ་འདི་མ་གུ་བྱ་ལྟར་མི་སེམས་དེ་ཡང་བྱེད། །

---

[1] Xyl. केनबिदेष   [2] Xyl. अभ्योवकाश

རྫུ་འཕྲུལ་སྣ་ཚོགས་རབ་ཏུ་སྟོན་པར་བྱེད་མཐོང་ཡང་། །
དེ་ལ་ལུས་མེད་སེམས་མེད་མིང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།། ༥ །།

[83 a.] एमेव प्रज्ञचरिते न कदाचि भोन्ति
बुद्धित्व बोधि जगती परिमोचयित्वा।
आत्मोपपत्तिविविधक्रियसंप्रयोगं[1]
दर्शेति मायसदृशो न विकल्पचारी॥ ६॥

དེ་བཞིན་ཤེས་རབ་སྤྱོད་པ་ནམ་ཡང་འདི་སྙམ་དུ། །
བྱང་ཆུབ་རྟོགས་ནས་འགྲོ་བ་ཡོངས་སུ་དགྲོལ་མི་སེམས། །
སྐྱེ་བ་སྣ་ཚོགས་དང་ནི་བྱ་བ་མང་ལྡན་པ། །
སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་སྟོན་ཀྱང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་སྤྱོད།། ༦ །།

यथ बुद्ध[2] निर्मित करोति च बुद्धकार्यं
न च तस्युपद्यति मदो करमाणु किंचित्।
[83 b.] एमेव प्रज्ञचरितो विदुबोधिसत्त्वो
दर्शेति सर्वक्रिय निर्मितमायतुल्यं॥ ७॥ A 442. 14—443. 6.

དཔེར་ན་སངས་རྒྱས་སྤྲུལ་པ་སངས་རྒྱས་མཛད་པ་བྱེད། །
བྱེད་པ་དེ་ལ་དྲེགས་པ་ཅུང་ཟད་སྐྱེ་མི་འགྱུར། །
དེ་བཞིན་ཤེས་རབ་སྤྱོད་མཁས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་། །
སྤྲུལ་པ་སྒྱུ་མ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་སྟོན།། ༧ །།

पलगण्डदत्तविदुना कृतु दारुयन्त्रो
पुरुषेस्त्रितुल्य स कारोति ह सर्वकार्यं।
एमेव प्रज्ञचरितो विदुबोधिसत्त्वो
ज्ञानेन सर्वक्रिय कुर्वति निर्विकल्पो॥ ८॥ A 443. 6—13.

---

[1] Xyl. °धाक्रियसंप्रयोगा

[2] Xyl. बुद्धि

ཤེད་མཁན་བཟོ་བོ་མཁས་པས་སྤྲུལ་པ་བུད་མེད་དང་། །
འདྲ་བའི་བཟོ་བྱས་དེ་ཡང་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་བྱེད། །
དེ་བཞིན་ཤེས་རབ་སྤྱོད་མཁས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་། །
རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་བྱེད།། ༨ ༎

[84 a.] भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां मायोपमपरिवर्तो नाम षड्विंशतितमः[1]॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་སྒྱུ་
མའི་དཔེའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་དྲུག་པའོ།། ༎

एवं चरन्तु विदुना पृथुदेवसङ्घाः
कृतअञ्चलीपुटप्रणाम्यनमस्ययन्ति।
बुद्धा पि यावत दशद्दिशि लोकधातौ
गुणवर्णमालपरिकीर्तन कुर्वयन्ती॥ १॥ A 446. 19—447. 13.

དེ་ལྟར་སྤྱོད་མཁས་རྣམས་ལ་ལྷ་ཚོགས་མང་པོ་དག །
ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་བཏུད་ནས་ཕྱག་ཀྱང་འཚལ་བར་བྱེད། །
ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཇི་སྙེད་པའང་། །
ཡོན་ཏན་བསྔགས་པའི་ཕྲེང་བ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པ་མཛད།། ༡ ༎

[84 b.] यावन्ति गङ्गनदि वालिसमे हि क्षेत्रे
सत्वा त[2] सर्वि परिकल्प भवेयु माराः।
एकैक रोम पुन तात्तक निर्मिणीया[3]
सर्वे न शक्य करणे[4] विदुअन्तरायं[5]॥ २॥ A 447. 13—448. 10.

གངྒཱའི་ཀླུང་མཉམ་ཞིང་ན་སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་པ། །
དེ་ཀུན་ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་པ་བཟུང་སྟེ་བདུད་གྱུར་ལ། །

---

[1] Xyl. °शतिमः [2] Xyl. त्व [3] Xyl. निर्मिनेय [4] Xyl. करण
[5] Xyl. अन्तरायां

བ་སྤུ་ཉག་རེ་ལས་ཀྱང་དེ་སྙེད་སྤྲུལ་བྱས་ཀྱང་། །
དེ་དག་ཀུན་གྱིས་མཁས་ལ་བར་ཆད་བྱ་མི་ནུས།། ༢ ॥

चतु कारणेहि बलवान्[1] विदु बोधिसत्त्वो
भवते दुधर्षु चतुमार असम्प्रकम्प्यो।
[85 a.] शून्याविहारि भवते न च सत्त्वत्यागी
यथ वादि सत्त्व करुणा[2]सुगताधिष्ठा[3]नः॥ ३ ॥ A 448. 10—449. 19. sqq.

རྒྱུ་རྣམ་བཞི་ཡིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་སྟོབས་ལྡན། །
བདུད་བཞིས་ཐུབ་པར་དཀའ་ཞིང་བསྐྱོ་བར་མི་ནུས་ཏེ། །
སྟོང་པར་གནས་དང་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་དང་། །
ཇི་སྐད་སྨྲས་བཞིན་བྱེད་དང་བདེ་གཤེགས་བྱིན་རླབས་ཅན།། ༣ ॥

यो बोधिसत्त्व अधिमुच्यति भाष्यमाणां
इम प्रज्ञपारमित मात तथागतानां।
प्रतिपत्तिया[4] च अभियुच्यति आशयेन
सर्वज्ञताय अभिप्रस्थितु वेदितव्यो॥ ४ ॥ A 452. 9—453. 5.

དེ་བཞིན་གཤེགས་ཡུམ་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་འདི། །
འཆད་ཚེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་མོས་བྱེད་ཅིང་། །
བསམ་པ་ཐག་པས་སྒྲུབ་པར་མངོན་པར་བརྩོན་བྱེད་ན། །
དེས་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ལ་ཞུགས་རིག་བྱ།། ༤ ॥

[85 b.] न च धर्मधातुतथताय उपैति स्थानं
भवती यथानस्थित सो लघुअन्तरीक्षे।
विद्याधरो व अपुलं भुवनाभिप्राया
खगु कालुहीन द्रुम मन्त्रबलाधिष्ठानो॥ ५ ॥ A. 453. 10—454. 13. sqq.

---

1 Xyl. °वां 2 Xyl. करुणा 3 Xyl. °आवस्थानः 4 Xyl. °त्त

ཆོས་དབྱིངས་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་གནས་པ་མི་འགྱུར་ཞིང་། །
དཔེར་ན་བར་སྣང་སྤྲིན་བཞིན་གནས་པ་མེད་པར་གནས། །
རིག་སྔགས་འཆང་བ་གནས་མེད་མཁའ་རྒྱུ་གནས་འདོར་བ། །
སྔགས་མཐུས་རྫུས་མིན་མེ་ཏོག་ལྡན་ཤིང་བྱིན་གྱིས་རློབ།། ༥ ॥

एवं चरन्तु विडुपण्डितु बोधिसत्त्वो
न च बुध्यकं लभति नापि च बुद्धधर्मान्[1]।
[86 a.] न च देशिकं न पि च पश्यक धर्मतायां
शान्तैषिणामपु विहार गुणे रतानां॥ ६॥

དེ་ལྟར་སྤྱོད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་གསལ་བ། །
རྟོགས་པར་བྱེད་དང་སངས་རྒྱས་ཆོས་རྣམས་དམིགས་མི་འགྱུར། །
འཆད་པར་བྱེད་དང་ཆོས་འདོད་ལྟ་བར་བྱེད་མི་དམིགས། །
འདི་ནི་ཞི་འདོད་ཡོན་ཏན་དགའ་བའི་གནས་པ་ཡིན།། ༦ ॥

यावन्त श्रावकविहार सप्रत्ययानां
शान्तासमाधिप्रशमे सुखसंप्रयुक्ता[2]ः।
अर्हाविमोक्ष स्थपयित्व तथागतानां
सर्वेषु अग्रयु विहारु निरुत्तरश्च॥ ७॥ A 455. 13—456. 6.

དགྲ་བཅོམ་རྣམ་ཐར་དེ་བཞིན་གཤེགས་ཀྱི་མ་གཏོགས་པར། །
གནས་པ་འདི་ནི་ཉན་ཐོས་རང་རྒྱལ་བཅས་པ་ཡི། །
གནས་པ་ཞི་བའི་ཏིང་འཛིན་རབ་ཞི་བདེ་ལྡན་པ། །
ཇི་སྙེད་ཀུན་གྱི་མཆོག་དང་གོང་ན་མེད་པ་ཡིན།། ༧ ॥

[86 b.] आकाश पक्षि विहराति न चो पताति
दकमध्य मत्स्य विहराति न चो मराती।

---

1 Xyl. °धर्मा   2 Xyl. °यक्ता

एमेव ध्यानबलपारगु बोधिसत्त्वो
शून्याविहारि न च निर्वृति प्रापुणाती ॥ ८ ॥

འདབ་ཆགས་མཁའ་ལ་གནས་ཀྱང་ལྟུང་བར་འགྱུར་མ་ཡིན། །
ཉ་ནི་ཆུ་ལ་གནས་ཀྱང་འཚུབས་ཏེ་འཆི་བ་མེད། །
དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བསམ་གཏན་སྟོབས་དག་གིས། །
ཕ་རོལ་སོན་པ་སྟོང་གནས་མྱ་ངན་འདའ་མི་འགྱུར།། ༨ ॥

यो सर्वसत्त्वगुणाग्रतु गन्तुकामो
अग्रं स्पृशेय परमाद्भुतबुद्धज्ञानं।
[87 a.] अग्रं ददेय वरउत्तमधर्मदानं
इमु अग्रु सेवतु विद्वारु हितंकराणां ॥ ९ ॥ A 456. 6—12.

སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་ཡོན་ཏན་མཆོག་ཏུ་འགྲོ་བ་དང་། །
སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་མཆོག་ཏུ་རྨད་བྱུང་མཆོག་རེག་དང་། །
ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་རབ་མཆོག་དམ་པ་སྦྱིན་འདོད་གང་། །
ཕན་མཛད་རྣམས་ཀྱི་གནས་མཆོག་འདི་ལ་བརྟེན་པར་གྱིས།། ༩ ॥

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां सारपरिवर्त्तो नाम सप्तविंशतितमः[1] ॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་སྙིང་
པོའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་པའོ།། ॥

यावन्त शिक्ष परिदीपित नायकेन
सर्वेष शिक्ष अयु अग्रु निरुत्तरा च।
[87 b.] यः सर्वशिक्षविदु इच्छति पारगन्तु
इमु प्रज्ञपारमित शिक्षति बुद्धशिक्षां ॥ १ ॥ A 466. 2—9 sqq.

---

1 Xyl. सप्ताविशतिमः

བསྟན་པ་འདི་ནི་འཛིན་པའི་བསྟན་པ་ཡོངས་བརྗོད་པ། །
བསྟན་པ་ཇི་སྙེད་ཀུན་གྱི་མཆོག་དང་གོང་ན་མེད། །
མཁས་པ་གང་ཞིག་བསྟན་ཀུན་ཕ་རོལ་འགྲོ་འདོད་པས། །
སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་འདིར་སློབ། ༡ ༎

अयं निधान अयु उत्तमधर्मकोश
बुद्धान गोत्रजननं सुखसौख्यगञ्जो।
अतिक्रान्त नागतदशदिशि लोकनाथा
इतु ते प्रसूत न च क्षीयति धर्मधातुः॥ २॥ A 464. 11, 12 sqq.

འདི་ནི་ཆོས་གཏེར་མཆོག་དང་ཆོས་མཛོད་དམ་པ་ཡིན། །
སངས་རྒྱས་རིགས་ཡིན་འགྲོ་བའི་བདེ་དང་སྐྱིད་པའི་མཛོད། །
འདས་དང་མ་བྱོན་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་རྣམས། །
དེ་དག་འདི་ལས་འབྱུང་ཀྱང་ཆོས་དབྱིངས་ཟད་མི་འགྱུར། ༢ ༎

[88 a.] यावन्त वृक्षफलपुष्पवनस्पतीया
सर्वे च मेदिनि समुद्गत प्रादुर्भूताः।
न च मेदिनी क्षयमुपैति न चापि वृद्धि
न च खिद्यती न परिहायकि निर्विकल्पा[1]॥ ३॥

ཤིང་དང་འབྲས་བུ་མེ་ཏོག་ནགས་ཚལ་ཇི་སྙེད་པ། །
དེ་དག་ཐམས་ཅད་ས་ལས་ཡང་དག་འབྱུང་ཞིང་འཐོན། །
འོན་ཀྱང་ས་ལ་ཟད་པ་མེད་ཅིང་འཕེལ་བ་མེད། །
ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་སྐྱོ་བ་མེད། ༣ ༎

यावन्त बुद्धसमश्रावक प्रत्ययाश्च
मरुतश्च सर्वजगती सुखसौख्यधर्माः।

---

1 Xyl. °ल्पाः

सर्वेति प्रज्ञवरपारमिता प्रसूता
न च क्षीयते न च वर्धति जातु प्रज्ञा॥ ४॥

སངས་རྒྱས་[1]སྲས་དང་ཉན་ཐོས་རང་རྒྱལ་ལྷ་རྣམས་དང༌། །
འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་བདེ་སྐྱིད་ཆོས་རྣམས་ཇི་སྙེད་པ། །
དེ་ཀུན་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་མཆོག་ལས་བྱུང༌། །
ཤེས་རབ་ནམ་ཡང་ཟད་པ་མེད་ཅིང་འཕེལ་བ་མེད༎ ༤ ༎

[88 b.] यावन्त सत्त्व मृदुमध्यमुत्कृष्ट लोके
सर्वे अविद्यप्रभवा सुगतेन उक्ताः।
सामग्रिप्रत्ययु प्रवर्तति दुःखयन्त्रो
न च यन्त्र क्षीयति अविद्य न चापि वृद्धिः॥ ५॥

སེམས་ཅན་ཐ་མ་འབྲིང་དང་མཆོག་གྱུར་ཇི་སྙེད་པ། །
དེ་ཀུན་མ་རིག་ལས་བྱུང་བདེ་བར་གཤེགས་པས་གསུངས། །
རྐྱེན་རྣམས་ཚོགས་ནས་སྡུག་བསྔལ་འཁྲུལ་འཁོར་རབ་ཏུ་འབྱུང༌། །
མ་རིག་འཁྲུལ་འཁོར་དེ་ནི་ཟད་མེད་འཕེལ་བ་མེད༎ ༥ ༎

यावन्ति ज्ञाननयद्वार उपायमूलाः
सर्वेति प्रज्ञवरपारमिताप्रसूताः।
[89 a.] सामग्रिप्रत्यय प्रवर्तति ज्ञानयन्त्रो
न च प्रज्ञपारमित वर्धति क्षीयते वा॥ ६॥

ཡེ་ཤེས་ཚུལ་སྒོ་ཐབས་དང་རྩ་བ་ཇི་སྙེད་པ། །
དེ་ཀུན་ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་པ་མཆོག་ལས་བྱུང༌། །
རྐྱེན་རྣམས་ཚོགས་ནས་ཡེ་ཤེས་འཁྲུལ་འཁོར་རབ་ཏུ་འབྱུང༌། །
ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་ལ་ཟད་མེད་འཕེལ་བ་མེད༎ ༦ ༎

---

[1] = बुद्धसुत°

यो तू प्रतीत्यसमुत्पाडु अनुद्धवाये
इमु प्रज्ञ[1] अक्षयत बुध्यति बोधिसत्त्वो।
[89 a.] सो सूर्य अभ्रपटले यथ मुक्तरश्मी
विधमित्व विद्यपटलं भवते स्वयंभूः॥ ७ ॥ A 469. 7. sqq.

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་ལ། །
སྐྱེ་མེད་ཟད་པ་མེད་པར་ཤེས་རབ་འདི་ཤེས་ཏེ། །
ཉི་མ་སྤྲིན་མེད་འོད་ཟེར་འབར་བས་མུན་སེལ་ལྟར། །
མ་རིག་ཐིབས་པོ་བཅོམ་པས་རང་བྱུང་ཐོབ་པར་འགྱུར།། ༨ ॥

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायामवकीर्णकुसुमपरिवर्तो नामाष्टाविंशतितमः[2]॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་མེ་
ཏོག་བཀྲམ་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་པའོ།། ॥

चतुर्भी च ध्यान विहरन्ति महानुभावा[3]
न च आलयो न पि च निश्रयु कुर्वयाती।
[90 a.] अपि खो पनाश्रयु इमे चतुध्यानसाङ्गा
भेष्यन्ति बोधिवरउत्तमप्रापुणाया॥ १ ॥

མཐུ་ཆེན་ལྡན་པ་བསམ་གཏན་བཞིས་ཀྱང་གནས་བྱེད་ལ། །
རྟེན་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་གནས་པར་བྱེད་པ་མེད། །
འོན་ཀྱང་བསམ་གཏན་ཡན་ལག་བཅས་པ་བཞི་པོ་འདི། །
བྱང་ཆུབ་དམ་པ་མཆོག་ཐོབ་པ་ཡི་རྟེན་དུ་འགྱུར།། ༡ ॥

ध्याने स्थितोऽत्र भवती वरप्रज्ञलाभी
आरूप्यरूपि च समाधि चतस्र श्रेष्ठा।

---

[1] Xyl. प्रज्ञः [2] Xyl. °शातमः [3] Xyl. °भावो

उपकारिभूत इमि ध्यान वराग्रबोधौ
न पुनास्रवात्तयि[1] स शिक्षति बोधिसत्वो॥ २॥

ཤེས་རབ་མཆོག་ཐོབ་བསམ་གཏན་དག་ལ་གནས་པ་འདི། །
གཟུགས་མེད་ཏིང་འཛིན་དམ་པ་བཞི་ཡང་ཉམས་སུ་མྱོང་། །
བསམ་གཏན་འདི་དག་བྱང་ཆུབ་དམ་པ་མཆོག་ལ་ཕན། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཟག་པ་ཟད་ཕྱིར་སློབ་པ་མིན།། ༢ ||

[90 b.] आश्चर्यमद्भुतमिदं गुणसंचयानां
ध्याने समाधि विहरन्ति निमित्त नास्ति।
तत्र स्थितान यदि भज्यति आत्मभावो
पुन कामधातु उपपद्यति यथाभिप्राया:[2]॥ ३॥

འདི་ནི་ཡོན་ཏན་སོགས་པའི་ངོ་མཚར་རྨད་བྱུང་སྟེ། །
བསམ་གཏན་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་གནས་ནས་མཚན་མ་མེད། །
དེ་ལ་གནས་རྣམས་གལ་ཏེ་ལུས་ནི་ཞིག་གྱུར་ན། །
བསམ་པ་ཇི་བཞིན་འདོད་པའི་ཁམས་སུ་ཡང་སྐྱེ[3]་འོ།། ༣ ||

यथ जम्बुद्वीपकमनुष्य अलब्धपूर्वा:
दिवि देवउत्तमपुरा अनुप्रापुणेया।
[91 a.] पश्यित्व ते विषय तत्र परिगृह्णीता
पुनरागमेय न च निश्रयु तत्र कुर्यात्॥ ४॥

དཔེར་ན་འཛམ་གླིང་མི་ཞིག་སྔོན་ཆད་ལྷ་ཡུལ་གྱི། །
ལྷ་ཡི་གྲོང་ཁྱེར་མཆོག་ཏུ་མ་བྱིན་ཕྱིས་སོང་སྟེ། །
དེ་ནི་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་ཡུལ་དེ་རྣམས་མཐོང་ནས། །
ཕྱིས་འདིར་འོངས་པར་གྱུར་ན་ཆགས་པར་མི་བྱེད་ལྟར།། ༤ ||

---

1 Xyl. °वात्तपि 2 Xyl. °भिप्राया 3 Xyl. སྐྱེ་བོ་

एवमेते गुणधरा वरबोधिसत्वा
ध्याने समाधि विहरित्व प्रयुक्तयोगी।
[91 b.] पुन कामधातुस्थित भोन्ति अनोपलिप्ता
पद्मेव[1] वारिणि अनिश्रित बालधर्मे॥ ५॥

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡོན་ཏན་མཆོག་འཆང་བ། །
རྣལ་འབྱོར་བརྩོན་ཏེ་བསམ་གཏན་ཏིང་འཛིན་ལ་གནས་ནས། །
ཕྱིར་ཡང་འདོད་པའི་ཁམས་སུ་གནས་ཏེ་ཆགས་པ་མེད། །
ཆུ་ཡི་པདྨ་བཞིན་དུ་བྱིས་པའི་ཆོས་མི་གནས།། ༥ །།

अन्यत्र सत्वपरिपाचन क्षेत्रशोधी
परिपूरणार्थ इमि पारमिता महात्मा।
आरूप्यधातुउपपत्ति न प्रार्थयन्ती
यत्रेह बोधिगुणपारमितान हानि॥ ६॥

བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་བྱ་དང་། །
ཞིང་སྦྱང་ཕ་རོལ་ཕྱིན་རྫོགས་དོན་ཕྱིར་ཁོ་ན་ཟད། །
བྱང་ཆུབ་ཡོན་ཏན་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཉམས་འགྱུར་འོང་ཞེས། །
གཟུགས་མེད་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བ་དོན་དུ་གཉེར་མི་བྱེད།། ༦ །།

[92 a.] यथ कश्चिदेव पुरुषो रतनं निधानं[2]
लब्धा तु तत्र स्पृहबुद्धि न संजनेय्या।
एकाकि सो पुन गृहीत्व परस्मि काले
गृह्णित्व गेह प्रविशित्व न भोन्ति लुब्धो॥ ७॥

དཔེར་ན་མི་ཞིག་རིན་ཆེན་གཏེར་རྣམས་རྙེད་གྱུར་ན། །
དེ་ལ་འདོད་པའི་བློ་ནི་བསྐྱེད་པར་མ་བྱས་ལ། །
དེས་ཀྱང་དུས་གཞན་ཞིག་ན་དེ་དག་ཡོངས་བླངས་ཤིང་། །
བླངས་ནས་ཁྱིམ་དུ་སོང་སྟེ་ཆགས་པར་མི་བྱེད་ལྟར།། ༧ །།

---

[1] Compare Uttaratantra, transl. p.

[2] Xyl. °धानां

एमेव ध्यान चतुरेव समाधिशान्ता
लब्धान प्रेतिसुखदा विदुबोधिसत्त्वाः।
[92 b.] अवसृज्य ध्यानसुखप्रीतिसमाधिलभं
पुन कामधातु प्रविशन्ति जगानुकम्पी॥ ८॥

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པ་དགའ་བ་དང་། །
བདེ་སྦྱིན་བསམ་གཏན་ཏིང་འཛིན་ཞི་བ་བཞི་ཐོབ་ནས། །
བསམ་གཏན་བདེ་ལྡན་བསམ་གཏན་ཏིང་འཛིན་ཐོབ་བཏང་སྟེ། །
འགྲོ་ལ་སྙིང་བརྩེ་ལྡན་པ་ཕྱིར་ཡང་འདོད་ཁམས་འཇུག། ༨ ||

यदि बोधिसत्त्व विहराति समधिध्याने
रहप्रत्ययानि स्पृहबुद्धि न[1] संजनेया।
असमाहितो भवति उद्धतक्षिप्तचित्तो
परिहीनबुद्धिगुण[2] नाविक भिन्नभावो॥ ९॥

གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཏིང་འཛིན་བསམ་གཏན་གནས། །
དགྲ་བཅོམ་རང་རྒྱལ་ཐེག་པར་འདོད་པའི་བློ་སྐྱེད་ན། །
མཉམ་པར་མ་བཞག་རྒོད་ཅིང་སེམས་གཡེངས་གྱུར་པ་སྟེ། །
སངས་རྒྱས་ཡོན་ཏན་ཡོངས་ཉམས་མཉན་པ་གྲུ་ཞིག་བཞིན།། ༩ ||

[93 a.] किं चापि रूपमपि शब्द तथैव गन्धो
रसस्पर्श कामगुण पञ्च भियुक्त भोती।
रहप्रत्ययानविगतो नन्दबोधिसत्त्वो
सततं समाहितु प्रजायितव्य शूरो॥ १०॥

གཞན་ཡང་གཟུགས་དང་སྒྲ་དང་དེ་བཞིན་དྲི་དང་རོ། །
རེག་དང་འདོད་ཡོན་ལྔ་ལ་མངོན་པར་བརྟེན་གྱུར་ཀྱང་། །

---

[1] Xyl. त [2] Xyl. °गुणा

དགྲ་བཅོམ་རང་རྒྱལ་ཐེག་ཐལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ན། །
དཔའ་བོ་རྟག་ཏུ་མཉམ་བཞག་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ།། ༡༠ །།

परसत्त्व[1]पुद्गलनिदानविशुद्धसत्त्वा
विचरन्ति वीर्यवरपारमिताभियुक्ता[2]ः।
[93 b.] यथ कुम्भदासि अवशावशभर्तृकस्य
तथ सर्व वशतामुपयान्ति धीराः॥ ११॥

སེམས་ཅན་གང་དག་གཞན་གྱིར་སེམས་པ་རྣམ་དག་པ། །
བརྩོན་འགྲུས་པ་རོལ་ཕྱིན་ལ་མངོན་བརྩོན་རྣམ་པར་སྤྱོད། །
དཔེར་ན་བྲན་མོ་ཆུ་ཆུན་དབང་མེད་རྗེ་བོའི་དབང་། །
དེ་བཞིན་དཔའ་རྣམས་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དབང་གིས་འགྲོ།། ༡༡ །།

न च स्वामिकस्य प्रतिवाक्यु ददाति दासी
आक्रुष्टु चापि अथवा स तडाति[3] तावा
एकान्त त्रस्तमनसा स भयाभिभूता
मामेव सो अनुपधिष्यति कारणेन॥ १२॥

སྤྱོ་བ་བྲུས་སམ་འོན་ཏེ་རྟག་ཏུ་བརྡེག་ཀྱང་རུང་། །
བྲན་མོ་རྗེ་བོ་ལ་ནི་ཀློག་ཚིག་མི་སྨྲ་ཡི། །
འདི་ཡིས་བདག་ནི་བསད་པར་འགྱུར་དུ་འོང་སྙམ་ནས། །
ཤིན་ཏུ་སྐྲག་པའི་ཡིད་ཀྱིས་འཇིགས་བཅས་ཟིལ་གྱིས་གནོན།། ༡༢ །།

[94 a.] एमेव बोधिवरप्रस्थितु बोधिसत्त्वो
तिष्ठेय सर्वजगती यथ प्रेष्यभूतो।
अनुबोधि आगमु गुणान च पारिपूरी
तृण अग्नि काष्ठप्रभवो दहते[4] तमेव॥ १३॥

---

[1] Xyl. पुङ्गल [2] Xyl. °युक्ता [3] Xyl. दताडि [4] Xyl. दह्नेनतमेव

དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་ཆེར་དུ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཞུགས་པ། །
འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་སྨན་གྱུར་བཞིན་དུ་གནས་པར་བྱ། །
འདི་ལས་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་ཅིང་ཡོན་ཏན་རྫོགས་པར་འགྱུར། །
རྫུ་དང་ཤེད་ལས་མི་འབྱུང་བས་ནི་དེ་ཉེར་སྒྲིག། ༡༣ ‖

अवसृज्य आत्मसुगतां परसत्त्वकार्ये
अभियुक्त रात्रिदिव निष्पृतिकाङ्क्षचित्तो।
[94 b.] मातेव एकसुतके परिचार्यमाणो
अध्याशये न परिखिन्न अवस्थितेति॥ १४॥

བདག་གི་བདེ་བ་བཏང་ནས་རེ་བ་མེད་སེམས་ཀྱིས། །
སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་དགོས་ལ་ཉིན་མཚན་མངོན་པར་བརྩོན།[1] །
བུ་གཅིག་པ་ལ་མ་ནི་རིམ་གྲོ་བྱེད་པ་ལྟར། །
བསམ་པ་ཐག་པས་རྣམ་པར་སྐྱོ་མེད་གནས་པར་བྱ།། ༡༤ ‖

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां अनुगमपरिवर्तो नाम [2]एकोनत्रिंशतितम:॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་རྗེས་
སུ་འགྲོ་བའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ་པའོ།། ‖

यो बोधिसत्त्व चिरसंसरणाभिप्रायो
सत्त्वार्थ क्षेत्रपरिशोधनयुक्तयोगी।
[95 a.] न च खेदबुद्धि [3]अणुमात्र उपादयाती
सो वीर्यपारमितयुक्त अतन्द्रितश्च॥ १॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་ཡུན་རིང་འཁོར་འདོད་ཅིང་། །
སེམས་ཅན་དོན་དང་ཞིང་སྦྱོང་བརྩོན་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ། །

---

1 བརྩུན། 2 Xyl. एकूनत्रिंशतिम: 3 Xyl. अनुमात्र

སྐྱེ་བའི་བློ་ནི་རྩལ་ཙམ་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་ན། །
དེ་ནི་བརྩོན་འགྲུས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལྡན་ག་ཡེལ་བ་མེད།། ༡ ༎

अविकल्पकोटिगणयेऽविडुबोधिसत्त्वो
चिरसंज्ञबोधिसमुदानय तेन डुःखे।
चिरडुःख भेष्यति समाचरमाणु धर्मं
न वीर्यपरमितहीन कुसीदरूपो॥ २॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མི་མཁས་བསྐལ་པ་བྱེ་བ་བགྲང་། །
གལ་ཏེ་རིང་བར་འདུ་ཤེས་བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ། །
ཡང་དག་ཆོས་སྤྱོད་བྱེད་ཚེ་ཡུན་རིང་སྡུག་བསྔལ་འགྱུར། །
དེས་ན་བརྩོན་འགྲུས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཉམས་ལེ་ལོ་ཅན།། ༢ ༎

[95 b.] प्रथमं उपाडु वरबोधयि चित्तपादो
सो वा अनुत्तरशिवामनुप्रापुणेया।
रात्रिंदिवैकमनसा तमधिष्ठहेया
आरम्भवीर्यु विडुपण्डितु वेदितव्यो॥ ३॥

བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དང་པོ་ནས་བཟུང་སྟེ། །
བྱང་ཆུབ་བླ་ན་མེད་པ་ཐོབ་པ་འགྱུར་གྱི་བར། །
ཉིན་མཚན་གཅིག་ཙམ་དུ་ནི་ཡིད་ལ་སེམས་བྱེད་ན། །
མཁས་པ་གསལ་བས་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པར་རིག་པར་བྱ།། ༣ ༎

स चि कश्चिदेव वदयेय सुमेरुशैलं
भिन्दित्व पश्च अधिगम्यसि अग्रबोधिं।
[96 a.] स चि खेदबुद्धि कुरुते च प्रमादबद्धो
कौसीद्यप्राप्त[2] भवते तद बोधिसत्त्वो॥ ४॥

---

[1] Xyl. चीर्यपारमित°   [2] Xyl. °प्रप्त

གལ་ཏེ་འབའ་ཞིག་འདི་སྐད་རི་རབ་རི་བཤིག་པའི། །
རྗེས་ལ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཐོབ་འགྱུར་ཞེས་སྨྲ་བ་ལས། །
ཇི་སྟེ་སྐྱོ་བའི་བློ་སྐྱེད་ཚད་ཀྱང་སྐྱེད་བྱེད་ན། །
དེ་ཚེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལེ་ལོར་གྱུར་པ་ཡིན།། ༤ ।।

अथ तस्युपद्यति मती किमुताल्पमात्रं
क्षणमात्र भस्म नयती विलयं सुमेरुं।
आरम्भवीर्य भवते विदु बोधिसत्त्वो
न चिरेण बोधिवर लप्स्यति[1] नायकानां॥ ५॥

ཇི་སྟེ་དེ་ནི་འདི་ཙམ་ཚོད་ལྟ་ཅི་དཀའ་ཞེས། །
སྐད་ཅིག་ཙམ་ལ་རི་རབ་ཐལ་བར་བརླག་སེམས་སྐྱེད། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པ་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་སྟེ། །
རིང་པོར་མི་ཐོགས་འདྲེན་པའི་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཐོབ་འགྱུར།། ༥ ।।

[96 b.] स चि कायचित्तमनसा च पराक्रमेय्या
परिपाचयित्व जगती करिष्यामि अर्थं।
कौसीद्यप्राप्त भवती स्थितु आत्मसंज्ञी:
नैरात्म्य[2]भावनविदूरि नभं व भूमेः[3]॥ ६॥

འགྲོ་བ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱས་ནས་དོན་བྱ་ཞེས། །
གལ་ཏེ་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱིས་བརྩོན་བྱེད་ན། །
བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་གནས་པས་ལེ་ལོར་གྱུར་པ་སྟེ། །
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ལས་རིང་འགྱུར་གནམ་ས་བཞིན།། ༦ ।।

यस्मिन्न कायु न पि चित्त न सत्त्वसंज्ञा
संज्ञाविवर्ति स्थितु अद्वयधर्मचारी।

---

1 Xyl. लप्सति   2 Xyl. नैरात्म° Compare Tib.   3 Xyl. भूमे

[97 a.] अयु वीर्यपारमित उक्त हितंकरेण
आकाङ्क्षमाण[1] शिवमच्युत अग्रबोधिं ॥ ७ ॥

གང་ཚེ་ལུས་དང་སེམས་དང་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་མེད། །
འདུ་ཤེས་རྣམ་པར་ལོག་ནས་གཉིས་སུ་མེད་ཆོས་སྤྱོད། །
འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་ཞི་བ་མི་ཉམས་མཆོག་འདོད་པའི། །
བརྩོན་འགྲུས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཅེས་ཕན་པ་མཛད་པས་གསུངས། ༧ ॥

पुरुषं श्रुणित्व वचनं परतो उ रूक्षं
परितोषयाति सुसुखं विदु बोधिसत्त्वो।
को भाषते क शृणुते[2] कुतु कस्य केन
सो युक्त क्षान्तिवरपारमिताय विज्ञो ॥ ८ ॥

གལ་ཏེ་གཞན་ལས་ངན་བརྗོད་ཚིག་རྩུབ་ཐོས་གྱུར་ན། །
བདག་བདེ་ཡིན་ཞེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པ་དགའ། །
སུ་སྨྲ་སུས་ཐོས་གང་གིས་གང་ཞིག་གང་གི་ཕྱིར། །
བཟོད་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་ལྡན་པ་མཛངས་པ་ཡིན། ༨ ॥

[97 b.] सो बोधिसत्त्वु क्षमते गुणधर्मयुक्तो
यश्चैव रत्नभरितं त्रिसहस्र दद्यात्।
बुद्धान लोकविदुनार्हतप्रत्ययानां
कलपुण्य सो न भवते इह दानुस्कन्धे ॥ ९ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་བཟོད་པའི་ལེགས་ཆོས་ལྡན། །
གང་ཞིག་སྟོང་གསུམ་རིན་ཆེན་བཀང་སྟེ་འཇིག་རྟེན་མཁྱེན། །
སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་དགྲ་བཅོམ་རང་རྒྱལ་ཕུལ་བྱས་པ། །
སྦྱིན་པའི་ཕུང་པོས་དེ་ལ་བསོད་ནམས་ཆར་མི་ཕོད། ༩ ॥

[1] Xyl. °मान [2] Xyl. सृणुते

क्षान्तीस्थितस्य परिशुध्यति[1] आत्मभावो
द्वात्रिंशलक्षणप्रभाव अनन्तपारो।
[98 a.] सत्त्वान शून्यवरधर्म निशामयाती
प्रियु भोन्ति सर्वजगती क्षममाणु विज्ञो[2] ॥ १० ॥

བཟོད་ལ་གནས་པའི་ལུས་ནི་ཡོངས་སུ་དག་འགྱུར་ཏེ། །
སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་མཚན་དང་མཐུ་སྟོབས་པ་མཐའ་ཡས། །
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཆོས་རབ་སྟོང་པ་སྒྲོགས་པར་བྱེད། །
འདི་ནི་བཟོད་ལྡན་དེ་ལ་འགྲོ་བ་དགར་འགྱུར་མཁས།། ༡༠ ‖

स चि कश्चि चन्दनपुटं गृह्णियान सत्त्वो
अभ्योकिरेय गुरुप्रेमत बोधिसत्त्वं।
द्वितीयोऽपि अग्नि सकले शिरसि क्षिपेया
उभयत्र तुल्यु मनु तेन उपादितव्यो ॥ ११ ॥

གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་ལ་ལས་ཙན་དན་ཕུར་མ་བླངས། །
རབ་གུས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་ནི་ཏུག་བྱེད་པ། །
གཞན་ཞིག་མེ་མདག་མགོ་ལ་འཐོར་བྱེད་གཉིས་ཀ་ལ། །
དེ་ཡིས་མཉམ་ཞིང་སྙོམས་པའི་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པར་བྱ།། ༡༡ ‖

[98 b.] एवं क्षमित्व विडुपण्डितु बोधिसत्त्वो
तां चित्तपाडु परिणामयि अग्रबोधौ।
यावन्ति क्षान्ति रुद्रप्रत्ययसत्त्वधातोः
अभिभोति[3] सर्वजगती क्षममाणु शूरः[4] ॥ १२ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པས་དེ་ལྟར་བཟོད་བྱས་ནས། །
སེམས་བསྐྱེད་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་ཡོངས་བསྔོས་ན། །

---

1 Xyl. °शुद्ध्यति 2 Xyl. विज्ञोः 3 Xyl. आवभोति 4 Xyl. शूरा

དཔའ་བོ་འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་བཟོད་པས་དགྲ་བཅོམ་དང་། །
རང་རྒྱལ་སེམས་ཅན་ཁམས་ཀྱི་རྗེ་སྙེད་ཟིལ་གྱིས་གནོན།། ༡༢ ।।

क्षममाणु एव पुन चित्त उपादितव्यो
नरकेषु तिर्यग्यमलोकि[1] अनेकदुःखा।
[99 a.] अनुभूय कामगुणहेतु अकामकाराः
कस्माद्ध अद्य न क्षमेय निदान बोधौ॥ १३॥

བཟོད་བྱེད་འདི་སྙམ་དུ་ཡང་སེམས་ནི་བསྐྱེད་བྱ་སྟེ། །
སེམས་དམྱལ་དུད་འགྲོ་གཤིན་རྗེའི་འཇིག་རྟེན་སྡུག་བསྔལ་མང་། །
འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་རྒྱུ་ཡིས་དབང་མེད་གནོད་མྱོང་ན། །
བྱང་ཆུབ་ཆེད་དུ་ཅི་ཕྱིར་རང་བཟོད་མི་བྱ་སྙམ།། ༡༣ ।।

कशदण्डशस्त्रवधबन्धनताडनाश्च
शिरश्छेद[2]कर्णचरणाकरनासच्छेदाः
[99 b.] यावन्ति दुःख जगती अह तत्सहामि
क्षान्तीय पारमित तिष्ठति बोधिसत्त्वो॥ १४॥

ལྕག་དབྱུག་མཚོན་དང་བསད་དང་བཅིང་དང་བརྡེག་པ་དང་། །
མགོ་གཅོད་པ་དང་རྣ་བ་རྐང་ལག་སྣ་གཅོད་དང་། །
འཇིག་རྟེན་སྡུག་བསྔལ་ཇི་སྙེད་བདག་གིས་བཟོད་སྙམ་པ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བཟོད་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་གནས།། ༡༤ ।।

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां सदाप्ररुदितपरिवर्तो नाम त्रिंशत्तमः॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་རྟག་
པར་རབ་ཏུ་ངུ་བའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་སུམ་ཅུ་པའོ།། ।།

शीलेन उद्गत भवन्ति शमाभिकाङ्क्षी[3]
स्थित गोचरे दशबलान अखण्डशीलाः।

---

[1] Xyl. तीर्य° [2] Xyl. शिरश्चेद° [3] Xyl. समा°

[100a] यावन्ति संवरक्रिय अनुवर्तयन्ति
तां सर्वसत्त्वहित बोधयि नामयन्ति॥ १ ॥

ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་ནི་ཉེ་བ་འདོད་རྣམས་འཕགས་པར་འགྱུར། །
སྟོབས་བཅུའི་སྤྱོད་ཡུལ་གནས་མེད་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་མེད། །
སྡོམ་པ་བྱ་བ་ཇི་སྙེད་ཀུན་གྱི་རྗེས་སུ་འཇུག །
སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་ཕན་ཕྱིར་དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་བསྔོ།། ༡ ॥

स चि प्रत्ययान रहबोधि स्पृहां जनेति
दुःशील भोति विदुषां तथ छिद्रचारी।
अथ बोधि उत्तमशिवां परिणामयन्ती
स्थितु शीलपारमित कामगुणेभि[1] युक्तो॥ २ ॥

གལ་ཏེ་རང་རྒྱལ་དགྲ་བཅོམ་བྱང་ཆུབ་རེག་འདོད་ན། །
ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་ཞིང་མི་མཁས་དེ་བཞིན་སྤྱོད་པ་ཉམས། །
ཇི་སྟེ་བྱང་ཆུབ་ཞི་བ་མཆོག་ཏུ་ཡོངས་བསྔོ་ན། །
འདོད་ཡོན་བརྟེན་ཡང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་གནས།། ༢ ॥

[100b] यो धर्म बोधिगुण आगमु सूरतानां
सो शीलु अर्थु गुणधर्मसमन्वितानां[2]।
यो धर्म बोधिगुणहानि हितंकराणां
दुःशीलता अयु प्रकाशितु नायकेन॥ ३ ॥

ཆོས་གང་དེས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཡོན་ཏན་འབྱུང་འགྱུར་བ། །
དེ་ནི་ཡོན་ཏན་ཆོས་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དོན། །
ཆོས་གང་ཕན་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཡོངས་ཉམས་པ། །
འདི་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་ཞེས་རྣམ་པར་འདྲེན་པས་གསུངས།། ༣ ॥

---

[1] Xyl. °गुणेपि   [2] Xyl. °न्धितानां

यदि पञ्च कामगुण भुञ्जति बोधिसत्त्वो
बुद्धं च धर्म शरणागतु आर्यसंघं।
[101a] सर्वज्ञता च मनसी भविष्यामि बुद्धो[1]
स्थितु शीलपारमित वेदयितव्य विज्ञो॥ ४ ॥

གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འདོད་ཡོན་ལྔ་སྤྱོད་ཀྱང་། །
སངས་རྒྱས་ཆོས་དང་འཕགས་པའི་དགེ་འདུན་སྐྱབས་སོང་སྟེ། །
སངས་རྒྱས་འགྱུར་བྱ་སྙམ་དུ་ཀུན་མཁྱེན་ཡིད་བྱེད་ན། །
མཁས་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་པ་རོལ་ཕྱིན་གནས་རིག་པར་བྱ།། ༤ །།

यदि कल्पकोटि दशभी कुशलैः पथेभि[2]—
श्चरमाणु प्रत्ययर्[3]हत्वस्पृहां जनेति।
तद खण्डशीलु भवते अपि छिद्रशीलो
पाराजिको गुरुतरो अयु चित्तपादो॥ ५ ॥

གལ་ཏེ་བསྐལ་པ་བྱེ་བར་དགེ་བའི་ལས་ལམ་བཅུ། །
སྤྱོད་ཀྱང་རང་རྒྱལ་དགྲ་བཅོམ་ཉིད་ལ་འདོད་སྐྱེད་ན། །
དེ་ཚེ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྐྱོན་བྱུང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་ཡིན། །
སེམས་བསྐྱེད་དེ་ནི་ཕས་ཕམ་པས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ལྕི།། ༥ །།

[101b] रक्षन्तु शील परिणामयि अग्रबोधिं
न च तेन मन्यति न आत्मन कर्षयेया।
अहसंज्ञता च परिवर्जित सत्त्वसंज्ञा
स्थितु शीलपारमित उच्यति बोधिसत्त्वो॥ ६ ॥

ཚུལ་ཁྲིམས་སྲུང་ཞིང་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་ཡོངས་བསྔོ་ལ། །
དེ་ཡིས་རློམ་སེམས་མེད་ཅིང་བདག་བསྟོད་མི་བྱེད་ལ། །

---

[1] Xyl. बुद्धा [2] Xyl. पथेभिःश्च° [3] Xyl. °रर्हित्व°

ང་ཡི་འདུ་ཤེས་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་ཡོངས་སུ་སྤངས། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚུལ་ཁྲིམས་པ་རོལ་ཕྱིན་གནས་བརྗོད།། ༦ ॥

यदि बोधिसत्व चरमाणु जिनान मार्गे
इमि शीलवानिमि[1] दुःशील करोति सत्वान्।
[102a] नानात्वसंज्ञपसृतो परमं दुःशीलो
अपि च्छिद्रशीलु न तु सो परिशुद्धशीलो॥ ७ ॥

གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྒྱལ་བའི་ལམ་སྤྱོད་པ། །
སེམས་ཅན་འདི་དག་ཁྲིམས་ལྡན་འདི་དག་ཁྲིམས་འཆལ་ཞེས། །
སྣ་ཚོགས་འདུ་ཤེས་ཞུགས་པ་ཤིན་ཏུ་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ། །
ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་ཤིང་དེ་ལ་ཡོངས་དག་ཚུལ་ཁྲིམས་མེད།། ༧ ॥

यस्यो अस्ति अहसंज्ञ न सत्वसंज्ञा
संज्ञाविरागु कृतु तस्य असंवरोऽस्ति।
यस्यो न संवरि असंवरि मन्यनास्ति
अयु शीलसंवरु प्रकाशितु नायकेन॥ ८ ॥

གང་ལ་བདག་གི་འདུ་ཤེས་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་མེད། །
འདུ་ཤེས་འདོད་ཆགས་སྤངས་ལ་སྡོམ་མིན་ག་ལ་ཡོད། །
གང་ལ་སྡོམ་དང་སྡོམ་པ་མ་ཡིན་རློམ་སེམས་མེད། །
འདི་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་སྡོམ་པར་རྣམ་པར་འདྲེན་པས་གསུངས།། ༨ ॥

[102b] यो एव शीलसमन्वागतु[2] निष्प्रपञ्चो
अनपेक्षको भवति सर्वप्रियाप्रियेषु।
शिरहस्तपाद त्यजमान अदीनचित्तो
सर्वास्तित्यागि भवते सततं अलीनो॥ ९ ॥

1 Xyl. °वाणिमि 2 Xyl. न्धागतु

སེམས་ཅན་དག་པ་གང་ཞིག་དེ་ལྟར་ཁྲིམས་ལྡན་པ། །
སྡུག་དང་མི་སྡུག་ཀུན་ལ་ལྟ་བ་མེད་པ་ཡིན། །
མགོ་དང་རྐང་ལག་གཏོང་ཞིང་ཞུམ་པའི་སེམས་ཀྱང་མེད། །
བདོག་པ་ཐམས་ཅད་གཏོང་ཞིང་རྟག་ཏུ་ཞེན་པ་མེད།། ༩ ||

ज्ञात्वा च धर्मप्रकृतीं वशिकानिरात्म्यं
आत्मान मांस[1] त्यजमानु[2] अदीनचित्तो।
[103a] प्रागेव वस्तु यदि[3] वा हिरणा त्यजेया
[4]अस्थानमेत यदि मत्सरि सो करेया॥ १०॥

ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་བདག་མེད་ཡ་མ་བརླར་ཤེས་ནས། །
བདག་གི་ཤ་ཡང་གཏོང་ལ་ཞུམ་པའི་སེམས་མེད་ན། །
དེ་ཚེ་ཕྱི་རོལ་དངོས་པོ་གཏོང་བ་སྨོས་ཅི་དགོས། །
གལ་ཏེ་སེར་སྣ་བྱེད་པ་དེ་ནི་གནས་མེད་དོ།། ༡༠ ||

अह्संज्ञ[5]वस्तुममता भवते च रागो
कुतु त्यागबुद्धि भविष्यति सा मुह्यानां।
मात्सर्य प्रेत भवते उपपद्यपातो
अथवा मनुष्य तद भोति दरिद्रभूतो॥ ११॥

བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་དངོས་ལ་བདག་གིར་འཛིན་པས་ཆགས། །
བླུན་པོ་རྣམས་ལ་གཏོང་བའི་བློ་ལྟ་ག་ལ་ཡོད། །
སེར་སྣ་ཅན་ནི་ཡི་དྭགས་གནས་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །
ཇི་སྟེ་མིར་སྐྱེས་ན་ཡང་དེ་ཚེ་དབུལ་པོར་འགྱུར།། ༡༡ ||

[103b] तद बोधिसत्त्व इमि ज्ञात्व दरिद्रसत्त्वान्
दानाधिमुक्त भवती सद मुक्तत्यागी।

---

[1] Xyl. मास [2] Xyl. °माणु [3] Xyl. तद vide Tib. [4] Xyl. आस्था°
[5] Xyl. °तस्तुममता

चत्वारि द्वीपि समलंकृतु [1]खेटतुल्यं
दत्वा उदग्र भवते न हि द्वीपलब्धो॥ १२ ॥

དེ་ཚེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་དབུལ་ཤེས་ནས། །
གཏོང་ལ་མོས་པར་འགྱུར་ཞིང་རྟག་ཏུ་ལྷུག་པར་གཏོང་། །
གླིང་བཞི་ལེགས་པར་བརྒྱན་པ་མཆིལ་མའི་ཐལ་བ་འདྲ། །
བྱིན་ནས་དགའ་བར་འགྱུར་གྱིས་གླིང་ཐོབ་དེ་ལྟ་མིན།། ༡༢ །།

दानं ददित्व विदुपण्डितु बोधिसत्वो
यावस्ति सत्व त्रिभवे सम[2]न्वाहरित्वा।
[104a] सर्वेषु तेषु भवते अयु दत्तदानं
तं चाग्रबोधि परिणामयते जगार्थे॥ १३ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པ་གསལ་བ་སྲིད་གསུམ་གྱི། །
སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་དེ་དག་ཀུན་ལ་སྦྱིན་པ་འདི། །
བྱིན་པར་གྱུར་ཅིག་སྙམ་དུ་བསམས་ནས་སྦྱིན་བྱིན་ལ། །
དེ་ཡང་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་བསྔོ།། ༡༣ །།

न च वस्तुनिश्रयु करोति ददित्व दानं
विदुपाकु [3]नैव प्रतिकांक्षति सो कदाचित्।
एवं त्यजित्व भवते विदु सर्वत्यागी
अल्पं त्यजित्व भवते बहु अप्रमेयं॥ १४ ॥

སྦྱིན་པ་བྱིན་ནས་དངོས་ལ་གནས་པར་བྱེད་པ་མེད། །
དེ་ནི་ནམ་དུའང་རྣམ་པར་སྨིན་ལ་རེ་བ་མེད། །
དེ་ལྟར་གཏོང་བ་མཁས་པ་ཐམས་ཅད་གཏོང་བ་སྟེ། །
ཆུང་དུ་བཏང་ལ་མང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པར་འགྱུར།། ༡༤ །།

---

1 Xyl. खेटातुल्यां. 2 Xyl. °न्धा° 3 Xyl. पाव

यावन्त सत्त्व त्रिभवे निखिलेन अस्ती
ते सर्वि दान ददयन्ति अनन्तकल्पान्[1]।
[104b] बुद्धानु लोकविदुनार्हतप्रत्ययानां
यावन्ति श्रावकगणात्परिकल्पस्थाने॥ १५ ॥

སྲིད་པ་གསུམ་ན་སེམས་ཅན་མ་ལུས་ཇི་སྙེད་པ། །
ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་བཟུང་སྟེ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །
འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པ་སངས་རྒྱས་དགྲ་བཅོམ་རང་རྒྱལ་ལ། །
བསྐལ་པ་མཐའ་ཡས་སྦྱིན་བྱིན་ཉན་ཐོས་ཚོགས་ཚོལ་ན།། ༡༥ ༎

यश्चो उपायकुशलो विदु बोधिसत्त्वो
तेषां स पुण्यक्रियवस्त्वनुमोदयित्वा।
सत्त्वार्थ अग्रवरबोधयि नामधेया
[2]अभिभोति सर्वजगती परिणामयुक्तो॥ १६ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པ་ཐབས་མཁས་གང་ཞིག་གིས། །
དེ་དག་བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་ལ་ཡི་རང་ནས། །
སེམས་ཅན་དོན་དུ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་རབ་ཡོངས་བསྔོ་ན། །
ཡོངས་སུ་བསྔོ་བས་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན།། ༡༦ ༎

[105a] काचस्य वामणिन राशि भिया महन्तो
वैडूर्यरत्न अभिभोति स सर्व एको।
एमेव सर्वजगती पृथुदानस्कन्धो
[1]अभिभोति सर्व परिणामकु बोधिसत्त्वो॥ १७ ॥

ནོར་བུ་མཆེད་བུའི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་ཡང་། །
རིན་ཆེན་བཻཌཱུརྱ་གཅིག་དེ་ཀུན་ཟིལ་གྱིས་གནོན། །

---

[1] Xyl. °कल्पां   [2] अविभोन्ति

དེ་བཞིན་འགྲོ་ཀུན་སྦྱིན་པའི་ཕུང་པོ་རྒྱ་ཆེན་ཀུན། །
རྗེས་སུ་ཡི་རང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཟིལ་གྱིས་གནོན།། ༡༧ ༎

यदि बोधिसत्त्व ददमान जगस्य दानं
ममता न तत्र करयेन्न च वस्तुप्रेम।
[105 b] ततु वर्धते कुशलमूल महानुभावो
चन्द्रो व नभ्रप्रभमण्डलु शुक्लपक्षे ॥ १८ ॥

གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་འགྲོ་ལ་སྦྱིན་བྱེད་ན། །
དེ་ལ་བདག་གིར་མི་བྱེད་དངོས་པོ་འཕངས་མེད་ལ། །
དེ་ལས་དགེ་བའི་རྩ་བ་མཐུ་ཆེན་འཕེལ་འགྱུར་ཏེ། །
སྤྲིན་མེད་འོད་ལྡན་ཟླ་དཀྱིལ་ཡར་གྱི་ངོ་བཞིན་ནོ།། ༡༨ ༎

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां धर्मोद्गतपरिवर्तो नाम एकत्रिंशत्तमः[1]॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་ཆོས་
འཕགས་ཀྱི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཅིག་པའོ།། ༎

दानेन प्रेतगति छिन्दति[2] बोधिसत्त्वो
दारिद्र्यं च छिनती[3] तथ सर्वक्लेशान्[4]।
[106 a] भोगांश्च नन्तविपुलान्[5] लभते चरन्तो
दानेन सत्त्व परिपाचयि कृच्छ्रप्राप्तान्[6]॥ १ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱིན་པས་ཡི་དྭགས་འགྲོ་བ་གཅོད། །
དབུལ་བ་དང་ནི་དེ་བཞིན་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་གཅོད། །
སྤྱོད་ཆེ་ལོངས་སྤྱོད་མཐའ་ཡས་རྒྱས་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །
སྦྱིན་པས་སྡུག་བསྔལ་གྱུར་པའི་སེམས་ཅན་ཡོངས་སྨིན་བྱེད།། ༡ ༎

---

1 Xyl. °शतिमः 2 Xyl. चिछन्दति 3 Xyl. चिछनती 4 Xyl. °शात्
5 Xyl. °लां 6 Xyl. किच्छ्रप्राप्तां

शीलेन तीर्यगति वर्जयि नेकरूपां
अष्टौ च अक्षण क्षणां लभते स नित्यं।
ज्ञातीय रूप लभते परमं उदारं
सुवर्णच्छवी प्रिय जगस्य उदीक्षणीयो॥ २॥

ཁྲིམས་ཀྱིས་དུད་འགྲོའི་འགྲོ་བ་དུ་མའི་ངོ་བོ་དང་། །
མི་ཁོམ་བརྒྱད་སྤོང་དེ་ཡི་དལ་བ་རྟག་ཏུ་རྙེད། །
བཟོད་པས་གཟུགས་བཟང་དམ་པ་རྒྱ་ཆེན་ཐོབ་འགྱུར་ཏེ། །
གསེར་མདོག་སྡུག་ཅིང་འགྲོ་བས་ལྟ་བའི་ངོས་སུ་འགྱུར།། ༢ ||

[106] वीर्येण शुक्लगुण हानि न अभ्युपैति
ज्ञानं अनन्त लभते जिनकोशगञ्ज।
ध्यानेन कामगुण उत्सृजते जुगुप्स्यान्[1]
विद्या अभिज्ञ अभिनिर्हरते समाधिं॥ ३॥

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་དཀར་པོའི་ཡོན་ཏན་འགྲིབ་མི་འགྱུར། །
ཡེ་ཤེས་མཐའ་ཡས་རྒྱལ་བའི་བང་མཛོད་རྙེད་པར་འགྱུར། །
བསམ་གཏན་གྱིས་ནི་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་སྨད་པ་འདོར། །
རིག་དང་མངོན་པར་ཤེས་དང་ཏིང་འཛིན་མངོན་པར་སྒྲུབ།། ༣ ||

प्रज्ञाय धर्मप्रकृती परिजानयित्वा
त्रैधातुकात्त समतिक्रमते अपायां
[107a] वर्तित्व चक्ररतनं[2] पुरुषर्षभाणां
देशेति धर्म जगती दुःखसंक्षयाये॥ ४॥

ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོངས་ཤེས་ནས། །
ཁམས་གསུམ་མ་ལུས་པ་ལས་ཡང་དག་འདའ་བར་འགྱུར། །
མི་ཡི་ཁྱུ་མཆོག་འཁོར་ལོ་རིན་ཆེན་བསྐོར་བྱས་ནས། །
སྡུག་བསྔལ་ཟད་པར་བྱ་ཕྱིར་འགྲོ་ལ་ཆོས་ཀྱང་སྟོན།། ༤ ||

---

[1] Xyl. °प्स्यां [2] Xyl. °रतन

परिपूरयित्व इमि धर्म स बोधिसत्त्वो
अपि क्षेत्रशुद्धि परिगृह्णति सत्त्वशुद्धिं।
अपि बुद्धवंशं परिगृह्णति धर्मवंशं
तथ संघवंशं परिगृह्णति सर्वधर्मान्[1]॥ ५ ॥

ཆོས་འདི་ཡོངས་རྫོགས་བྱས་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ། །
ཡོངས་དག་ཞིང་དང་སེམས་ཅན་དག་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན། །
སངས་རྒྱས་རྒྱུད་དང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱང་ཡོངས་སུ་འཛིན། །
དེ་བཞིན་དགེ་འདུན་རྒྱུད་དང་ཆོས་ཀུན་ཡོངས་སུ་འཛིན།། ༥ ||

[107b] वैद्योत्तमो जगति रोगचिकित्सकारी
प्रज्ञोपदेश कथितो अयु बोधिमार्गो।
नामेन रत्नगुणसंचय बोधिमार्गः
तं सर्वसत्त्व इमु मार्गनुप्राप्तवन्ति[2]॥ ६ ॥

འགྲོ་བའི་ནད་གསོ་མཛད་པ་སྨན་པའི་མཆོག་གྱུར་པས། །
ཤེས་རབ་བསྟན་པ་བྱང་ཆུབ་ལམ་ལྷན་འདི་གསུངས་ཏེ། །
མིང་ནི་ཡོན་ཏན་རིན་ཆེན་སྡུད་པ་བྱང་ཆུབ་ལམ། །
ལམ་འདི་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱིས་ཐོབ་པར་བྱ་ཕྱིར་བཤད།། ༦ ||

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां परीन्दनापरिवर्तो[3] नाम द्वात्रिंशत्तमः[4]॥ ॥

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས་ཡོངས་སུ་
གཏད་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་པའོ།། ||

[108a] लोकं प्रापयितुं सुखेन पदवीं संपद्द्रुयावाह्निनीं
कारुण्याह्नितचेतसा भगवता बुद्धेन संदीपितं।

---

1 Xyl. °धर्मां   2 Xyl. °प्राप्त°   3 Xyl. परिन्दना°   4 Xyl. °शतिमः

श्रुत्वा तेऽखिल[1]धर्मतत्त्वनिलयं सूत्रं समादानतो
गत्वा स्थानमहर्निशं निजमलं ध्यायन्तु येऽभ्यागताः॥ १ ॥

ཡང་དག་ལམ་ནི་གོ་འཕང་ལ་འཇུག་འཇིག་རྟེན་པ་ཡིས་
བདེ་བླག་རབ་ཏུ་ཐོབ་བྱའི་ཕྱིར། །
ཐུགས་རྗེ་མངའ་བས་ཕན་པར་དགོངས་ནས་བཅོམ་ལྡན་སངས་རྒྱས་
ཉིད་ཀྱིས་ཡང་དག་ལེགས་པར་གསུངས། །
མདོ་ཡི་གནས་ལ་ཆོས་ཀྱི་དེ་ཉིད་མ་ལུས་དེ་རྣམས་
ཐོས་ནས་ཡང་དག་མཉམ་འཇོག་པའི། །
གང་ཞིག་གནས་སུ་གྱུར་ལ་རང་ཉིད་དྲི་མ་དང་བྲལ་
ཉིན་དང་མཚན་དུ་བསམ་གཏན་བྱ།། ༡ ॥

[108 b] कालेऽस्मिन् बक्कदृष्टि[2]संकुलकलौ पाठेऽपि दूरंगते
गाथाभेदमनेकपुस्तकगतं दृष्ट्वाधुना न्यायतः।
कूपं वादिगजेन्द्रकुम्भदलने भद्रेण या शोधिता
लोकार्थं हरिणा मया सुविहिता[3] स्मेयं [4]बुधैर्गृह्यताम्॥ २ ॥

དུས་ནི་མང་པོར་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་དཀྲུགས་བརྩོན་པ་དང་བཅས་
གློག་པ་རིང་དུ་གྱུར་པ་སྟེ། །
ཚོགས་བཅད་དབྱེ་བ་དུ་མའི་པོ་ཏིར་གྱུར་པ་མཐོང་ནས་
ད་ནི་གཞན་དང་ལྡན་གྱུར་པའི། །
རྒོལ་བའི་གླང་པོའི་དབང་པོའི་ཁུམ་པ་འཇོམས་བྱེད་གང་ཞིག་
འགྲོ་བའི་དོན་ལ་ལེགས་སྦྱངས་པའི། །

---

[1] Xyl. ०धर्मतानिनयं [2] Acc. to Tib.: बक्कडु : ख० [3] Xyl. ०हितौ
[4] Xyl. बुद्धैर्गृ०

སེངྒེ་བཟང་པོ་བདག་གིས་ལེགས་པར་བསྒྲུབས་པ་འདི་ནི་
བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་བླང་བར་གྱིས།། ༢ །།

[109a] आर्याष्टसाहस्रिकाया[1] भगवत्याः[2] प्रज्ञापारमितायाः परिवर्तानुसारेण भगवती रत्नगुणसंचयगाथा[3] समाप्ता[4] ॥ ॥

འཕགས་མ་བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བརྒྱད་སྟོང་པའི་རྗེས་སུ་
འབྲངས་པའི་བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་
རྫོགས་སོ།། །།

CENTRAL ARCHAEOLO
New Delhi
LIBRARY

---

1 Xyl. °सहस्रिकायां 2 Xyl. भगवत्यां 3 Xyl. °गाथायां 4 Xyl. समाप्तः